

BI

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 9 april 2021 12:26
Aan: Jeroen Olthof; 'h.erol@beverwijk.nl'; Sebastian Dinjens; [redacted]
[redacted] a.schoorl@heemskerk.nl
CC: [redacted]
[redacted]
Onderwerp: * vertrouwelijk* afspraken BO Industrie en Gezondheid IJmond 9 april

Beste leden van het bestuurlijk overleg Industrie en Gezondheid IJmond,

Hartelijk dank voor het constructieve overleg. De volgende afspraken heeft u met elkaar gemaakt:

- op 13 april wordt het RIVM gezondheidsonderzoek in de Colleges behandeld;
- op 13 april plannen we een extra bestuurlijk overleg (richttijd is half vier), hiervoor worden in eerste instantie de wethouders uitgenodigd, omdat het doel is om terugkoppeling te geven over de behandeling uit Colleges en eventueel brieven inhoudelijk aan te passen;
- er is inhoudelijk steun voor de brief van GS aan PS, laatste inhoudelijke aandachtspunten z.s.m. op de mail en bekende aandachtspunten worden vandaag verwerkt door de provincie Noord-Holland;
- de brief van GS aan IenW wordt verzonden door GS, maar in de brief komt een specifieke vermelding, dat de brief is afgestemd met IJmondgemeenten;
- IJmondgemeenten maken een eigen oplegger/brief aan de gemeenteraden, met de brief van GS aan PS als bijlage. De concept oplegger/ brief wordt nog voorgelegd aan de provincie Noord-Holland. De provincie Noord-Holland zal deze als bijlage bij de brief aan PS voegen;
- wethouder Dinjens zal IJmondgemeenten vertegenwoordigen in de communicatiemomenten die vanaf woensdag 14 april op ons afkomen., waaronder aanwezigheid in de online informatiebijeenkomst op woensdagavond 14 april. En wordt uiteraard op zijn rol voorbereid.

Indien u vragen heeft horen wij dit graag. En ik wens iedereen veel succes in de voorbereiding naar 13 april toe.

Vriendelijke groeten,

[redacted signature]

Volg nu ook Duurzaam Noord-Holland op: [LinkedIn](#)

CIRCULAIR EN ENERGIENEUTRAAL
SAMEN MAKEN WE HET WAAR

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 8 april 2021 18:32
Aan: Jeroen Olthof <jeroen.olthof@noord-holland.nl>; 'h.erol@beverwijk.nl'; 'Sebastian Dinjens'

[Redacted]

[Redacted]

Verzonden: donderdag 8 april 2021 18:32
Aan: Jeroen Olthof; 'h.erol@beverwijk.nl'; Sebastian Dinjens; [Redacted]
 [Redacted] a.schoorl@heemskerk.nl
CC: Secretariaat Olthof; 'Bestuurssecretariaat'; 'bestuurssecretariaat@heemskerk.nl';
 'secretariaatwethouderdinjens@Velsen.nl'; [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]

Onderwerp: * vertrouwelijk* voorbereiding BO Industrie en Gezondheid IJmond 9 april
Bijlagen: Brief GS aan PS RIVM Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond 20210408.docx; Brief aan stas IenW RIVM tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond 20210408.docx; M&V 2021 0047 Aanbiedingsbrief briefrapport 2021-0061 gezondheid IJmond def.pdf; M&V-2021-0047- 2021-0061 briefrapport IJmond def pdf.pdf; M&V-2021-0047-Beknopt rapport regio IJmond - Nivel.pdf

Beste leden van het bestuurlijk overleg Industrie en Gezondheid IJmond,

Morgen vindt een extra ingelaste vergadering plaats om 11 uur. Aanleiding zijn de tussentijdse resultaten van het RIVM gezondheidsonderzoek in de IJmond. Het RIVM zal aanwezig zijn om middels een presentatie een korte toelichting te geven op deze tussentijdse resultaten en uw vragen te beantwoorden. Daarna gaat u met elkaar in gesprek over het verdere proces en inhoudelijke boodschappen.

Als bijlage vindt u een aantal documenten, ik vraag u met klem om deze documenten vertrouwelijk te behandelen.

- Concept brief GS aan PS
- Concept brief GS aan ministerie van IenW
- Tussentijdse resultaten Gezondheidsonderzoek IJmond
 - o aanbiedingsbrief RIVM
 - o RIVM briefrapport 2021-0061
 - o Gezondheidsproblemen in de regio IJmond: een verkenning (NIVEL)

Indien u vragen heeft hoor ik dit graag.

Vriendelijke groeten,

[Redacted signature]

Volg nu ook Duurzaam Noord-Holland op: [LinkedIn](#)

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland

[Redacted]

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

[Redacted]

BEL/OMB

[Redacted]

1 | 8

Verzenddatum

Betreft: Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond

Kenmerk

1606307/1606516

Geachte leden,

Uw kenmerk

Bijgevoegd vindt u de resultaten van het RIVM onderzoek "Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond" dat in opdracht van ons college en de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen (IJmondgemeenten) door het RIVM wordt uitgevoerd. Uit het onderzoek volgt op hoofdlijnen dat:

- De luchtkwaliteit in de IJmond vaker matig tot onvoldoende is dan in achtergrondlocaties zonder industrie in de nabijheid;
- In de IJmond meer en vaker acute gezondheidsklachten worden gemeld bij de huisarts en chronische aandoeningen vaker voor komen vergeleken met het platteland en andere industriegebieden;
- Een studie onder omwonenden ("dagboekonderzoek") meer inzicht zou kunnen geven of er een verband is tussen de luchtkwaliteit, de pieken en de acute gezondheidsklachten.

Voor het onderdeel acute gezondheidsklachten heeft het RIVM huisartsgegevens uit de IJmond vergeleken met die van andere industriële gebieden in Nederland en met het platteland. Uit het briefrapport blijkt dat in de IJmond, waar onder andere Tata Steel gevestigd is, significant meer acute gezondheidsklachten voorkomen dan elders in Nederland. Het gaat dan om symptomen van buik of maag, misselijkheid of braken, symptomen van het oog, pijn of druk op de borst, hoofdpijn, duizeligheid, benauwdheid en jeuk. Daarnaast komen chronische aandoeningen van het hart, longkanker en diabetes vaker voor. Om de luchtkwaliteit nader in kaart te brengen is ook gekeken naar pieken van stoffen in de lucht. Veel normen zijn gebaseerd op jaargemiddelden, maar inwoners ervaren de pieken vooral als hinderlijk.

Ons college deelt de zorgen van de bewoners van de IJmond over hun gezondheid en ziet deze bevestigd in de resultaten van dit onderzoek. Specifiek de resultaten met betrekking tot de acute gezondheidsklachten vormen daarbij een nieuw inzicht. Dit onderwerp is voor het eerst op grote schaal objectief inzichtelijk gemaakt voor de IJmond.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Wij vinden dat iedereen recht heeft op een gezonde leefomgeving. Wij werken daar aan met onder andere de uitvoering van het Programma Gezonde Leefomgeving en het Programma Tata Steel 2020 - 2050. In dat verband roepen wij Tata Steel voortdurend op om uitstoot en overlast in de IJmond zoveel en zo snel mogelijk te verminderen. En samen met de IJmond gemeenten wordt gewerkt aan een programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond, onder andere ter uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Daarmee spannen wij ons binnen onze bevoegdheden en kaders maximaal in. Dit is echter niet voldoende.

De leefomgeving in de IJmond voldoet aan de nu geldende wettelijke milieunormen voor bijvoorbeeld fijn stof (immissie) en geluid. Toch is de IJmond een zwaar belast gebied met negatieve effecten op de gezondheid. Cumulatie van de effecten van milieubelastende activiteiten en piekbelasting zijn hier (mede) de oorzaak van. Dit RIVM-onderzoek toont eens te meer aan dat werken aan een gezonde leefomgeving een belangrijke en urgente opgave is.

Het is noodzakelijk dat alle betrokken overheden gezamenlijk blijven werken aan een gezondere leefomgeving in de IJmond. We doen daarom een appel op het Rijk om scherpere regelgeving op te stellen en waar nodig bovenwettelijke maatregelen mogelijk te maken. Naast de lange termijn willen we daarbij nadrukkelijk ook de focus leggen op maatregelen die op de korte termijn leiden tot een merkbaar gezondere leefomgeving in de IJmond.

Aanleiding & context

De zogenoemde grafietregens in 2018/2019 zorgden voor een toename van de zorgen van omwonenden van Tata Steel, met name in Wijk aan Zee. De provincie Noord-Holland heeft het RIVM toen gevraagd onderzoek te doen naar de grafietregens. De vragen en zorgen van omwonenden van Tata Steel waren echter breder dan alleen over de grafietregens.

Een deel van die vragen is beantwoord met het project '[Grafietregen en gezondheid](#)' dat in de eerste helft van 2019 is uitgevoerd. Daarnaast is een deel van vragen beantwoord op [basis van bestaande kennis](#). De nog openstaande vragen heeft het RIVM samen met een klankbordgroep van bewoners en experts in kaart gebracht. Op basis daarvan zijn acht onderzoeksoplossingen geformuleerd, verdeeld in drie clusters. Dit [onderzoeksvoorstel](#) van het RIVM voor het gezondheidsonderzoek in de IJmond bestaat uit:

Cluster A:

- Depositie (neerslag van stof in de leefomgeving)
- Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen
- Acute gezondheidsklachten

Cluster B:

- Eten uit de moestuin / bramen uit de duinen / dierlijke producten
- Biomonitoring bloedwaarden

Cluster C:

- Vervolgonderzoek grafietregen
- Chronische klachten

- Angst en stress

Op 15 oktober 2019 hebben wij het RIVM opdracht gegeven om te starten met een voorbereidend "basisonderzoek" op basis van het onderzoeksvoorstel (1278459/1278460). In maart 2020 heeft het RIVM samen met de klankbordgroep van bewoners en experts advies uitgebracht over de invulling van het vervolgonderzoek. De provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten hebben [dit advies in april 2020 1 op 1 overgenomen](#) en het RIVM opdracht gegeven om verder onderzoek te doen naar de onderwerpen uit Cluster A (1285438/1400167).

Dit briefrapport "Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond" bevat tussentijdse resultaten met betrekking tot twee onderwerpen uit cluster A, te weten luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen en acute gezondheidsklachten. Het briefrapport bestaat uit drie onderdelen, deze zijn hierna onder "onderzoekresultaten" beschreven.

Voor de zomer van 2021 verwacht het RIVM het deel van het gezondheidsonderzoek uit cluster A dat ziet op de depositie te kunnen opleveren. In het najaar van 2021 volgt naar verwachting een vervolg op het onderdeel "Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen" waarmee door bron- en patroonherkenning wordt getracht verder inzicht te krijgen in de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van stoffen in de lucht die mensen kunnen inademen.

Onderzoekresultaten

Tussentijdse resultaten luchtkwaliteit op ervaren (on)gezonde dagen

Uit het briefrapport van het RIVM blijkt dat de luchtkwaliteit vaker matig tot onvoldoende is in de IJmond dan op achtergrondlocaties (achtergrondlocaties zijn meetstations waar geen industrie in de omgeving aanwezig is). In de omgeving van Tata Steel komen vaker hogere concentraties fijnstof (PM10) voor dan in delen van Nederland zonder zware industrie. Dit geldt zowel voor de daggemiddelde als uurgemiddelde PM10 fijnstofconcentraties. Dit laat zien dat de IJmond een relatief zwaar belast gebied is. Met name bepaalde groepen (kinderen, ouderen, mensen met luchtwegklachten) kunnen hier gezondheidseffecten van ondervinden, zo schrijft het RIVM.

Voor dit onderzoek is fijnstof gekozen als graadmeter voor de luchtkwaliteit. Fijnstof wordt op verschillende plekken in de IJmond gemeten en er is veel bekend over de effecten ervan op de gezondheid.

Acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen in de IJmond

Het Nivel¹ heeft voor een breed scala aan acute gezondheidseffecten en een aantal chronische aandoeningen verkend of deze in de IJmond meer, minder of evenveel worden gepresenteerd aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel industrie

¹ Het Nivel is in 1985 opgericht als wetenschappelijk onderzoeksinstituut voor de eerstelijns gezondheidszorg en ontstond uit het Nederlands Huisartsen Instituut (NHI), als wetenschappelijk bureau van het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG).

(controlegebied 'industrie') en regio's met weinig tot geen industrie (controlegebied 'platteland').

De resultaten van het Nivel laten zien dat in de IJmond relatief veel acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen vaker gerapporteerd worden bij de huisartsen vergeleken met de controlegebieden. Deze klachten zijn bijvoorbeeld misselijkheid, symptomen van het oog, hoofdpijn, benauwdheid, jeuk en pijn op de borst. Chronische aandoeningen van het hart, diabetes en longkanker worden rondom het industriegebied IJmond vaker gediagnosticeerd dan elders en Chronische Obstructieve Long Ziekte (COPD) wordt in de IJmond vaker gediagnosticeerd dan op het platteland. Deze symptomen en aandoeningen betreffen meerdere orgaansystemen: onder meer luchtwegen, maag-darmkanaal, huid, hart en vaten.

Aan eerdere bevindingen van onderzoeken uitgevoerd door RIVM en GGD wordt toegevoegd dat het om relatief veel symptomen gaat die statistisch significant vaker voorkomen. Dit geldt zeker voor de vergelijking met industrieel gebied elders. De analyse laat ook zien dat meerdere symptomen en aandoeningen in de regio IJmond niet vaker (ziekte van Hodgkin, leukemie) of zelfs minder vaak (bronchitis, astma bij volwassenen) worden gezien door de huisarts.

Het RIVM benadrukt dat dit onderzoek géén antwoord geeft op de vraag wat de *oorzaak* is van de gezondheidsklachten. Het RIVM geeft aan dat bij het ontwikkelen van gezondheidsklachten verschillende factoren een rol spelen. In de IJmond zijn in potentie de aanwezigheid van zware industrie als Tata Steel met daaraan gerelateerde emissies, wegverkeer en scheepvaart van invloed op de gezondheid. Maar ook persoonlijke factoren zoals aanleg, leefstijl en beroep spelen een rol in de ontwikkeling van gezondheidsklachten.

Haalbaarheidsstudie panelstudie (dagboekonderzoek)

Het RIVM geeft in haar onderzoek aan dat een studie onder omwonenden meer inzicht zou kunnen geven of er een verband is tussen de luchtkwaliteit en de acute gezondheidsklachten. Omwonenden zouden hiervoor langere tijd in een dagboek kunnen bijhouden op welke dagen zij bepaalde klachten hebben. Volgens het RIVM is zo'n onderzoek haalbaar. Als uitkomstmaten dienen ten minste dagelijks zelf gerapporteerde luchtwegklachten, geurhinder en longfunctie meegenomen te worden. Om de acute gezondheidseffecten te relateren aan stoffen in de lucht worden de volgende componenten voorgesteld: fijnstof PM10 en PM2,5, ultrafijnstof en een component die kan dienen als markerstof voor de emissies van het Tata Steel terrein.

Reactie en vervolgstappen

Over de oorzaken van de gezondheidsklachten laat het briefrapport zich niet uit. Het RIVM geeft aan dat de oorzaken gezocht moeten worden in een mix van persoonlijke factoren en omgevingsfactoren. Ons college constateert evenwel dat de IJmond een door de industrie, weg- en scheepvaartverkeer zwaar milieubelast gebied is. De aanwezigheid van Tata Steel in dit gebied heeft hierin onmiskenbaar een aandeel en vormt ook de onderscheidende factor van dit gebied ten opzichte van andere industriegebieden.

Dit briefrapport bevestigt ons college in de opgave die we hebben en de inspanningen die we gezamenlijk met andere overheden leveren om de leefomgeving in de IJmond te verbeteren. We zetten daarbij als college voornamelijk in op het verminderen van emissies in de regio IJmond. Dat doen wij als volgt:

- Met het in november 2020 vastgestelde Programma Tata Steel 2020 - 2050 werken we, samen met de IJmondgemeenten, aan het zoveel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. De OD NZKG heeft een bijbehorend Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 - 2022 opgesteld waar de provincie 2,8 miljoen euro extra voor heeft uitgetrokken. Dit bestaat uit verschillende acties. Zo is de beoordeling van de inventarisatie uitstoot Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in volle gang, waarbij de Inspectie Leefomgeving & Transport (IL&T) om advies is gevraagd. De OD NZKG houdt scherp toezicht en treedt strenger op. Bijvoorbeeld bij de Kookfabrieken en naar aanleiding van het incident met zwarte sneeuw in februari. Een uitgebreide voortgangsrapportage over het programma Tata Steel 2020 - 2050 volgt later dit jaar.
- Met het Programma Gezonde Leefomgeving richt de provincie zich op het creëren van een fysieke leefomgeving die gezond is voor haar inwoners en die een gezonde leefstijl stimuleert.
- Wij zijn betrokken bij het initiatief van de IJmondgemeenten en GGD om te komen tot een programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond. Met dit (nog vast te stellen) programma zetten de IJmondgemeenten zich in op het verbeteren van de gezondheid en luchtkwaliteit in de IJmond, door te richten op intensivering van beleid en concrete maatregelen op het gebied van industrie en bedrijvigheid, woon- een leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart. Tevens werken de gemeenten aan de Regionale nota gezondheidsbeleid 2021-2028 "Samen gezond in Kennemerland".
- Door het monitoren van de voortgang van de uitvoering van de maatregelen uit de Roadmap 2030 van Tata Steel. Wij sporen Tata Steel verder voortdurend aan om de aangekondigde investering van 300 miljoen euro te concretiseren en zo snel mogelijk tot uitvoering te brengen. Daarbij is in het bijzonder van belang welke maatregelen bij de veel overlast gevende Kookfabriek 2 worden genomen en vooral welke concrete resultaten de omgeving hiervan mag verwachten.
- De OD NZKG is de procedure gestart om met een ambtshalve wijziging van de vergunning Tata Steel te verplichten tot het toepassen van NOx reducerende maatregelen bij de Pelletfabriek (de zogenoemde Selectieve Katalytische Reductie (SCR) techniek).
- Met ondertekening van het Schone Lucht Akkoord (SLA) en jaarlijkse vaststelling van een uitvoeringsplan daarbij, streven we naar een vermindering van de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide door (weg)verkeer, mobiele werktuigen, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens tot het niveau van de WHO-advieswaarden in 2030.

We spannen ons hiermee binnen onze bevoegdheden kaders maximaal in om de leefomgeving in de IJmond te verbeteren. Het briefrapport van het RIVM laat echter zien dat voldoen aan de wettelijke normen niet automatisch betekent dat ook sprake is van een gezonde leefomgeving in dit gebied. De onderzoeksresultaten onderstrepen de noodzaak en

het belang van een gezondere leefomgeving in de IJmond. We doen daarom ook een appel op het Rijk om scherpere regelgeving op te stellen en waar nodig bovenwettelijke maatregelen mogelijk te maken om zo te investeren in een gezondere leefomgeving in de IJmond.

Op een aantal punten is naar aanleiding van het brieffrapport nadere besluitvorming nodig. Dit betreft de wijze waarop we in het vervolg omgaan met het inzichtelijk maken van piekbelasting in de IJmond, bijvoorbeeld door dit op te nemen in het [jaarlijkse Datarapport Luchtkwaliteit IJmond](#). Uit het rapport blijkt verder dat een panelstudie onder omwonenden ("dagboekonderzoek") haalbaar is. Over de precieze uitwerking hiervan nemen wij, na consultatie van de klankbordgroep samen met IJmondgemeenten, later een besluit.

Vraag aan het Rijk: investeren in een gezondere leefomgeving

Wij zien in dit RIVM gezondheidsonderzoek aanwijzingen dat de inzet van alleen de provincie en gemeenten niet genoeg is om de benodigde gezondheidswinst te behalen: het zorgen voor een gezonde leefomgeving in de IJmond is niet enkel een kwestie van scherper vergunnen, goed handhaven en Tata Steel en andere bedrijven stimuleren om schoner te werken.

Een gezondere leefomgeving in de IJmond is een gezamenlijke opgave. Wij nodigen het Rijk uit om met ons, en onze partners in de IJmond-regio, samen te werken. Eerste goede stappen zijn in dat kader al gezet, zoals met de ondertekening van het SLA. Er is echter meer nodig.

Normstelling en regelgeving

Ons college constateert dat jaargemiddeld de luchtkwaliteit in de IJmond voldoet aan de geldende wettelijke normen. Een gebied als de IJmond kenmerkt zich door zowel cumulatie van diverse emissies als door piekbelasting die beide niet goed in gemiddelden tot uitdrukking komen. Dit in de context van de korte afstand van de industrie tot de bewoonde omgeving in de IJmond.

De vraag ligt daarom voor of vanuit gezondheidskundig oogpunt de huidige normstelling en regelgeving wel voldoet in een gebied zoals de IJmond. Daarnaast constateren we dat voor een aantal Zeer Zorgwekkende Stoffen normering ontbreekt. Wij willen hier samen met het Rijk over in gesprek en gezamenlijk onderzoeken waar normen en regels aangescherpt kunnen worden om zo te zorgen voor een gezondere leefomgeving.

Bovenwettelijke maatregelen

Maatregelen om uitstoot (emissies) te verminderen die wettelijk en afdwingbaar zijn, worden door de veroorzaker van de uitstoot gerealiseerd. In de IJmond investeert Tata Steel daar bovenop in maatregelen om de overlast in de omgeving te verminderen. Tata Steel heeft in december 2020 hiervoor een investering van 300 miljoen aangekondigd. Ongeveer de helft hiervan is voor een maatregel die door ons met een ambtshalve wijziging van de vergunning verplicht wordt opgelegd ([maatregel bij de Pelletfabriek](#)).

Wij zijn positief over de stappen die Tata Steel en het ministerie van Economische zaken en Klimaat (EZK) willen zetten voor verdere CO₂-reductie bij Tata Steel. Dit komt tot uitdrukking in de op 30 maart 2021 bekend gemaakte "Expression of Principles" van EZK en Tata Steel. Het is belangrijk om de doelen van het Klimaatakkoord te halen en het kan op de langere termijn bijdragen aan een gezondere IJmond. Maar voor gezondheid en een betere leefomgeving in de IJmond is op korte termijn meer nodig.

De "Expression of Principles" van EZK en Tata Steel is een goede opstap. Als vervolg daarop willen wij samen met het Rijk - als gezamenlijke overheden - en met Tata Steel onderzoeken welke concrete maatregelen bij Tata Steel nodig zijn voor een gezondere leefomgeving. Het gaat daarbij voor ons nadrukkelijk ook om steun voor maatregelen die momenteel niet wettelijk afdwingbaar zijn, maar die wel veel gezondheidswinst op kunnen leveren.

Afsluiting

Het briefrapport van het RIVM leidt voor ons college tot de volgende hoofdpunten voor een gezondere leefomgeving in de IJmond:

1. Binnen onze mogelijkheden en bevoegdheden blijven wij maximaal inzetten op de uitvoering van het Programma Tata Steel 2020-2050, het Programma Gezonde Leefomgeving en het opstellen van het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond. Daarmee dragen wij bij aan een gezondere leefomgeving in de IJmond;
2. We blijven Tata Steel aansporen om de aangekondigde investering van 300 miljoen te concretiseren en zo snel mogelijk tot uitvoering te brengen. Maatregelen moeten zo snel mogelijk tot merkbare positieve effecten leiden voor de leefomgeving.
3. Samen met het Rijk en andere betrokkenen starten wij de bredere discussie over de vraag of vanuit gezondheidskundig oogpunt de huidige normstelling en regelgeving wel voldoet in een gebied zoals de IJmond met cumulatie van stoffen en piekbelasting.
4. Wij doen een appel op het Rijk om waar nodig bovenwettelijke maatregelen mogelijk te maken om te investeren in een gezondere leefomgeving in de IJmond.

Bijgaand vindt u een afschrift van onze brief aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

2 bijlagen

Briefrapport RIVM gezondheidsonderzoek IJmond

Brief aan het Rijk

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX 'S-GRAVENHAGE

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

BEL/OMB

1 | 10

Verzenddatum

Betreft: Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond

Excellentie,

Bijgevoegd vindt u de resultaten van het RIVM onderzoek "Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond" dat in opdracht van ons college en de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen (IJmondgemeenten) door het RIVM wordt uitgevoerd.

Onderzoeksrapport in het kort

Uit het onderzoek volgt op hoofdlijnen dat:

- De luchtkwaliteit in de IJmond vaker matig tot onvoldoende is dan in achtergrondlocaties zonder industrie in de nabijheid;
- In de IJmond meer en vaker acute gezondheidsklachten worden gemeld bij de huisarts en chronische aandoeningen vaker voor komen vergeleken met het platteland en andere industriegebieden;
- Een studie onder omwonenden ("dagboekonderzoek") meer inzicht zou kunnen geven of er een verband is tussen de luchtkwaliteit, de pieken en de acute gezondheidsklachten.

Voor het onderdeel acute gezondheidsklachten heeft het RIVM huisartsgegevens uit de IJmond vergeleken met die van andere industriële gebieden in Nederland en met het platteland. Uit het briefrapport blijkt dat in de IJmond, waar onder andere Tata Steel gevestigd is, significant meer acute gezondheidsklachten voorkomen dan elders in Nederland. Het gaat dan om symptomen van buik of maag, misselijkheid of braken, symptomen van het oog, pijn of druk op de borst, hoofdpijn, duizeligheid, benauwdheid en jeuk. Daarnaast komen chronische aandoeningen van het hart, longkanker en diabetes vaker voor. Om de luchtkwaliteit nader in kaart te brengen is ook gekeken naar pieken van stoffen in de lucht. Veel normen zijn gebaseerd op jaargemiddelden, maar inwoners ervaren de pieken vooral als hinderlijk.

In de bijlage vindt u meer informatie over aanleiding, context en resultaten van het RIVM briefrapport.

Kenmerk

1606307/1610498

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Zorg over kwaliteit leefomgeving en gezondheid IJmond

Ons college deelt de zorgen van de bewoners van de IJmond over hun gezondheid en ziet deze bevestigd in de resultaten van dit onderzoek. Specifiek de resultaten met betrekking tot de acute gezondheidsklachten vormen daarbij een nieuw inzicht. Dit onderwerp is voor het eerst op grote schaal objectief inzichtelijk gemaakt voor de IJmond.

Wij vinden dat iedereen recht heeft op een gezonde leefomgeving. Wij werken daar aan met onder andere de uitvoering van het Programma Gezonde Leefomgeving en het Programma Tata Steel 2020 – 2050. In dat verband roepen wij Tata Steel voortdurend op om uitstoot en overlast in de IJmond zoveel en zo snel mogelijk te verminderen. En samen met de IJmond gemeenten wordt gewerkt aan een programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond, onder andere ter uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Daarmee spannen wij ons binnen onze bevoegdheden en kaders maximaal in. Dit is echter niet voldoende.

De leefomgeving in de IJmond voldoet aan de nu geldende wettelijke milieunormen voor bijvoorbeeld fijn stof (immissie) en geluid. Toch is de IJmond een zwaar belast gebied met negatieve effecten op de gezondheid. Cumulatie van de effecten van milieubelastende activiteiten en piekbelasting zijn hier (mede) de oorzaak van. Dit RIVM-onderzoek toont eens te meer aan dat werken aan een gezonde leefomgeving een belangrijke en urgente opgave is.

Het is noodzakelijk dat alle betrokken overheden gezamenlijk blijven werken aan een gezondere leefomgeving in de IJmond. We doen daarom een appel op het Rijk om scherpere regelgeving op te stellen en waar nodig bovenwettelijke maatregelen mogelijk te maken. Naast de lange termijn willen we daarbij nadrukkelijk ook de focus leggen op maatregelen die op de korte termijn leiden tot een merkbaar gezondere leefomgeving in de IJmond.

Reactie en vervolgstappen provincie Noord-Holland en IJmondgemeenten

Over de oorzaken van de gezondheidsklachten laat het briefrapport zich niet uit. Het RIVM geeft aan dat de oorzaken gezocht moeten worden in een mix van persoonlijke factoren en omgevingsfactoren. Ons college constateert evenwel dat de IJmond een door de industrie, weg- en scheepvaartverkeer zwaar milieubelast gebied is. De aanwezigheid van Tata Steel in dit gebied heeft hierin onmiskenbaar een aandeel en vormt ook de onderscheidende factor van dit gebied ten opzichte van andere industriegebieden.

Dit briefrapport bevestigt ons college in de opgave die we hebben en de inspanningen die we gezamenlijk met andere overheden leveren om de leefomgeving in de IJmond te verbeteren. We zetten daarbij als college voornamelijk in op het verminderen van emissies in de regio IJmond. Dat doen wij als volgt:

- Met het in november 2020 vastgestelde [Programma Tata Steel 2020 - 2050](#) werken we, samen met de IJmondgemeenten, aan het zoveel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. De OD

NZKG heeft een bijbehorend Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022 opgesteld waar de provincie 2,8 miljoen euro extra voor heeft uitgetrokken. Dit bestaat uit verschillende acties. Zo is de beoordeling van de inventarisatie uitstoot Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in volle gang, waarbij de Inspectie Leefomgeving & Transport (IL&T) om advies is gevraagd. De OD NZKG houdt scherp toezicht en treedt strenger op. Bijvoorbeeld bij de Kooksfabrieken en naar aanleiding van het incident met zwarte sneeuw in februari. Een uitgebreide voortgangsrapportage over het programma Tata Steel 2020 – 2050 volgt later dit jaar.

- Met het Programma Gezonde Leefomgeving richt de provincie zich op het creëren van een fysieke leefomgeving die gezond is voor haar inwoners en die een gezonde leefstijl stimuleert.
- Wij zijn betrokken bij het initiatief van de IJmondgemeenten en GGD om te komen tot een programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond. Met dit (nog vast te stellen) programma zetten de IJmondgemeenten zich in op het verbeteren van de gezondheid en luchtkwaliteit in de IJmond, door te richten op intensivering van beleid en concrete maatregelen op het gebied van industrie en bedrijvigheid, woon- een leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart. Tevens werken de gemeenten aan de Regionale nota gezondheidsbeleid 2021-2028 “Samen gezond in Kennemerland”.
- Door het monitoren van de voortgang van de uitvoering van de maatregelen uit de Roadmap 2030 van Tata Steel. Wij sporen Tata Steel verder voortdurend aan om de aangekondigde investering van 300 miljoen euro te concretiseren en zo snel mogelijk tot uitvoering te brengen. Daarbij is in het bijzonder van belang welke maatregelen bij de veel overlast gevende Kooksfabriek 2 worden genomen en vooral welke concrete resultaten de omgeving hiervan mag verwachten.
- De OD NZKG is de procedure gestart om met een ambtshalve wijziging van de vergunning Tata Steel te verplichten tot het toepassen van NOx reducerende maatregelen bij de Pelletfabriek (de zogenoemde Selectieve Katalytische Reductie (SCR) techniek).
- Met ondertekening van het Schone Lucht Akkoord (SLA) en jaarlijkse vaststelling van een uitvoeringsplan daarbij, streven we naar een vermindering van de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide door (weg)verkeer, mobiele werktuigen, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens tot het niveau van de WHO-advieswaarden in 2030.

We spannen ons hiermee binnen onze bevoegdheden kaders maximaal in om de leefomgeving in de IJmond te verbeteren. Het briefrapport van het RIVM laat echter zien dat voldoen aan de wettelijke normen niet automatisch betekent dat ook sprake is van een gezonde leefomgeving in dit gebied. De onderzoeksresultaten onderstrepen de noodzaak en het belang van een gezondere leefomgeving in de IJmond. We doen daarom ook een appel op het Rijk om scherpere regelgeving op te stellen en waar nodig bovenwettelijke maatregelen mogelijk te maken om zo te investeren in een gezondere leefomgeving in de IJmond.

Vraag aan het Rijk: Investeren in een gezondere leefomgeving

Wij zien in dit RIVM gezondheidsonderzoek aanwijzingen dat de inzet van alleen de provincie en gemeenten niet genoeg zal zijn om de benodigde gezondheidswinst te behalen: het zorgen voor een gezonde leefomgeving in de IJmond is niet enkel een kwestie van scherper vergunnen, goed handhaven en Tata Steel en andere bedrijven stimuleren om schoner te werken.

Een gezondere leefomgeving in de IJmond is een gezamenlijke opgave. Ons college constateert dat jaargemiddeld de luchtkwaliteit in de IJmond voldoet aan de geldende wettelijke normen. Een gebied als de IJmond wordt echter gekenmerkt door zowel cumulatie van diverse emissies als door piekbelasting die niet goed in gemiddelden tot uitdrukking komen. Dit in de context van de korte afstand van de industrie tot de aanwezige woningen in de IJmond.

De vraag ligt daarom voor of vanuit gezondheidskundig oogpunt de huidige normstelling en regelgeving wel voldoet in een gebied zoals de IJmond. Wij willen hier samen met het Rijk over in gesprek en gezamenlijk onderzoeken waar normen en regels aangescherpt kunnen worden om zo te zorgen voor een gezondere leefomgeving. Eerste goede stappen zijn in dat kader al gezet, zoals met de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Er is echter meer nodig.

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en cumulatie

In de regio NZKG is opgave groot vanwege de benodigde ruimte voor wonen, werken, energietransitie en daarbij het belang voor een gezondere leefomgeving in de IJmond. Door te toetsen per milieucompartment aan individuele normen voor ZZS wordt voorbij gegaan aan de cumulatieve effecten voor de gezondheid. Wij verzoeken het Rijk om in te zetten op cumulatieve normen voor ZZS per stofgroep i.p.v. toetsing per individuele stof. Ook moeten normen over alle milieucompartmenten (lucht, water, bodem en afval) op elkaar aansluiten. De inzet moet zich uiteindelijk richten op het uitfaseren van ZZS (stofgroepen) die schadelijk zijn voor de gezondheid.

Normen (Maximaal Toelaatbare Risiconiveau) zijn nodig om daadwerkelijk de gezondheidskundige duiding te kunnen geven, voor veel ZZS ontbreekt het op dit moment aan een norm. Wij vragen het Rijk deze op te stellen.

Verder zien we specifiek voor Tata Steel dat het een fabrieksterrein betreft met bijna 20 verschillende werkeenheden. Hoewel deze werkeenheden allemaal worden genormeerd met de vergunning en er voor Tata Steel ook algemene stofplafonds gelden, houdt de huidige milieuwetgeving onvoldoende rekening met de cumulatie van verschillende stoffen die dit oplevert.

Piekbelasting

De wetgeving is gericht op emissies onder normale bedrijfsomstandigheden (Richtlijn industriële emissies) en niet op piekbelasting (storingen, start, stop, lekkages etc.) terwijl deze emissies ook – en soms grote – gevolgen hebben voor de leefomgeving. Wij stellen voor om in de wet- en regelgeving scherp te kijken naar de

toegestane uitzonderingen voor piekbelastingen en waar mogelijk deze (verder) in te perken.

Actualisatie BREF's

Op grond van de Richtlijn industriële emissies (RIE) moet de Europese Commissie ernaar streven de BREF's uiterlijk acht jaar na de publicatie van de vorige versie bij te werken. Voor Tata Steel is de BREF IJzer & Staal 2012 het meest relevant. Verder is bij Tata Steel de BREF op- en overslag uit 2006 van toepassing. In 2020 hebben wij (ambtelijk) reeds bij het ministerie van I&W aangegeven dat wij vinden dat deze voor Tata Steel relevante BREF's revisie verdienen. Voor de volledigheid herhalen wij onze vraag aan u om er bij de Europese Commissie op aan te dringen het proces om deze BREF's te actualiseren in gang te zetten, waarbij ingezet wordt op strengere emissiegrenswaarden en het verkleinen van de ranges.

Elementair koolstof en ultrafijnstof

Uit verkennende metingen die het RIVM heeft uitgevoerd weten we dat in de IJmond niet alleen fijnstof, maar ook ultrafijn stof verhoogd voorkomt. De gezondheidseffecten van ultrafijnstof zijn niet goed bekend en er zijn momenteel geen normen voor ultrafijnstof. Rond aankomende zomer worden de resultaten van een RIVM-onderzoek bij Schiphol verwacht dat nader inzicht moet geven in de gezondheidseffecten. Het RIVM stelt in het briefrapport verder voor om ultrafijnstof als "markerstof" te hanteren voor de studie onder omwonenden ("dagboekonderzoek"). De kennis op het gebied van ultrafijnstof is dus in ontwikkeling. Het is van belang om, als er meer bekend is, te bezien wat dit betekent voor milieu- en gezondheidsbeleid in Nederland.

Een ander onderdeel van fijnstof is elementair koolstof, oftewel roet (black carbon). Dit is een schadelijk deel van onverbrande emissies van fijnstof en bevat onder andere PAK's. Voor elementair koolstof is nog geen norm voor de buitenlucht (immissie) terwijl deze er wel is voor werkplekken. Wij verzoeken u om in Europa u sterk te maken voor een norm voor elementair koolstof.

Geluid

Voor geluid zijn door de WHO nieuwe advieswaarden afgegeven, het RIVM heeft hier in 2020 een rapport over aangeboden als reactie op de motie-Schonis. Dit rapport moet op Rijksniveau een vervolg krijgen.

Bovenwettelijke maatregelen

Maatregelen om uitstoot (emissies) te verminderen die wettelijk en afdwingbaar zijn, worden door de veroorzaker van de uitstoot gerealiseerd. In de IJmond investeert Tata Steel daar bovenop in maatregelen om de overlast in de omgeving te verminderen. Tata Steel heeft in december 2020 hiervoor een investering van 300 miljoen aangekondigd. Ongeveer de helft hiervan is voor een maatregel die door ons met een ambtshalve wijziging van de vergunning verplicht wordt opgelegd (maatregel bij de Pelletfabriek).

Als onderdeel van het Programma Gezonde Leefomgeving heeft de provincie een Uitvoeringsregeling subsidie gezonde leefomgeving complexe industrie. Deze regeling is bedoeld om een haalbaarheidsstudie uit te voeren naar bovenwettelijke maatregelen. Voor de realisatie van grotere bronmaatregelen op de schaal van de industrie in de IJmond is deze regeling echter niet bedoeld. Ook de bij het SLA behorende SPUK-regeling biedt hiervoor geen soelaas.

Gezondheid als onderdeel van de energietransitie en verduurzaming bij Tata Steel en in het NZKG-gebied

Wij zijn positief over de stappen die Tata Steel en het ministerie van Economische zaken en Klimaat (EZK) willen zetten voor verdere CO₂-reductie bij Tata Steel. Dit komt tot uitdrukking in de op 30 maart 2021 bekend gemaakte "Expression of Principles" van EZK en Tata Steel. Het is belangrijk om de doelen van het Klimaatakkoord te halen en het kan op de langere termijn bijdragen aan een gezondere IJmond. Maar voor gezondheid en een betere leefomgeving in de IJmond is op korte termijn meer nodig.

Het briefrapport van het RIVM onderstreept voor ons opnieuw het belang van een gezonde leefomgeving. De energietransitie en verduurzaming kunnen de gezonde leefomgeving dichterbij brengen. Gezondheid is daarmee naast CO₂ reductie een extra argument om aan energietransitie en verduurzaming te werken bij Tata Steel en in het NZKG gebied. Er komt veel op de IJmond af terwijl de druk op de leefomgeving reeds hoog is. Om draagvlak voor de energietransitie te creëren en te behouden en specifiek voor de "license to operate" van Tata Steel zijn eerst concrete en merkbare stappen op het gebied van gezondheid en de leefomgeving noodzakelijk.

De "Expression of Principles" van EZK en Tata Steel is een goede opstap. Als vervolg daarop willen wij samen met het Rijk - als gezamenlijke overheden - en met Tata Steel onderzoeken welke concrete maatregelen bij Tata Steel nodig zijn voor een gezondere leefomgeving. Het gaat daarbij voor ons nadrukkelijk ook om steun voor maatregelen die momenteel niet wettelijk afdwingbaar zijn, maar die wel veel gezondheidswinst op kunnen leveren. Mogelijk zijn er goede combinaties te maken waarbij gezondheidswinst samen gaat met de reductie van CO₂ of NO_x (ten behoeve van de natuur).

Wij denken met het oog op een gezonde leefomgeving in ieder geval aan aanvullende maatregelen bij in het bijzonder de eerder genoemde Kooksfabriek 2. En verder aan maatregelen om (fijn)stof te reduceren bij de grondstoffenlogistiek. Tata Steel neemt binnen de investering van 300 miljoen euro weliswaar maatregelen bij de transportbanden, de grondstoffenlogistiek blijft een grote bijdrage leveren aan de (fijn)stof concentratie.

Afsluiting

Het briefrapport van het RIVM leidt voor ons college tot de volgende hoofdpunten voor een gezondere leefomgeving in de IJmond:

1. Binnen onze mogelijkheden en bevoegdheden blijven wij maximaal inzetten op de uitvoering van het Programma Tata

Steel 2020-2050, het Programma Gezonde Leefomgeving en het opstellen van het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond. Daarmee dragen wij bij aan een gezondere leefomgeving in de IJmond;

2. We blijven Tata Steel aansporen om de aangekondigde investering van 300 miljoen te concretiseren en zo snel mogelijk tot uitvoering te brengen. Maatregelen moeten zo snel mogelijk tot merkbare positieve effecten leiden voor de leefomgeving.
3. Samen met het Rijk en andere betrokkenen starten wij de bredere discussie over de vraag of vanuit gezondheidskundig oogpunt de huidige normstelling en regelgeving wel voldoet in een gebied zoals de IJmond met cumulatie van stoffen en piekbelasting.
4. Wij doen een appel op het Rijk om waar nodig bovenwettelijke maatregelen mogelijk te maken om te investeren in een gezondere leefomgeving in de IJmond.

Een afschrift van deze brief is gestuurd naar de ministeries van Economische Zaken en Klimaat en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

BIJLAGE

Aanleiding & context

De zogenoemde grafietregens in 2018/2019 zorgden voor een toename van de zorgen van omwonenden van Tata Steel, met name in Wijk aan Zee. De provincie Noord-Holland heeft het RIVM toen gevraagd onderzoek te doen naar de grafietregens. De vragen en zorgen van omwonenden van Tata Steel waren echter breder dan alleen over de grafietregens.

Een deel van die vragen is beantwoord met het project 'Grafietregen en gezondheid' dat in de eerste helft van 2019 is uitgevoerd. Daarnaast is een deel van vragen beantwoord op basis van bestaande kennis. De nog openstaande vragen heeft het RIVM samen met een klankbordgroep van bewoners en experts in kaart gebracht. Op basis daarvan zijn acht onderzoeksopties geformuleerd, verdeeld in drie clusters. Dit onderzoeksvoorstel van het RIVM voor het gezondheidsonderzoek in de IJmond bestaat uit:

Cluster A:

- Depositie (neerslag van stof in de leefomgeving)
- Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen
- Acute gezondheidsklachten

Cluster B:

- Eten uit de moestuin / bramen uit de duinen / dierlijke producten
- Biomonitoring bloedwaarden

Cluster C:

- Vervolgonderzoek grafietregen
- Chronische klachten
- Angst en stress

Op 15 oktober 2019 hebben wij het RIVM opdracht gegeven om te starten met een voorbereidend "basisonderzoek" op basis van het onderzoeksvoorstel (1278459/1278460). In maart 2020 heeft het RIVM samen met de klankbordgroep van bewoners en experts advies uitgebracht over de invulling van het vervolgonderzoek. De provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten hebben dit advies in april 2020 1 op 1 overgenomen en het RIVM opdracht gegeven om verder onderzoek te doen naar de onderwerpen uit Cluster A (1285438/1400167).

Dit briefrapport "Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond" bevat tussentijdse resultaten met betrekking tot twee onderwerpen uit cluster A, te weten luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen en acute gezondheidsklachten. Het briefrapport bestaat uit drie onderdelen, deze zijn hierna onder "onderzoeksresultaten" beschreven.

Voor de zomer van 2021 verwacht het RIVM het deel van het gezondheidsonderzoek uit cluster A dat ziet op de depositie te kunnen opleveren. In het najaar van 2021 volgt naar verwachting een vervolg op het onderdeel "Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren

(on)gezonde dagen” waarmee door bron- en patroonherkenning wordt getracht verder inzicht te krijgen in de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van stoffen in de lucht die mensen kunnen inademen.

Onderzoeksresultaten

Tussentijdse resultaten luchtkwaliteit op ervaren (on)gezonde dagen

Uit het briefrapport van het RIVM blijkt dat de luchtkwaliteit vaker matig tot onvoldoende is in de IJmond dan op achtergrondlocaties (achtergrondlocaties zijn meetstations waar geen industrie in de omgeving aanwezig is). In de omgeving van Tata Steel komen vaker hogere concentraties fijnstof (PM10) voor dan in delen van Nederland zonder zware industrie. Dit geldt zowel voor de daggemiddelde als uurgemiddelde PM10 fijnstofconcentraties. Dit laat zien dat de IJmond een relatief zwaar belast gebied is. Met name bepaalde groepen (kinderen, ouderen, mensen met luchtwegklachten) kunnen hier gezondheidseffecten van ondervinden, zo schrijft het RIVM.

Voor dit onderzoek is fijnstof gekozen als graadmeter voor de luchtkwaliteit. Fijnstof wordt op verschillende plekken in de IJmond gemeten en er is veel bekend over de effecten ervan op de gezondheid.

Acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen in de IJmond

Het Nivel¹ heeft voor een breed scala aan acute gezondheidseffecten en een aantal chronische aandoeningen verkend of deze in de IJmond meer, minder of evenveel worden gepresenteerd aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel industrie (controlegebied 'industrie') en regio's met weinig tot geen industrie (controlegebied 'platteland').

De resultaten van het Nivel laten zien dat in de IJmond relatief veel acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen vaker gerapporteerd worden bij de huisartsen vergeleken met de controlegebieden. Deze klachten zijn bijvoorbeeld misselijkheid, symptomen van het oog, hoofdpijn, benauwdheid, jeuk en pijn op de borst. Chronische aandoeningen van het hart, diabetes en longkanker worden rondom het industriegebied IJmond vaker gediagnosticeerd dan elders en Chronische Obstructieve Long Ziekte (COPD) wordt in de IJmond vaker gediagnosticeerd dan op het platteland. Deze symptomen en aandoeningen betreffen meerdere orgaansystemen: onder meer luchtwegen, maag-darmkanaal, huid, hart en vaten.

Aan eerdere bevindingen van onderzoeken uitgevoerd door RIVM en GGD wordt toegevoegd dat het om relatief veel symptomen gaat die statistisch significant vaker voorkomen. Dit geldt zeker voor de vergelijking met industrieel gebied elders. De analyse laat ook zien dat meerdere symptomen en aandoeningen in de regio IJmond niet vaker (ziekte van Hodgkin, leukemie) of zelfs minder vaak (bronchitis, astma bij volwassenen) worden gezien door de huisarts.

¹ Het Nivel is in 1985 opgericht als wetenschappelijk onderzoeksinstituut voor de eerstelijns gezondheidszorg en ontstond uit het Nederlands Huisartsen Instituut (NHI), als wetenschappelijk bureau van het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG).

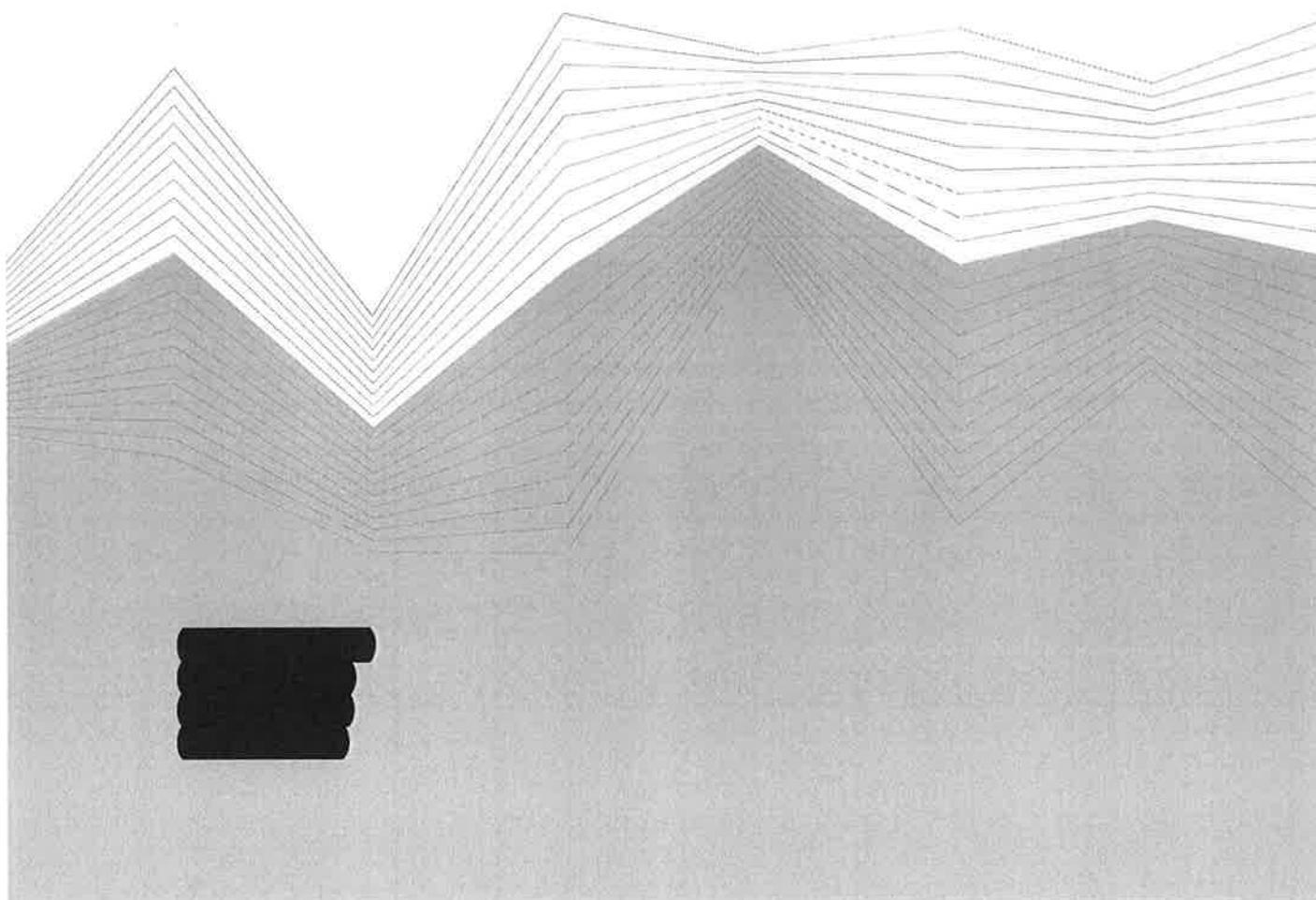
Het RIVM benadrukt dat dit onderzoek géén antwoord geeft op de vraag wat de *oorzaak* is van de gezondheidsklachten. Het RIVM geeft aan dat bij het ontwikkelen van gezondheidsklachten verschillende factoren een rol spelen. In de IJmond zijn in potentie de aanwezigheid van zware industrie als Tata Steel met daaraan gerelateerde emissies, wegverkeer en scheepvaart van invloed op de gezondheid. Maar ook persoonlijke factoren zoals aanleg, leefstijl en beroep spelen een rol in de ontwikkeling van gezondheidsklachten.

Haalbaarheidsstudie panelstudie (dagboekonderzoek)

Het RIVM geeft in haar onderzoek aan dat een studie onder omwonenden meer inzicht zou kunnen geven of er een verband is tussen de luchtkwaliteit en de acute gezondheidsklachten. Omwonenden zouden hiervoor langere tijd in een dagboek kunnen bijhouden op welke dagen zij bepaalde klachten hebben. Volgens het RIVM is zo'n onderzoek haalbaar. Als uitkomstmaten dienen ten minste dagelijks zelf gerapporteerde luchtwegklachten, geurhinder en longfunctie meegenomen te worden. Om de acute gezondheidseffecten te relateren aan stoffen in de lucht worden de volgende componenten voorgesteld: fijnstof PM10 en PM2,5, ultrafijn stof en een component die kan dienen als markerstof voor de emissies van het Tata Steel terrein.

B2c

Gezondheidsproblemen in de regio IJmond; een verkenning

NIVEL
Kennis voor betere zorg

Het Nivel levert kennis om de gezondheidszorg in Nederland beter te maken. Dat doen we met hoogwaardig, betrouwbaar en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar thema's met een groot maatschappelijk belang. 'Kennis voor betere zorg' is onze missie. Met onze kennis dragen we bij aan het continu verbeteren en vernieuwen van de gezondheidszorg. We vinden het belangrijk dat mensen in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving. Ons onderzoek draait uiteindelijk om de vraag hoe we de zorg voor de patiënt kunnen verbeteren. Alle onderzoeken publiceert het Nivel openbaar, dat is statutair vastgelegd.

Maart 2021

030 272 97 00
nivel@nivel.nl
www.nivel.nl

© 2021 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Gegevens uit deze uitgave mogen worden overgenomen onder vermelding van Nivel en de naam van de publicatie. Ook het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Achtergrond

In de regio IJmond is een cumulatie van vervuulende factoren: industrie, wegverkeer en scheepvaart. Veel rapporten zijn verschenen over de gevolgen voor de gezondheid hiervan door o.m. het RIVM, de GGD Kennemerland en de omgevingsdienst en er loopt een gezondheidsmonitor (vierjaarlijkse inventarisatie door de GGD en overzicht van een specifiek deel van de voorgeschreven medicatie). Bewoners maken zich zorgen over de gevolgen voor hun gezondheid en die van hun kinderen. Bij een inventarisatie van vragen en zorgen van bewoners worden acute klachten als bijvoorbeeld hoesten, benauwdheid, en pijnlijke ogen genoemd. Ook huisartsen uit de IJmond geven aan diverse gezondheidsproblemen in hun praktijk te zien die te relateren zouden zijn aan milieufactoren in de omgeving (luchtvervuiling, zware metalen, cumulatie), waaronder enige ernstige aandoeningen, zoals longkanker.

In aanvulling op de GGD monitor en op lopend gezondheidsonderzoek van het RIVM werd het Nivel opgedragen een verkenning te doen, vooral gericht op acute lichamelijke symptomen die aan de huisarts worden gepresenteerd. Daartoe wordt een ecologische vergelijking over een periode van zeven jaren (2013 – 2019) uitgevoerd, waarbij de cijfers uit de IJmond worden vergeleken met die van controlegebieden elders. Het doel van dit onderzoek is: het verkennen of er in de regio IJmond andere, meer en/of minder gezondheidsproblemen worden gepresenteerd aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel, respectievelijk minder industrie. Het gaat hierbij om het zichtbaar maken van gediagnostiseerde morbiditeit, en niet om het leggen van oorzaak-gevolg relaties.

Aanpak

Er zijn twee controlegebieden geselecteerd uit de database van huisartsenpraktijken uit NIVEL Zorgregistraties eerste lijn (zie: <https://www.nivel.nl/nl/nzr/zorgregistraties-eerstelijns>), namelijk:

- A) Gebieden (8 praktijken) met vergelijkbare industriële activiteit (bijvoorbeeld Terneuzen en Moerdijk);
- B) Plattelandsgebieden (23 praktijken) in andere regio's met geen of lagere concentratie milieublootstellingen (zoals industrie, veehouderijen en gewasbeschermingsmiddelen) (bijvoorbeeld Texel).

Binnen de data wordt onderscheid gemaakt tussen de prevalentie (van acute en chronische gezondheidsproblemen) en incidentie (van acute klachten/aandoeningen) als uitkomstvariabelen. Prevalenties gaan over bestaande gevallen (of iemand niet of wel een bepaalde aandoening heeft). Incidenties gaan over het aantal nieuwe gevallen binnen een bepaald jaar in een bepaalde groep (zie ook verklaring van statistische termen in bijlage A). Bij acute klachten kunnen zowel prevalenties als incidenties bij één patiënt per jaar vaker voorkomen; bij chronische aandoeningen niet. Er is naar zowel jaarlijkse als zevenjaars-prevalenties gekeken, en ook naar jaarlijkse incidenties. Deze analyses betreffen alleen de totale groep in de regio IJmond, dus niet individuele dorpen, steden, of praktijken. In de vergelijkingen tussen groepen wordt rekening gehouden met (ofwel gecorrigeerd voor) leeftijd en geslacht van patiënten (verdere gegevens van de patiënt, zoals sociaaleconomische status en leefstijlfactoren zijn in deze studie niet bekend), het aantal kwartalen dat iemand stond ingeschreven bij de huisartspraktijk en de individuele huisartspraktijk. Om de verschillen te berekenen worden odds ratio's gebruikt. Een odds ratio van boven de 1 impliceert een grotere kans voor inwoners van het studiegebied om die klacht of aandoening te ervaren vergeleken met de inwoners van het controlegebied (zie ook Bijlage A).

Uitgebreidere informatie over de methoden en dataverzameling is te vinden in Bijlage B.

Resultaten

In Tabel 1 is het aantal huisartsenpraktijken in de specifieke studie- of controlegroep, het gemiddelde aantal patiënten, de gemiddelde leeftijd, en het gemiddelde % vrouwen voor de zeven jaren samen per studie- of controlegroep weergegeven. De groepen zijn goed vergelijkbaar.

Tabel 1. Demografische gegevens

	Studiegebied IJmond	Controlegebied 'Industrie'	Controlegebied 'platteland'
Aantal praktijken	9	8	23
Gemiddelde aantal patiënten per jaar	30.874	30.576	78.086
Gemiddelde leeftijd (SD)	42,5 (23,3)	41,4 (23,4)	43,0 (23,6)
Gemiddelde aantal vrouwen (%)	50,2	50,7	49,6

Zevenjaarsprevalenties

In Tabel 2 worden de resultaten weergegeven van de multilevel regressieanalyses aangaande de zevenjaarsprevalenties van een aantal acute klachten. Deze klachten werden gekozen in verband met een mogelijke relatie met milieufactoren. De symptomenlijst is geordend naar orgaansysteem op basis van een ICPC code. Er worden ook enige chronische aandoeningen gepresenteerd: omdat symptomen soms bij een aandoening 'behoren' en om aan te tonen dat deze aandoeningen ook aan de huisarts bekend zijn. Deze tabel bevat odds ratio's; de statistisch significante resultaten zijn gemarkeerd met respectievelijk één, twee, of drie sterretjes, afhankelijk van het significantieniveau.

In het studiegebied zijn er meerdere statistisch significant grotere kansen op verscheidene klachten en aandoeningen dan in de twee controlegebieden (zie Tabel 2). Voor de vergelijking met de controlegroep 'industrie' geldt dat inwoners van de IJmond een grotere kans hebben op symptomen van buik of maag, misselijkheid of braken, symptomen van het oog, pijn of druk op de borst, hoofdpijn, duizeligheid, benauwdheid en jeuk. Daarnaast is de kans op chronische aandoeningen van het hart, longkanker en diabetes groter. Voor de vergelijking tussen het studiegebied en de controlegroep 'platteland' geldt dat de kans op misselijkheid of braken, gastro-enteritis, symptomen van het oog, pijn of druk op de borst, tintelen van vingers/voeten/tenen, een angstig of depressief gevoel, stoornissen van geheugen/concentratie/oriëntatie, benauwdheid, bloedneus, jeuk significant groter is voor inwoners van het studiegebied. Dat geldt tevens voor de chronische aandoeningen van het hart, longkanker, COPD en diabetes.

Tabel 2. Verschillen in zevenjaarsprevalenties tussen het studiegebied en de twee controlegebieden (odds ratio's en p-waarden op basis van 99% betrouwbaarheidsintervallen)

Acute klachten	Studiegebied vs. Controlegroep 'industrie'		Studiegebied vs. Controlegroep 'platteland'	
	Odds ratio	BI	Odds ratio	BI
Moeheid	1.12	(.96 - 1.31)	1.15	(.91 - 1.46)
Symptomen van buik of maag	1.15**	(1.03 - 1.30)	1.34	(.97 - 1.84)
Misselijkheid of braken	1.41***	(1.15 - 1.73)	1.76***	(1.24 - 2.45)
Diarree of verstopping	1.23	(1.00 - 1.52)	1.24	(.98 - 1.58)
Gastro-enteritis	1.06	(.80 - 1.40)	1.51**	(1.05 - 2.18)
Symptomen van het oog	1.22***	(1.07 - 1.40)	1.59***	(1.21 - 2.09)
Conjunctivitis	.97	(.75 - 1.26)	1.08	(.81 - 1.45)
Pijn of druk op de borst	1.45**	(1.04 - 2.02)	1.75***	(1.23 - 2.48)
Hartkloppingen	1.10	(.91 - 1.33)	1.29	(.96 - 1.74)
Hoofdpijn	1.25**	(1.03 - 1.51)	1.42***	(1.15 - 1.77)
Tintelen van vingers/voeten/tenen	.95	(.62 - 1.46)	1.55	(1.00 - 2.40)
Duizeligheid	1.37	(1.00 - 1.88)	1.21	(.87 - 1.69)
Angstig of depressief gevoel	1.13	(.88 - 1.46)	1.51**	(1.05 - 2.17)
Slaapproblemen	1.22	(.96 - 1.54)	1.38	(.96 - 2.00)
Stoornissen van geheugen/concentratie/oriëntatie	1.12	(.84 - 1.49)	1.40**	(1.03 - 1.89)
Benauwdheid	1.39*	(1.01 - 1.91)	1.42*	(1.03 - 1.97)
Hoesten	1.13	(.87 - 1.47)	1.18	(.89 - 1.55)
Symptomen van de luchtweg	1.17	(.92 - 1.49)	1.22	(.94 - 1.57)
Bloedneus	1.09	(.87 - 1.36)	1.31***	(1.10 - 1.56)
Acute infectie bovenste luchtwegen	.91	(.72 - 1.14)	1.24	(.91 - 1.68)
Acute bronchitis	1.40	(.66 - 2.97)	.74	(.40 - 1.34)
Pneumonie	1.05	(.70 - 1.57)	1.18	(.76 - 1.83)
Pijn en roodheid van de huid	.97	(.69 - 1.35)	1.37	(.89 - 2.10)
Jeuk	1.26*	(1.01 - 1.58)	1.38**	(1.05 - 1.82)
Chronische klachten				
Ziekte van Hodgkin	.81	(.55 - 1.18)	1.03	(.74 - 1.44)
Leukemie	1.17	(.68 - 2.00)	.95	(.64 - 1.43)
Anemie	1.22	(.76 - 1.96)	1.18	(.74 - 1.88)
Chronische aandoeningen van het hart	1.30**	(1.05 - 1.61)	1.42***	(1.13 - 1.78)
Hypertensie (40+)	1.38	(.96 - 1.98)	1.17	(.86 - 1.59)
CVA	1.20	(.85 - 1.70)	1.06	(.83 - 1.34)
Longkanker (40+)	1.67***	(1.20 - 2.37)	1.77***	(1.28 - 2.43)
Bronchiëctasieën (40+)	1.18	(.45 - 2.60)	1.22	(.66 - 2.03)
COPD (bij 40+)	1.46	(.86 - 2.47)	1.39**	(1.04 - 1.88)
Astma	.77	(.52 - 1.14)	.83	(.62 - 1.13)
Astma bij kinderen (5-15 jaar)	.92	(.49 - 1.73)	1.02	(.62 - 1.68)
Hooikoorts/allergische rhinitis	.84	(.58 - 1.22)	1.08	(.75 - 1.56)
Eczeem	.70	(.43 - 1.14)	1.01	(.66 - 1.55)
Diabetes	1.36**	(1.05 - 1.75)	1.34***	(1.08 - 1.66)

* p < .010; ** p < .005; *** p < .001;

De bovenstaande gegevens gelden voor de totale populatie. Bij het bekijken van de prevalentie van gezondheidsproblemen (op basis van frequentietabellen) is gekeken naar het percentuele deel van een specifieke leeftijdsgroep (5-24 jaar, 25-64 jaar, en 65-plussers) dat een bepaald probleem ervaart (in 2019). Zo komen eczeem en astma met name voor bij kinderen, terwijl problemen van het hart, COPD, longkanker en diabetes voorbehouden zijn aan oudere patiënten. Misselijkheid of braken en bloedneuzen komen dan weer meer voor bij zowel de jongste als de oudste groep, en minder bij de middelste leeftijdsgroep. Over het algemeen komen hart- en luchtwegproblemen (met uitzondering van astma) vaker voor naarmate mensen ouder worden. Daarnaast is ook naar geslachtsverschillen gekeken. Hieruit blijkt dat over het algemeen vrouwen vaker last hebben van verschillende symptomen dan mannen.

Prevalenties per jaar en incidenties

Om de zevenjaarsprevalenties te verifiëren zijn dezelfde analyses nogmaals uitgevoerd voor alle jaren afzonderlijk. Deze jaarprevalenties geven een beeld van het verloop van gezondheidsproblemen over de jaren. Hierbij zouden eventuele uitschieters per jaar in kaart gebracht worden, mochten die er zijn. Om de leesbaarheid te bevorderen zijn de resultaten hiervan weergegeven in Bijlage C, Tabel A en B, enkel op basis van odds ratio's en p-waarde (de betrouwbaarheidsintervallen zijn desgewenst op te vragen bij de auteurs). Verderop in de tekst, vóór de bijlagen, zijn figuren 1 tot en met 6 opgenomen om van de belangrijkste klachten de trend visueel inzichtelijk te maken. Vrijwel alle trends verlopen vlak; wat betekent dat symptomen over de jaren consistent voorkomen. De trends van chronische aandoeningen, zoals longkanker, COPD, diabetes en chronische aandoeningen van het hart (niet in de figuur) stijgen daarentegen over de jaren.

De incidenties van symptomen bevestigen het beeld dat in de prevalenties per jaar al werd gevonden: symptomen komen consistent vaker voor, met name vergeleken met controlegroep platteland. In bijlage D zijn vier incidentiegrafieken van de belangrijkste klachten opgenomen (Figuur A, B, C en D) om dit te illustreren.

Conclusie

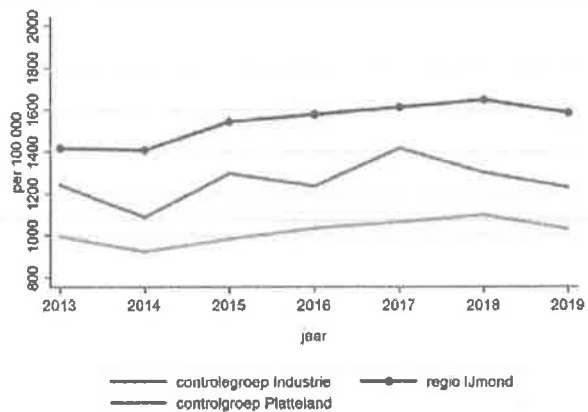
Dit onderzoek is een verkenning naar gezondheidsverschillen tussen de regio IJmond en regio's in Nederland met evenveel, respectievelijk minder industrie. Voor deze verkenning werden huisartsgegevens gebruikt. Deze gegevens bevatten een uitputtende range van gezondheidssymptomen en klachten over meerdere jaren, waarbij de data systematisch en consistent geregistreerd worden. Het betreft een ecologische vergelijking over de jaren 2013 – 2019, waaruit blijkt dat onder bewoners van de IJmond vergeleken met beide controlegroepen een relatief groot aantal symptomen statistisch significant vaker gepresenteerd wordt aan de huisarts. Hierbij gaat het om misselijkheid, symptomen van het oog, hoofdpijn, benauwdheid, jeuk en pijn op de borst. Daarnaast komen zeven symptomen vaker voor rond de IJmond dan bij de controlegroep platteland, en twee symptomen (problemen van maag/buik en duizeligheid) komen vaker voor in de IJmond-regio dan in de controlegroep industrie. Chronische aandoeningen van het hart, diabetes, en longkanker worden rondom het industriegebied IJmond vaker gediagnosticeerd dan elders, en COPD wordt in de IJmond vaker gediagnosticeerd dan op het platteland. Deze symptomen en aandoeningen betreffen meerdere orgaansystemen: onder meer luchtwegen, maag-darmkanaal, huid, hart en vaten.

Aan eerdere bevindingen van onderzoeken uitgevoerd door RIVM en GGD wordt toegevoegd dat het om relatief veel symptomen gaat die statistisch significant vaker voorkomen. Dit geldt zeker voor de vergelijking met industrieel gebied elders. De analyse laat tevens zien dat meerdere symptomen en aandoeningen in de regio IJmond niet vaker (ziekte van Hodgkin, leukemie) of zelfs minder vaak (bronchitis, astma bij volwassenen) worden gezien door de huisarts.

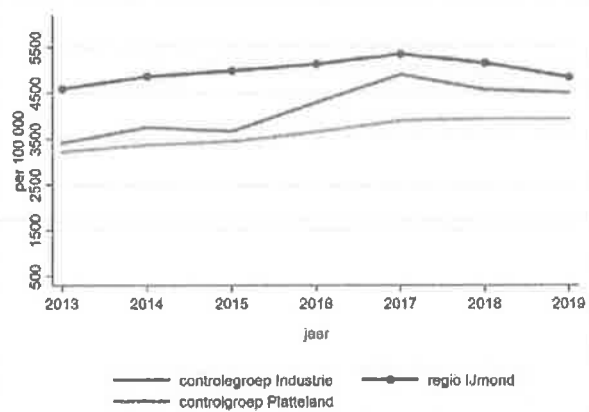
Over de zeven jaren tonen de resultaten van de symptomen een zeer consistent beeld: bijna alle trends over de jaren verlopen vlak wanneer we ze uittekenen in een grafiek, zowel voor de prevalenties als voor de incidenties. Op jaarbasis zijn incidenten rondom het milieu dus niet in de data aan te wijzen, daar is mogelijk een kortere tijdsperiode nodig. De lijnen van de chronische aandoeningen lopen echter steeds op. Dit geldt met name voor COPD en diabetes (vergeleken met beide controlegroepen) en chronische aandoeningen van het hart (vergeleken met de industriële controlegroep).

Deze verkenning gaat over circa een kwart van de huisartsenpraktijken en circa een kwart van de inwoners van de IJmond-regio. Er is geen reden om aan te nemen dat de gegevens niet generaliseerbaar zijn naar de totale IJmond-populatie. Gebruik van huisartsgegevens heeft onmiskenbaar voordelen: ze zijn uniform, het betreft nagenoeg alle inwoners of patiënten van deelnemende praktijken (geen problemen met selectie), terwijl diezelfde inwoners geen last hebben van de verzameling en er geen beroep wordt gedaan op hun geheugen en controlegroepen zijn beschikbaar. Bovendien zijn de gegevens georganiseerd per contact per dag, zodat rondom een milieu incident de invloed op het huisartsbezoek en de aard ervan kan worden onderzocht per dag, week of maand. Een beperking van gegevens uit de huisartspraktijk is vooral dat er over de inwoners niet meer bekend is dan leeftijd en geslacht.

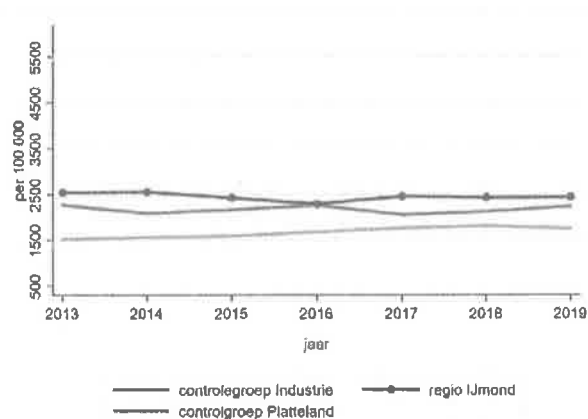
Voor gezondheidsonderzoek in de IJmond blijken huisartsgegevens een goede, en aanvullende bron van informatie. Kijkend naar de resultaten van deze verkenning verdient het in onze ogen aanbeveling om de gezondheid van de bewoners van de regio IJmond langdurig te monitoren. Deels gebeurt dit in de GGD Gezondheidsmonitor, maar die gegevens worden maar eens per vier jaar verzameld, zijn zelf-gerapporteerd en kennen een afnemende respons. Een aanvullende monitor met huisartsgegevens moet dan regelmatig rapporteren, bij voorkeur ook langs een tijdlijn van gebeurtenissen betreffende milieufactoren. Om in staat te zijn sterkere conclusies te trekken is de koppeling van deze data aan individuele gegevens over socio-economische factoren (CBS microdata) en, indien beschikbaar, ook blootstellingsmetingen van industriële en andere emissies van belang. Eventueel kunnen gegevens ook worden gecombineerd met vragenlijstgegevens, om andere persoonlijke factoren zoals nabijheid van blootstelling, leefstijl en leefmilieu mee te nemen.

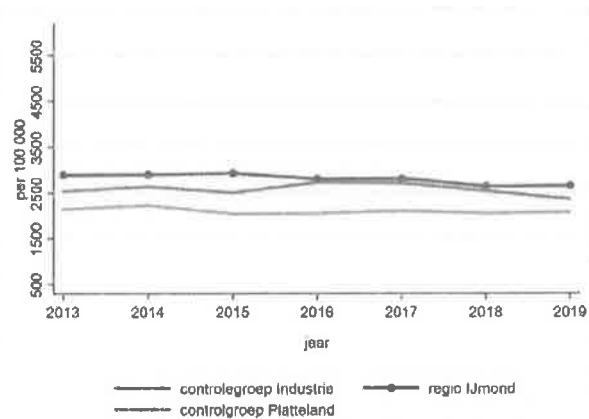
Figuur 1: Prevalentie misselijkheid of braken

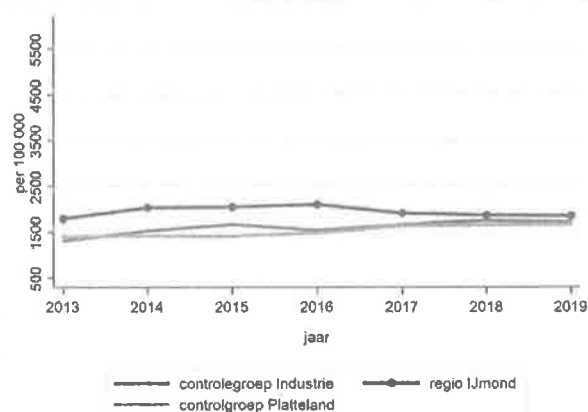
Figuur 1: Prevalentie pijn/druk op de borst

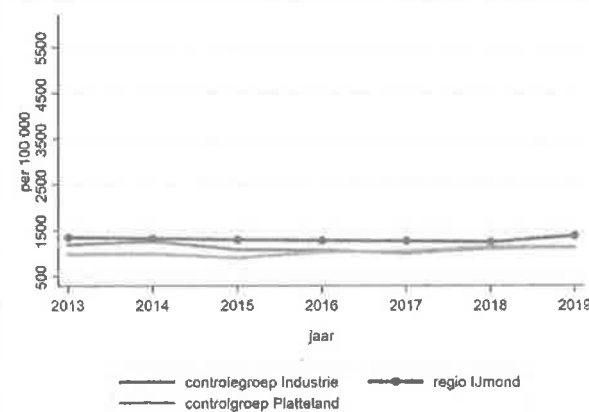
Figuur 3: Prevalentie symptomen van het oog

Figuur 4: Prevalentie hoofdpijn

Figuur 5: Prevalentie benauwdheid

Figuur 6: Prevalentie jeuk

Bijlage A Verklaring van gebruikte wetenschappelijke termen

a) Nederlandse termen van klachten/aandoeningen

Acute bronchitis	Ontsteking kleine vertakkingen van de longen (bronchiën)
Anemie	Bloedarmoede (te weinig rode bloedcellen)
Bronchiëctasieën	Chronische verwijding en irritatie van delen van de luchtwegen
Conjunctivitis	Ontsteking van het oogbindvlies
COPD (<i>Chronic Obstructive Pulmonary Disease</i>)	Chronische aandoeningen met luchtwegvernauwing (verzamelnaam voor chronische bronchitis en longemfyseem)
CVA (Cerebrovasculair accident)	Beroerte
Diabetes	Suikerziekte
Gastro-enteritis	Buikgriep (maag-darmonsteking)
Hypertensie	Hoge bloeddruk (minstens 3x gemeten)
Leukemie	Kanker van witte bloedcellen
Pneumonie	Longontsteking
Ziekte van Hodgkin	Kanker van het lymfestelsel

b) Statistische en andere technische termen

Betrouwbaarheidsinterval	Interval van betrouwbare waarden rond een puntschatting die niet op toeval berusten
Ecologische vergelijking	Vergelijking van de gemiddelde gezondheid tussen groepen mensen die in verschillende gebieden wonen
Incidentie	Het relatieve aantal <i>nieuwe</i> gevallen van een specifieke aandoening per jaar
Incidence Rate Ratio	Verhouding tussen de incidenties van twee groepen; in de epidemiologie gebruikt om de verhoging of verlaging van het nieuw optreden van een specifieke aandoening getalsmatig aan te geven
Morbiditeit	Het vóórkomen van een specifieke aandoening
Multilevel regressieanalyse	Statistische techniek voor het analyseren van gegroepeerde gegevens waarin (mogelijk) sprake is van een specifieke samenhang (gegroepeerd bijvoorbeeld zoals patiënten in een huisartspraktijk)
Odds Ratio	Relatie tussen twee wedverhoudingen; in de epidemiologie gebruikt om de verhoging of verlaging van het vóórkomen van een specifieke aandoening getalsmatig aan te geven
p-waarde	De kans dat een bepaald statistisch verband op toeval berust
Prevalentie	Het vóórkomen van een specifieke aandoening op een bepaald moment, uitgedrukt als proportie in een bepaalde groep
Statistisch significant	Aannemelijkheid dat een verband in de statistiek niet op toeval berust

BIJLAGE B Methoden & Dataverzameling

Voor de analyses zijn frequenties, 2x2 tabellen, grafieken gegenereerd, en regressieanalyses uitgevoerd. Om rekening te kunnen houden met de hiërarchische structuur van de data (namelijk patiënten geclusterd in huisartsenpraktijken), zijn er multilevel (logistisch voor de prevalentie en poisson voor de incidentie) regressieanalyses uitgevoerd, rekening houdend met (ofwel gecorrigeerd voor) de leeftijd en geslacht van patiënten en registratieduur per kwartaal. Vanwege het grote aantal analyses hebben we in principe een conservatief significantieniveau ($p < 0.01$) gebruikt om de kans op 'vals positieve' associaties te verminderen. Afhankelijk van het type analyse, zijn de resultaten weergegeven als odds ratio's (ORs) voor de analyses over de prevalentie en als incidence rate ratios (IRR) voor de incidentie, met 99% betrouwbaarheidsintervallen (BI). Voor de analyses werden de statistische programma's STATA (versies 14.0 en 15.0) (StataCorp LP, College Station, TX, USA).

De gegevens zijn verkregen uit elektronische patiëntendossiers (EPD's) van (met uitzondering van drie praktijken in de regio IJmond) huisartsenpraktijken deelnemend aan Nivel ZorgRegistraties (NZR). Hierdoor is de kwaliteit van registratie van gegevens bovengemiddeld goed. De EPD's zijn gepseudonimiseerd om anonimiteit van de patiënten te waarborgen. De huisarts registreert ieder contact in het Huisarts Informatiesysteem met behulp van de International Classification of Primary Care (ICPC). Voor dit onderzoek wordt zowel incidentie als prevalentie van klachten en aandoeningen gebruikt (zowel per jaar als voor de hele zevenjaars-periode in totaal). In Tabel A hieronder zijn de gebruikte ICPC codes per klacht of aandoening gespecificeerd.

Tabel A. ICPC code(s) behorend bij klachten

Klacht/aandoening	ICPC code(s)
Acute klachten	
Moeheid	A04
Symptomen van buik of maag	D01, D02, D06
Misselijkheid of braken	D09, D10
Diarree of verstopping	D11, D12
Gastro-enteritis	D73
Symptomen van het oog	F02, F02, F13, F29
Conjunctivitis	F70, F71
Pijn of druk op de borst	K01, K02, K03
Hartkloppingen	K04, K05
Hoofdpijn	N01, N02
Tintelen van vingers/voeten/tenen	N05
Duizeligheid	N17
Angstig of depressief gevoel	P01, P03
Slaapproblemen	P06
Stoornissen van geheugen/concentratie/oriëntatie	P20
Benauwdheid	R02
Hoesten	R05
Symptomen van de luchtweg	R02, R03, R05
Bloedneus	R06
Acute infectie bovenste luchtwegen	R74

Klacht/aandoening	ICPC code(s)
Acute bronchitis	R78
Pneumonie	R81
Pijn en roodheid van de huid	S01, S06, S07
Jeuk	S02
Chronische klachten	
Ziekte van Hodgkin	B72
Leukemie	B73
Anemie	B80, B81, B82
Chronische aandoeningen van het hart	K74, K75, K76
Hypertensie	K86
CVA	K90
Longkanker	R84, R85
Bronchiëctasieën	R91
COPD	R91, R95
Astma	R96
Hooikoorts/allergische rhinitis	R97
Eczeem	S87
Diabetes	T90

BIJLAGE C Jaarprevalenties & incidenties

Tabel A. Verschillen in prevalenties per jaar tussen het studiegebied en het controlegebied 'industrie'

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Acute klachten							
Moeheid	1.03	.99	.99	1.07	1.10	1.06	1.14
Symptomen van buik of maag	1.13	1.11	1.14	1.15	1.06	1.11	1.11
Misselijkheid of braken	1.20	1.39*	1.31	1.54**	1.22	1.36***	1.34***
Diarree of verstopping	.98	1.00	1.10	1.26	1.21	1.23**	1.32**
Gastro-enteritis	.84	.97	.91	1.14	1.01	1.15	1.30
Symptomen van het oog	1.15	1.32	1.15	1.05	1.26	1.13	1.09
Conjunctivitis	.85	.90	1.02	1.01	.99	1.03	.99
Pijn of druk op de borst	1.50*	1.39*	1.51	1.39*	1.28	1.14	1.14
Hartkloppingen	1.21	1.02	1.10	1.15	1.06	1.03	1.03
Hoofdpijn	1.15	1.14	1.19	1.14	1.09	1.06	1.17
Tintelen van vingers/voeten/tenen	.88	.93	1.04	1.01	1.22	.97	.85
Duizeligheid	1.66***	1.23	1.30	1.53*	1.39	1.20	1.18
Angstig of depressief gevoel	1.10	1.17	1.37	1.30	1.30	1.31	1.15
Slaapproblemen	.90	.99	.97	1.29	1.04	1.11	1.18
Stoornissen van geheugen/concentratie/oriëntatie	1.46	1.40	1.18	1.20	1.12	1.12	1.02
Benaauwdheid	1.29	1.32	1.18	1.59*	1.22	1.11	1.07
Hoesten	1.10	1.03	1.04	1.01	1.10	1.02	.92
Symptomen van de luchtweg	1.12	1.11	1.06	1.14	1.13	1.04	.95
Bloedneus	1.22	1.02	1.15	1.06	.97	.98	1.10
Acute infectie bovenste luchtwegen	.82	.86	.90	1.07	.89	.91	.92
Acute bronchitis	1.14	1.13	1.20	.97	.71	.73	.77
Pneumonie	.95	.88	1.06	1.09	1.26	1.07	1.18

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pijn en roodheid van de huid	1.03	.93	.72	.92	.92	.86	.86
Jeuk	1.07	1.02	1.15	1.18	1.31	1.15	1.26
Chronische klachten							
Ziekte van Hodgkin	1.03	.95	.88	.94	.93	.86	.86
Leukemie	.98	.85	.77	.78	.88	1.02	1.25
Anemie	1.01	1.09	1.22	1.35	1.33	1.39	1.25
Chronische aandoeningen van het hart	1.30*	1.32**	1.36**	1.43***	1.43***	1.41***	1.46***
Hypertensie (40+)	1.28	1.31	1.31	1.27	1.27	1.33	1.41**
CVA	1.21	1.21	1.22	1.36	1.27	1.27	1.43
Longkanker (40+)	1.49**	1.61***	1.52**	2.22***	1.76***	1.42**	1.47**
Bronchiëctasieën (40+)	1.05	1.05	1.07	.84	.92	.88	.98
COPD (bij 40+)	1.17	1.21	1.22	1.34	1.30	1.31	1.42
Astma	.63**	.66*	.67	.70	.74	.78	.84
Astma bij kinderen (5-15 jaar)	.68	.72	.76	.79	.87	.95	.98
Hooikoorts/allergische rhinitis	.76	.76	.82	.96	.92	.91	.99
Eczeem	.66	.72	.74	.61	.70	.73	.70
Diabetes	1.15	1.20	1.22	1.26*	1.27**	1.30**	1.34**

* p < .010

** p < .005

*** p < .001

Tabel B. Verschillen in prevalenties per jaar tussen het studiegebied en het controlegebied 'platteland'

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Acute klachten							
Moeheid	1.09	1.10	1.10	1.09	1.24	1.19	1.19
Symptomen van buik of maag	1.30	1.38	1.31	1.31	1.32	1.35	1.35
Misselijkheid of braken	1.61**	1.71***	1.75***	1.64**	1.64**	1.63***	1.63
Diarree of verstopping	1.07	1.14	1.19	1.25	1.19	1.21	1.21
Gastro-enteritis	1.35	1.47	1.37	1.46*	1.55	1.63***	1.63***
Symptomen van het oog	1.81***	1.75***	1.58***	1.43**	1.43**	1.42**	1.42**
Conjunctivitis	.91	1.04	1.11	1.13	1.17	1.20	1.20
Pijn of druk op de borst	1.76**	1.74***	1.61	1.62**	1.69*	1.52*	1.45
Hartkloppingen	1.33	1.22	1.17	1.23	1.20	1.17	1.17
Hoofdpijn	1.44***	1.38**	1.47***	1.42***	1.36***	1.33**	1.33**
Tintelen van vingers/voeten/tenen	1.56	1.89**	1.72*	1.33	1.60*	1.56	1.56
Duizeligheid	1.27	1.12	1.06	1.10	1.30	1.26	1.26
Angstig of depressief gevoel	1.32	1.48	1.48*	1.51	1.45	1.42	1.42
Slaapproblemen	1.00	1.33	1.25	1.27	1.24	1.27	1.27
Stoornissen van geheugen/concentratie/oriëntatie	1.41	1.42	1.38	1.19	1.23	1.25	1.25
Benaauwdheid	1.36	1.51	1.49	1.60**	1.21	1.23	1.23
Hoesten	1.26	1.20	1.26	1.10	1.21	1.13	1.13
Symptomen van de luchtweg	1.27	1.24	1.29	1.19	1.22	1.15	1.15
Bloedneus	1.34	1.23	1.27	1.47*	1.25	1.30	1.30
Acute infectie bovenste luchtwegen	1.17	1.30	1.17	1.19	1.21	1.29	1.29
Acute bronchitis	.68	.75	.82	.87	.84	.79	.79
Pneumonie	1.09	1.31	1.34	1.15	1.21	1.01	1.01
Pijn en roodheid van de huid	1.27	1.46	1.27	1.41	1.27	1.17	1.17
Jeuk	1.42*	1.45*	1.58*	1.27	1.24	1.14	1.14
Chronische klachten							

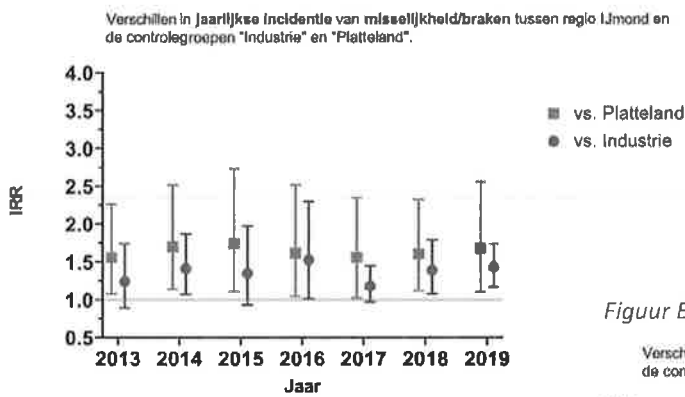
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ziekte van Hodgkin	1.26	1.10	1.05	1.04	1.00	.99	1.02
Leukemie	.87	.86	.83	.71	.83	.88	.96
Anemie	.94	1.00	1.10	1.11	1.15	1.22	1.15
Chronische aandoeningen van het hart	1.36**	1.42***	1.47***	1.47***	1.47***	1.45***	1.49***
Hypertensie (40+)	1.12	1.17	1.19	1.18	1.26	1.25	1.24
CVA	.93	1.06	1.08	1.11	1.11	1.04	1.09
Longkanker (40+)	1.68***	1.72***	1.78***	1.81***	1.56***	1.65***	1.71***
Bronchiëcstasieën (40+)	1.28	1.32	1.44	1.28	1.28	1.29	1.41
COPD (bij 40+)	1.29	1.37*	1.42**	1.42**	1.42**	1.49**	1.56***
Astma	.77	.81	.81	.82	.87	.87	.90
Astma bij kinderen (5-15 jaar)	.91	.98	.99	.97	1.03	1.03	1.08
Hooikoorts/allergische rhinitis	.91	1.00	1.03	1.04	1.10	1.19	1.16
Eczeem	1.02	1.07	1.09	1.01	1.07	1.04	1.05
Diabetes	1.31**	1.35**	1.36***	1.39***	1.43***	1.46***	1.45***

* p < .010

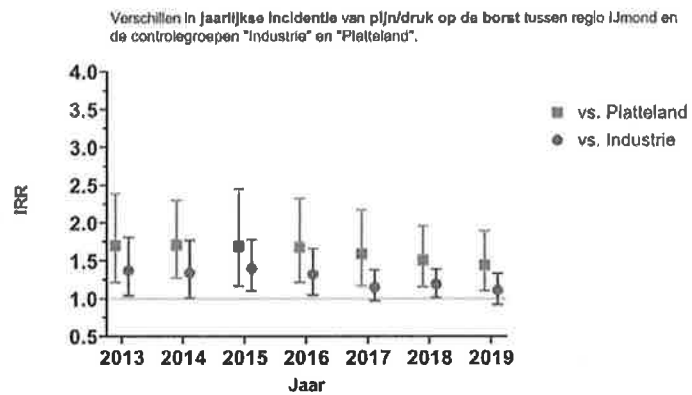
** p < .005

*** p < .001

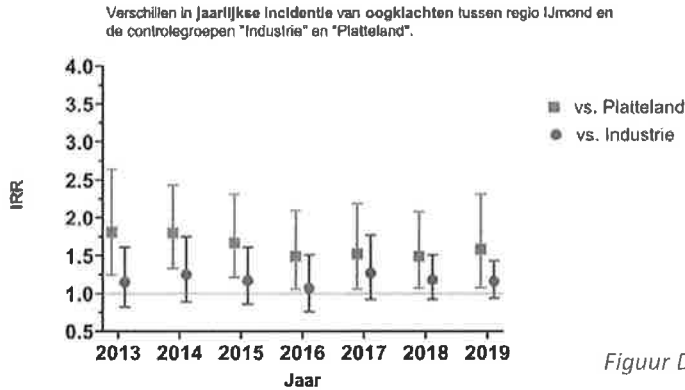
Figuur A: Incidentie misselijkheid of braken

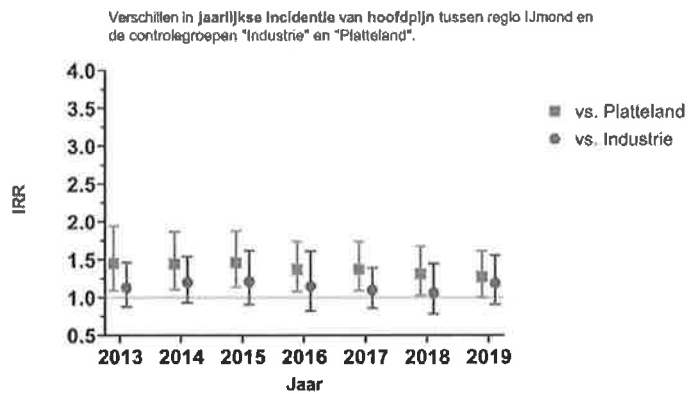
Figuur B: Incidentie pijn/druk op de borst

Figuur C: Incidentie symptomen van het oog

Figuur D: Incidentie hoofdpijn

B2d

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

**Tussentijdse resultaten
Gezondheidsonderzoek in de IJmond**

RIVM-briefrapport 2021-0061
[Redacted]

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Tussentijdse resultaten Gezondheidsonderzoek in de
IJmond

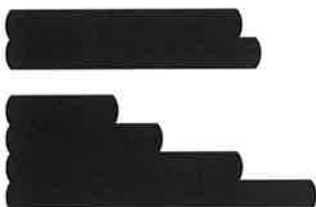
RIVM Briefrapport 2021-0061

Colofon

© RIVM 2021

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

DOI 10.21945/RIVM-2021-0061

Dit onderzoek werd verricht in opdracht van Provincie Noord-Holland, gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk in het kader van het basisonderzoek en gezondheidsonderzoek in de IJmond

Dit is een uitgave van:
**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
Nederland
www.rivm.nl

Publiekssamenvatting

Tussentijdse resultaten Gezondheidsonderzoek in de IJmond

Het RIVM onderzoekt de luchtkwaliteit en de gezondheid van bewoners in de IJmond in Noord-Holland. In deze omgeving zijn er activiteiten die het milieu belasten, zoals zware industrie van Tata Steel. Omwonenden maken zich zorgen welke effecten deze activiteiten hebben op hun gezondheid. Zij hebben het gevoel dat de luchtkwaliteit op sommige uren of dagen (pieken) slecht is waardoor zij acute klachten ervaren, zoals hoesten, benauwdheid of prikkende ogen. Acute klachten komen snel op en gaan vaak snel weer weg.

Uit onderzoek van het RIVM blijkt inderdaad dat de luchtkwaliteit vaker matig tot onvoldoende is in de IJmond. Ook blijkt dat er in de IJmond meer acute gezondheidsklachten worden gemeld bij de huisarts dan in andere industriegebieden en op het platteland. Deze klachten, die het Nivel bij huisartsen heeft verzameld, zijn bijvoorbeeld benauwdheid, hoofdpijn, misselijkheid en pijn op de borst. Dit onderzoek geeft géén antwoord op de vraag wat *de oorzaak is* van de gezondheidsklachten.

In de omgeving van Tata Steel komen vaker hogere concentraties fijnstof (PM10) voor dan in delen van Nederland zonder zware industrie. Het RIVM heeft dit met de GGD Amsterdam inzichtelijk gemaakt door aan te geven wat de concentraties fijnstof per dag en per uur zijn, waar normaal gesproken de nadruk ligt op het gemiddelde per jaar. Zo is het duidelijker wanneer en hoe vaak de concentraties fijnstof hoger zijn. Voor dit onderzoek is fijnstof gekozen als graadmeter voor de luchtkwaliteit. Fijnstof wordt op verschillende plekken in de IJmond gemeten en er is veel bekend over de effecten ervan op de gezondheid.

Een studie onder omwonenden zou meer inzicht kunnen geven of er een verband is tussen de luchtkwaliteit en de acute gezondheidsklachten. Omwonenden zouden hiervoor langere tijd in een dagboek kunnen bijhouden op welke dagen zij bepaalde klachten hebben. Volgens het RIVM is zo'n onderzoek haalbaar. De provincie Noord-Holland moet afwegen of zo'n panelonderzoek ook wenselijk is.

Kernwoorden: IJmond, Tata steel, gezondheidsonderzoek, luchtkwaliteit, PM10, fijn stof, acute gezondheidsklachten, huisartsendata, meetnetten, panelstudie, GGD Amsterdam, Nivel,

Synopsis

Interim results for the IJmond area health study

RIVM is researching the air quality and health of residents of the IJmond area in Noord-Holland. There are activities in this area, such as Tata Steel's heavy industry, which impact the environment. Local residents are concerned about the effects these activities have on their health. They feel that the air quality on some days, or at some times of the day, is poor (i.e. there are peaks in pollution), causing acute symptoms like coughing, shortness of breath or stinging eyes. Acute symptoms are sudden in onset and often disappear just as quickly.

Research by RIVM shows that the air quality is indeed frequently moderate to unsatisfactory. It also appears that more acute health problems are reported to general practitioners in the IJmond area than in rural areas and even than in other industrial areas. These symptoms, on which the Netherlands Institute for Health Services Research (Nivel) has collected data from general practitioners, include shortness of breath, sore eyes, nausea and chest pain. This research does not answer the question of what is actually *causing* the health problems.

Relatively high concentrations of fine particles (PM10) occur more frequently in the vicinity of Tata Steel than in parts of the Netherlands that do not have any heavy industry. RIVM and the Public Health Service of Amsterdam (GGD Amsterdam) have made the situation more transparent by expressing this air pollution in daily and hourly concentrations of fine particles, rather than in the more commonly used annual averages. It is now clear when and how often there are peaks in the concentrations of fine particles. Fine particles were chosen as the indicator for air quality for this study. Fine particles are measured at different places in the IJmond area and a great deal is already known about their impact on health.

A study among local residents could provide more insight into a possible connection between the air quality and the acute symptoms experienced. Residents would keep a diary, for a prolonged period, of the days on which they suffer from specific symptoms. According to RIVM, a study of this kind is feasible; the Province of Noord-Holland will have to weigh up whether it would be desirable to execute one.

Key words: IJmond area, Tata Steel, health study, air quality, PM10, fine particles, acute health problems, the Public Health Service of Amsterdam (GGD Amsterdam), the Netherlands Institute for Health Services Research (Nivel), monitoring networks, panel study

Inhoudsopgave

Samenvatting - 9

1. Introductie — 11

- 1.1 Inleiding — 11
- 1.2 Aanleiding voor het Gezondheidsonderzoek — 11
- 1.2.1 grafietregen en gezondheid 12
- 1.3 Gezondheidsonderzoek in de IJmond— 13
- 1.3.1 Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen — 13
- 1.3.2 Acute gezondheidseffecten — 13
- 1.3.3 Gezondheidsonderzoek in de IJmond: Depositie - 14
- 1.4 Gerelateerd onderzoek - 15

2 Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie — 16

- 2.1 Inleiding— 16
- 2.2 Opzetten van een datastructuur van resultaten van luchtmetingen — 16
- 2.3 Inzicht in de luchtkwaliteit door de luchtkwaliteitsindex — 17
- 2.3.1 Weergave 1: Aantal uren per klasse voor het uurgemiddelde fijn stof PM10 — 19
- 2.3.2 Weergave 2: Kalender met daggemiddelde waarde fijn stof PM10 — 20
- 2.3.3 Weergave 3: hoogste uurgemiddelde waarde voor fijnstof PM10 per dag — 23
- 2.3.4 Beperkingen aan meten en duiden van piekconcentraties — 26

3 Acute gezondheidseffecten. Een verkenning door Nivel — 27

- 3.1 Inleiding — 27
- 3.2 Aanpak — 27
- 3.3 Gerelateerd gezondheidsonderzoek — 28

4 Panelstudie acute gezondheidseffecten IJmond: verkenning van de haalbaarheid en opzet — 30

- 4.1 Inleiding — 30
- 4.2 Aanpak — 30
- 4.3 Algemene haalbaarheid — 30
- 4.4 Opzet van de panelstudie — 31
- 4.4.1 Onderzoeksgebied — 31
- 4.4.2 Onderzoekspopulatie — 31
- 4.4.3 Uitkomstmaten — 32
- 4.4.4 Welke componenten in de lucht worden onderzocht — 34
- 4.5 Wat zeggen de resultaten? — 35

5 Afsluiting — 37

- 5.1 Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie — 37
- 5.2 Acute gezondheidseffecten — 38
- 5.2.1 Gezondheidsproblemen in de IJmond, een verkenning door Nivel — 38
- 5.2.2 Haalbaarheidsstudie panelstudie — 38
- 5.3 Werken aan de aanpak van oorzaken — 39

**Bijlage 1: Overzicht rapporten van RIVM en GGD over
gezondheid in de IJmond in de periode 2004-
2020 – 49**

Samenvatting

Er leven bij omwonenden van Tata Steel zorgen over de luchtkwaliteit, stof in de leefomgeving en mogelijke effecten op hun gezondheid. Naar aanleiding van deze zorgen heeft provincie Noord-Holland samen met de IJmondgemeenten Beverwijk, Velsen en Heemskerk het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) opdracht gegeven hier onderzoek naar te doen. In het gezondheidsonderzoek IJmond werkt het RIVM samen met GGD Kennemerland, GGD Amsterdam, het Nivel en IRAS. Dit briefrapport beschrijft:

1. tussentijdse resultaten betreffende luchtkwaliteit op ervaren (on)gezonde dagen in de IJmond,
2. resultaten van een verkenning, uitgevoerd door het Nivel, naar acute gezondheidsklachten in de IJmond,
3. het resultaat van de haalbaarheidsstudie om een panelstudie (dagboekonderzoek) uit te voeren in de leefomgeving nabij Tata Steel.

Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen

Om inzicht te krijgen in de luchtkwaliteit in de IJmond heeft het RIVM in samenwerking met GGD Amsterdam een datastructuur opgezet met beschikbare meetdata uit het luchtmeetnet. Met de datastructuur zijn op basis van de luchtkwaliteitsindex verschillende weergaven (datavisualisaties) gemaakt van de luchtkwaliteit op dag- en uurbasis van fijn stof PM10. Ook windrichting en windsnelheid is hierin meegenomen. Dit geeft in vergelijking met een jaargemiddelde concentratie fijn stof meer inzicht in de variatie van luchtkwaliteit op leefniveau. Op basis van de weergaven kan de fijn stof concentratie vergeleken worden tussen verschillende meetpunten in de IJmond, of met achtergrondstations. De weergaven laten zien dat de fijn stof concentratie op leefniveau in de IJmond vaker als 'matig' en 'onvoldoende' geassocieerd is in vergelijking met achtergrondlocaties. Dit is zowel op dagbasis als uurbasis het geval.

Verkenning door het Nivel van gezondheidsproblemen in de IJmond

Het Nivel heeft voor een breed scala aan acute gezondheidseffecten en een aantal chronische aandoeningen verkend of deze in de IJmond meer, minder of evenveel worden gesignaleerd aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel industrie (controlegebied 'industrie') en regio's met weinig tot geen industrie (controlegebied 'platteland'). De resultaten van het Nivel laten zien dat in de IJmond relatief veel acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen vaker gerapporteerd worden bij de huisartsen vergeleken met zowel het controlegebied 'industrie' als vergeleken met het controlegebied 'platteland'. In dit onderzoek is een ecologische vergelijking gemaakt. Op basis hiervan kan geen oorzakelijke gevolgtrekking worden vastgesteld.

Haalbaarheid van een panelstudie in de IJmond

In samenwerking met externe experts is verkend of het haalbaar is om een panelstudie uit te voeren in de IJmond. In een panelstudie kan onderzoek worden gedaan naar dagelijkse gezondheidseffecten gerelateerd aan de luchtkwaliteit en de mogelijke rol van de emissies van het Tata Steel terrein hierin. Een panelstudie wordt haalbaar geacht. Hierbij is het advies om qua studiegebied Wijk aan Zee, Beverwijk West en IJmuiden mee te nemen. Als studiepopulatie wordt geadviseerd zowel kinderen met als zonder bestaande luchtwegklachten, als volwassenen 70+ met en zonder bestaande luchtwegklachten mee te nemen. Daarnaast is te overwegen om volwassenen (18-69 jaar) mee te nemen. Als uitkomstmaten dienen ten minste dagelijks zelfgerapporteerde luchtwegklachten, geurhinder en longfunctie meegenomen te worden. Om de acute gezondheidseffecten te relateren aan stoffen in de lucht worden de volgende componenten voorgesteld: fijn stof PM10 en PM2,5, ultrafijn stof en een component die kan dienen als markerstof voor de emissies van het Tata Steel terrein.

In het onderzoek in kader van dit briefrapport is niet onderzocht of de hogere concentraties van bepaalde stoffen in de lucht samenhangen met de acute gezondheidsklachten zoals gerapporteerd bij de huisarts. Een panelstudie kan daar meer inzicht in geven.

1 Introductie

1.1 Inleiding

In dit briefrapport rapporteren we tussentijdse resultaten van verschillende onderdelen van het Gezondheidsonderzoek in de IJmond. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) voert dit onderzoek uit in opdracht van provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten Heemskerk, Beverwijk en Velsen. In het gezondheidsonderzoek werkt het RIVM samen met GGD Kennemerland, GGD Amsterdam, het Nivel en IRAS.

Het totale gezondheidsonderzoek omvat drie onderwerpen:

- Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie. In dit briefrapport rapporteren we over verschillende weergaven om inzicht te krijgen in de luchtkwaliteit in de IJmond per uur en per dag in plaats van per jaar. Naar verwachting rapporteren we eind 2021 de verdere resultaten van dit onderwerp waarin we onderzoek doen naar bronnen van stoffen in de lucht.
- Acute gezondheidsklachten. In dit briefrapport rapporteren we over twee complementaire onderzoekslijnen:
 - De resultaten van een verkennende analyse, uitgevoerd door het Nivel, waarbij huisartsendata van huisartspraktijken in de IJmond vergeleken worden met twee controlegebieden.
 - De bevindingen van een haalbaarheidsstudie om een panelstudie op te zetten in de IJmond om meer inzicht te krijgen in dagelijkse gezondheidseffecten in relatie tot luchtkwaliteit.
- Depositie in de leefomgeving. Het onderzoek naar depositie in de leefomgeving is geen onderdeel van dit briefrapport. De resultaten hiervan worden in een apart rapport gepubliceerd, naar verwachting rond de zomer 2021. In juli 2020 zijn de resultaten van de ad hoc bemonstering van depositie opgeleverd aan provincie Noord-Holland¹.

1.2 Aanleiding voor het Gezondheidsonderzoek

De IJmond heeft te maken met milieubelastende activiteiten zoals verkeer, scheepvaart en zware industrie. Activiteiten die behalve op het milieu ook een negatieve invloed kunnen hebben op de leefomgeving en de gezondheid van bewoners van de IJmond. De jaargemiddelde concentraties voor bijvoorbeeld fijn stof (PM10 en PM2,5) in de lucht zijn hoger dan op veel andere plekken in Nederland. Verschillende bronnen in de IJmond dragen hieraan bij. Als bron heeft Tata Steel een belangrijk aandeel in de lokale emissies².

Met name de emissies en verspreiding van stoffen afkomstig van het Tata Steel terrein veroorzaken overlast bij omwonenden en roepen vragen op over de invloed op de gezondheid. Inwoners van de IJmond zijn bezorgd over de stoffen die ze inademen en over stofdeeltjes die ze aantreffen in hun leefomgeving. Ook stankoverlast en geluidsoverlast en mogelijke effecten hiervan op de gezondheid zijn redenen tot zorgen. Uit gezondheidsmonitors blijkt dat bijna een op de vijf volwassenen in de regio bezorgd is over mogelijke gezondheidsrisico's door de bedrijvigheid in hun omgeving. Dichtbij het Tata Steel terrein geldt dit voor ruim een op de drie bewoners³. Niet alle bewoners in de IJmond hebben dus zorgen over de emissies van het Tata Steel terrein. Een deel

¹ Aanbiedingsbrief en depositieresultaten 24 juni 2020. RIVM, 2020. Kenmerk 2020-0037/VLH/HdW/PM.

² Vervolgonderzoek fijn stof emissies IJmond. Fase 1. R Molenaar. DCMR Milieudienst Rijnmond, 2010.

³ Gezondheid in de IJmond 2016. Monitor over hinder, bezorgdheid, chronische aandoeningen en medicijngebruik in relatie tot luchtkwaliteit. Samenvattende rapportage. A Oosterlee, R Keuken, I Zandt. GGD Kennemerland, 2018.

vindt dat er al veel is verbeterd. Tegelijkertijd hecht de samenleving er steeds meer waarde aan dat de leefomgeving schoon en prettig is. En verwacht men in toenemende mate dat overheden en bedrijven verantwoordelijkheid nemen voor een gezonde leefomgeving. Dit is ook zichtbaar in de media, waar zorgen van bewoners van de IJmond over het milieu, de leefomgeving en de gezondheid regelmatig in beeld komen.

1.2.1 *Grafietregen en gezondheid*

Zogenoemde grafietregens zorgden in 2018 voor een toename van de zorgen van omwonenden van Tata Steel, met name in Wijk aan Zee. Grafietregens ontstonden bij het slakverwerkingsproces bij Tata Steel en Harsco. Regelmatig kwam er zwart glinsterend stof neer in de leefomgeving rondom het terrein van Tata Steel. Provincie Noord-Holland heeft het RIVM gevraagd onderzoek te doen naar de grafietregens. Omdat de vragen en zorgen die leefden bij omwonenden van Tata Steel veel breder waren dan alleen de grafietregens en mogelijke effecten voor de gezondheid, heeft het RIVM geadviseerd om in het onderzoeksproject 'Grafietregen en gezondheid' vragen en zorgen van bewoners op gebied van grof stof, luchtkwaliteit en gezondheid te inventariseren. Hoewel er ook zorgen leven over geluidsoverlast en stankoverlast zijn die niet meegenomen in de toenmalige opdracht van het RIVM.

Het RIVM heeft vragen die leven bij omwonenden opgehaald en met een klankbordgroep de vragen en mogelijke onderzoeksrichtingen besproken. In de klankbordgroep zaten bewoners uit verschillende gemeenten in de IJmond en onafhankelijke experts.

In 2019 heeft het RIVM onderzoek gedaan naar de grafietregens. In de veegmonsters zijn PAK en metalen aangetroffen. Voor de metalen lood, mangaan en vanadium is de geschatte blootstelling voor jonge kinderen zodanig dat dit ongewenst is voor de gezondheid⁴.

Daarnaast zijn de opgehaalde vragen over luchtkwaliteit, stof en gezondheid in de IJmond beantwoord op basis van bestaande kennis⁵. Niet alle vragen konden in dit onderzoek beantwoord worden. De openstaande vragen heeft het RIVM samen met de klankbordgroep in kaart gebracht. Op basis daarvan zijn acht onderzoeksopties geformuleerd. Deze zijn ingedeeld in drie clusters. Het RIVM heeft geadviseerd om als eerste onderzoek naar de onderwerpen uit Cluster A uit te voeren.

Cluster A:

- Depositie (neerslag van stof in de leefomgeving)
- Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen
- Acute gezondheidsklachten

Cluster B:

- Eten uit de moestuin / bramen uit de duinen / dierlijke producten
- Biomonitoring bloedwaarden

Cluster C:

- Vervolgonderzoek grafietregen
- Chronische klachten
- Angst en stress

N.B. Onderzoek naar chronische gezondheidsklachten en gezondheidseffecten van langdurige blootstelling is opgenomen in Cluster C. Chronische klachten zijn vanuit een gezondheidsperspectief belangrijk om te onderzoeken. Ook leven er veel vragen hierover bij omwonenden en wordt het als belangrijk onderwerp gezien. Tegelijkertijd wordt dit onderwerp in verschillende andere onderzoeken opgepakt zoals het kanker

⁴ Inschatting gezondheidsrisico's grafietregen Wijk aan Zee. L. Geraets, S. Schulpen. RIVM, 2019

⁵ Website: <https://www.rivm.nl/luchtkwaliteit-en-gezondheid-in-IJmond>.

incidentieonderzoek van GGD Kennemerland⁶ en de gezondheidsmonitor en medicatiegebruik IJmond⁷. Dit onderzoek leidt tot relevante inzichten. Om dubbel onderzoek te voorkomen is het onderwerp 'Chronische klachten' opgenomen in Cluster C.

1.3 Gezondheidsonderzoek in de IJmond

Naar aanleiding van het advies over vervolgonderzoek hebben de provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten Heemskerk, Beverwijk en Velsen het RIVM opdracht gegeven om verder onderzoek te doen naar de onderwerpen uit Cluster A: Depositie, Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie en Acute gezondheidsklachten. In het gezondheidsonderzoek wordt gewerkt met dezelfde klankbordgroep als in het project Grafietregen en gezondheid, 2019.

In dit briefrapport rapporteren we tussentijdse resultaten met betrekking tot twee onderwerpen uit cluster A: luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen en acute gezondheidsklachten.

1.3.1 *Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen*

Uit de inventarisatie van vragen bleek dat er zorgen zijn over wat mensen inademen en wat mogelijk effecten zijn op de gezondheid, met name op momenten die 'slecht' of 'ongezond' aanvoelen. Daarnaast leeft de vraag wat de bronnen zijn van de stoffen in de lucht en meer specifiek of de stoffen van het Tata Steel terrein komen. In de rapporten van het luchtmeetnet in de IJmond worden met name jaargemiddelde concentraties gerapporteerd. Inwoners van de IJmond geven aan dat deze waarden hen weinig zeggen over de hoogte van kortdurende 'pieken' die regelmatig voorkomen. Mensen willen graag weten of het klopt dat er piekconcentraties in de lucht voorkomen. En wat dit betekent voor hun gezondheid.

Om inzicht te krijgen in de luchtkwaliteit per dag en per uur in de omgeving van Tata Steel heeft het RIVM samen met GGD Amsterdam een datastructuur opgezet met beschikbare meetdata uit het luchtmeetnet. Met behulp van deze structuur zijn data van de luchtkwaliteit in IJmond over een groot aantal jaren en uit verschillende datasets gecombineerd. Met deze dataset is op basis van de luchtkwaliteitsindex⁸ op verschillende manieren inzichtelijk gemaakt wat de luchtkwaliteit is in de IJmond in relatie tot uurgemiddelde en daggemiddelde concentraties van fijn stof PM10. In hoofdstuk 2 wordt dit uitgebreider beschreven.

De opgezette datastructuur wordt gebruikt in het nog lopende Gezondheidsonderzoek. In dit onderzoek wordt door bron- en patroonherkenning getracht verder inzicht te krijgen in de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van stoffen in de lucht die mensen kunnen inademen. Hierover wordt naar verwachting rond eind 2021 gerapporteerd.

1.3.2 *Acute gezondheidsklachten*

In de inventarisatie van vragen en zorgen van bewoners zijn acute gezondheidsklachten waaronder hoesten, benauwdheid, zere ogen of zere keel regelmatig benoemd. Hoewel deze klachten vaak na een tijdje weer afnemen of helemaal verdwijnen, ervaren mensen deze acute klachten als vervelend. Ook maken zij zich door deze gezondheidsklachten zorgen over de gezondheid op langere termijn.

⁶ Incidentie en prevalentie van kanker in de regio Kennemerland 2004-2018. A Oosterlee, W Nijbroek. GGD Kennemerland, 2020.

⁷ Gezondheid in de IJmond II: Monitoring medicijngebruik 2007-2015. DJM Houthuijs et al. RIVM, 2019

⁸ Luchtkwaliteitsindex: Aanbevelingen voor de samenstelling en duiding. A Dusseldorp et al. RIVM, 2015

Regelmatig is de vraag gesteld of uitstoot van Tata Steel deze acute klachten kan veroorzaken.

Het is bekend dat verhoogde fijn stofniveaus acute effecten op de luchtwegen kunnen hebben en dat de jaargemiddelde concentraties fijn stof in de regio IJmond hoger liggen dan op veel andere plekken in Nederland. Ook andere stoffen in de lucht kunnen leiden tot acute gezondheidseffecten zoals luchtweg- en oogirritatie en hoesten, al dan niet in samenhang met ervaren geurhinder. Het is nog niet onderzocht wat voor soort acute gezondheidsklachten voorkomen en hoe vaak bepaalde gezondheidsklachten voorkomen in de IJmond. In dit briefrapport rapporteren we over twee complementaire onderzoeken met verschillende opzet om meer inzicht te krijgen in de aard en prevalentie van acute gezondheidsklachten.

Ten eerste heeft het Nivel gegevens van huisartspraktijken in de IJmond geanalyseerd. De huisarts vormt de ingang tot de zorg voor mensen die acute of chronische gezondheidsklachten hebben. Huisartsen registreren de gezondheidsklachten van hun patiënten met behulp van universele codes, waardoor gegevens tussen huisartspraktijken goed kunnen worden vergeleken.

Het Nivel heeft voor een breed scala aan acute gezondheidsklachten en een aantal chronische aandoeningen verkend of deze in de IJmond meer, minder of evenveel worden gemeld aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel industrie (controlegebied 'industrie') en regio's met weinig tot geen industrie (controlegebied 'platteland'). In hoofdstuk 3 beschrijven we kort de opzet en bevindingen van het Nivel. De rapportage van het Nivel is te vinden op hun website: Gezondheidsproblemen in de regio IJmond: een verkenning⁹.[\[Link\]](#)

Acute gezondheidsklachten zijn soms van milde en kortdurende aard en worden niet altijd bij de huisarts gemeld. Daardoor zijn deze acute gezondheidseffecten niet terug te vinden in de huisartsengegevens. Daarnaast wordt in de verkenning van het Nivel niet gekeken naar oorzaak-gevolg relaties. In samenwerking met externe experts is daarom verkend of het haalbaar is om een panelstudie uit te voeren in de IJmond. In een dergelijke panelstudie kunnen dagelijkse gezondheidseffecten gekoppeld worden aan de dagelijkse luchtkwaliteit. Zo kan worden bestudeerd welke gevolgen dagelijkse (piek)blootstellingen hebben voor directe (acute) gezondheidseffecten van omwonenden. In hoofdstuk 4 beschrijven we de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie voor het uitvoeren van zo'n panelstudie en welke mogelijke opties er zijn voor het studiegebied, doelgroepen, mee te nemen uitkomstmaten en componenten in de lucht.

1.3.3 *Gezondheidsonderzoek in de IJmond: Depositie*

(In dit briefrapport wordt niet gerapporteerd over depositie.)

Als onderdeel van het gezondheidsonderzoek in de IJmond voert het RIVM onderzoek uit naar depositie (neerslag van stof) in de leefomgeving. In juni 2020 heeft het RIVM veegmonsters genomen in Wijk aan Zee nadat verschillende bewoners stofoverlast (en stank) meldden. De resultaten hiervan zijn in juli 2020 opgeleverd aan de opdrachtgever provincie Noord-Holland¹⁰. Ook is het RIVM in 2020 gestart met een grootschaliger depositieonderzoek. Hiervoor zijn veegmonsters genomen in de leefomgeving nabij het Tata Steel terrein, zowel binnen- als buitenshuis, en op een aantal niet door industrie belaste locaties. Deze monsters worden geanalyseerd om vast te stellen of en hoeveel metalen en PAK hierin voorkomen. Op basis van deze bevindingen wordt een risicobeoordeling uitgevoerd om vast te stellen welke gezondheidseffecten kunnen optreden als mensen met het stof in aanraking komen. De bevindingen van dit onderzoek worden in een losstaand rapport gerapporteerd. Op basis van de depositiemetingen met de veegmonsters wordt ook onderzocht hoe het stof is verspreid in de regio IJmond en of er een relatie is met mogelijke bronnen.

⁹ Gezondheidsproblemen in de regio IJmond: een verkenning. C. Baliatsas et al. Nivel, 2021

¹⁰ Aanbiedingsbrief en depositieresultaten 24 juni 2020. RIVM, 2020. Kenmerk 2020-0037/VLH/HdW/PM

1.4 Gerelateerd onderzoek

In de IJmond wordt al langere tijd onderzoek gedaan naar de leefomgeving en de mogelijke invloed op de gezondheid, onder andere door de GGD Kennemerland en het RIVM. In Bijlage 1 staat een overzicht van RIVM en GGD rapporten met betrekking tot de IJmond, die sinds 2004 zijn verschenen. Recent is bijvoorbeeld onderzoek gedaan door GGD Kennemerland naar incidentie en prevalentie van kanker in de IJmond¹¹. Ook zijn door het RIVM verkennende metingen uitgevoerd aan ultrafijn stof in het IJmond gebied¹². Daarnaast rapporteert GGD Amsterdam elk jaar de meetresultaten uit het luchtmeetnet in de IJmond. In de jaarlijkse rapportages worden de metingen geanalyseerd in relatie tot wettelijke grenswaarden en WHO advieswaarden, trends (verloop over niveaus over tijd) en pollutierozen^{13, 14}.

In het 'Gezondheidsonderzoek in de IJmond' ligt de focus op acute gezondheidseffecten. Hier is voor gekozen omdat in andere onderzoeken die plaatsvinden in de IJmond al gekeken wordt naar lange termijn gezondheidseffecten en chronische aandoeningen. Voor welzijn zijn zowel de afwezigheid van acute gezondheidseffecten als de afwezigheid van chronische aandoeningen relevant en beide groepen aandoeningen verdienen daarom aandacht. Momenteel wordt de 3^e Gezondheidsmonitor IJmond uitgevoerd door GGD Kennemerland en RIVM waarin onderzoek wordt gedaan naar overlast, bezorgdheid, chronische aandoeningen en medicijngebruik.

Naast de onderzoeken die plaatsvinden in de IJmond zelf, geven andere onderzoeken ook inzicht in de situatie in de IJmond of zijn bevindingen toepasbaar voor de IJmond. Bijvoorbeeld het rapport 'Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland', waarin onder andere de fijn stofconcentraties van 2019 en de verwachte fijn stofconcentraties voor 2020, 2025 en 2030 berekend op basis van emissieramingen worden weergegeven. In de concentratie- en depositiekaarten, met een resolutie van 1x1 km, is te zien welke fijn stofconcentraties verwacht worden in de IJmond¹⁵. Een ander voorbeeld is onderzoek naar (ultra)fijn stof en gezondheidseffecten¹⁶.

¹¹ Incidentie en prevalentie van kanker in de regio Kennemerland 2004-2018. A Oosterlee, W Nijbroek. GGD Kennemerland, 2020.

¹² Verkennende metingen aan ultrafijnstof in het IJmondgebied. E P Wijers, J Vonk. RIVM, 2020.

¹³ Een pollutieroos toont het verband tussen de gemeten immissiewaarden op een meetpunt en de bijhorende windrichting over een jaar.

¹⁴ Datarapport Luchtkwaliteit IJmond meetresultaten 2019. D de Jonge. GGD Amsterdam, 2020.

¹⁵ Grootschalige concentratie en depositiekaarten Nederland: Rapportage 2020. R. Hoogerbrugge. RIVM, 2020.

¹⁶ Website: <https://www.rivm.nl/fijn-stof/ultrafijn-stof/onderzoek-gezondheidsrisicos-schiphol>

2 Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie

Auteurs:

R. Hoogerbrugge, RIVM
D. Mooibroek, RIVM
M. G Mennen, RIVM
J. E. Elberse, RIVM

2.1 Inleiding

Er zijn verschillende systemen en databronnen waarin gegevens over de luchtkwaliteit in de IJmond worden verzameld. Daardoor zijn die gegevens niet altijd eenvoudig te combineren voor analyses en rapportages. Om dat te verbeteren is in dit project in samenwerking met GGD Amsterdam een datastructuur opgezet met beschikbare meetdata uit het luchtmeetnet. Met behulp van deze datastructuur zijn gegevens over de luchtkwaliteit in IJmond over een groot aantal jaren en uit verschillende datasets gecombineerd. In dit hoofdstuk rapporteren we tussentijdse resultaten. Met de dataset is een analyse uitgevoerd gericht op het inzichtelijk maken van de luchtkwaliteit op uur- en daggemiddelde concentraties in de IJmond met behulp van de luchtkwaliteitsindex.

Stoffen in de lucht hebben invloed op de gezondheid. Niet alle stoffen adem je in. Met de inhaleerbare fractie wordt bedoeld stofdeeltjes die je kunt inademen. Dit zijn stofdeeltjes met een diameter kleiner dan 10 micrometer. Stofdeeltjes die groter zijn dan 10 micrometer worden afgevangen door de neus en keel.

2.2 Opzetten van een datastructuur van resultaten van luchtmetingen

Relevante meetdata en weersgegevens zijn in een duurzame datastructuur vormgegeven. Hierdoor kunnen meer en gemakkelijker data analyses worden uitgevoerd. Een essentiële stap hierin was de ontsluiting van de bestaande meetdata van de GGD Amsterdam, met name de metingen van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en 30 (zware) metalen. Bij het analyseren van de beschikbare data bleek dat over de tijd verschillen waren opgetreden door wijzigingen in analyse laboratoria en procedures. Voor het maken van een consistente data set was het daarom noodzakelijk voor de GGD Amsterdam, in overleg met het RIVM, om de data opnieuw te valideren, zodat verschillen in het gebruik van bijvoorbeeld detectiegrenzen en blanco waarden zoveel mogelijk zijn geharmoniseerd. De datastructuur is zo opgezet dat meetinformatie met een verschillend tijdsverloop is gecombineerd. Zo kunnen nu relatief eenvoudig uurgemiddelde, daggemiddelde en meerdaags-gemiddelde meetdata worden gecombineerd voor nadere analyses. Met meerdaags-gemiddelde data worden waarden bedoeld die zijn verkregen door het samenvoegen van filters die op verschillende dagen zijn bemonsterd (ook wel 'poolen' genoemd).

Ook weersomstandigheden zoals windrichting, windsnelheid, temperatuur, relatieve vochtigheid, neerslagduur en neerslaghoeveelheid zijn toegevoegd aan de data structuur. Als positief neveneffect van deze gezamenlijke inspanning van de GGD-Amsterdam en het RIVM is een consistente dataset van concentraties metalen en PAK's in de lucht gegenereerd en via de website luchtmeetnet.nl beschikbaar gesteld. Hiermee kunnen ook andere belangstellenden de meetresultaten voor analyses gebruiken.

Op basis van componenten die continu worden gemeten met automatische instrumenten, zoals CO, NO en NO₂, zijn voor de concentraties metalen tijdsprofielen gemaakt waarmee het mogelijk is een inschatting te verkrijgen van waarschijnlijk uurgemiddelde waarden. Deze waarden worden samen met de andere data in de datastructuur die is opgezet momenteel gebruikt om verder onderzoek te doen naar de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van componenten in de lucht in het IJmond gebied. De resultaten hiervan worden op een later moment, naar verwachting eind 2021, in een losstaande rapportage beschreven.

Er heeft geen gezondheidkundige duiding plaatsgevonden op basis van de waarschijnlijk uurgemiddelde waarden van metalen in de lucht. De reden hiervoor is dat gezondheidkundige normen passend bij de situatie (kortdurende blootstelling via inhalatie aan metalen in de leefomgeving) voor metalen ontbreken.

2.3 Inzicht in de luchtkwaliteit door de luchtkwaliteitsindex

In de regio IJmond is behoefte aan toegankelijke informatie over de luchtkwaliteit in relatie tot gezondheid. Omwonenden geven aan niet zozeer geïnteresseerd te zijn in jaargemiddelde waarden van stoffen, maar in concentraties die voorkomen tijdens zogenoemde pieken, omdat dan merkbaar gezondheidsklachten en hinder wordt ervaren.

Om effecten van kortdurende (hoge) concentraties vanuit gezondheidkundig perspectief inzichtelijk te maken is een Nederlandse luchtkwaliteitsindex (LKI) opgesteld¹⁷. Voor de luchtkwaliteitsindex is de luchtkwaliteit ingedeeld in vijf luchtkwaliteitsklassen (zie figuur 2.1)¹⁸. Deze klassen zijn gebaseerd op kennis over de gezondheidseffecten van de stoffen fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}), ozon en stikstofdioxide. (Korte) blootstelling aan hogere niveaus van fijn stof kunnen acute gezondheidseffecten geven, zoals hoesten of benauwdheid. Sommige mensen, zoals kinderen, ouderen en mensen met luchtwegproblemen zoals astma, zijn hier gevoeliger voor dan anderen. De klachten gaan vaak weer over als het fijn stofniveau daalt.

De LKI is vanuit praktisch oogpunt doorontwikkeld voor het informeren van het publiek over de luchtkwaliteit situatie¹⁹ en vervolgens toegepast in de luchtkwaliteits-app en op de website van de gezamenlijke meetnetten (www.luchtmeetnet.nl).

Klasse	Stikstofdioxide uurgemiddelde	Ozon uurgemiddelde	Fijn stof (PM ₁₀) uurgemiddelde	Fijn stof (PM _{2,5}) daggemiddelde	Fijn stof (PM _{2,5}) uurgemiddelde
Goed	0 - 30	0 - 40	0 - 30	0 - 15	0 - 20
Matig	31 - 75	41 - 100	31 - 75	16 - 38	20 - 50
Onvoldoende	76 - 125	101 - 180	76 - 125	38 - 70	50 - 90
Slecht	125 - 200	180 - 240	125 - 200	70 - 100	90 - 140
Zeer slecht	> 200	> 240	> 200	> 100	> 140

Figuur 2.1: Luchtkwaliteitsindex (eenheden in microgram per kubieke meter lucht)

¹⁷ Luchtkwaliteitsindex: Aanbevelingen voor samenstelling en duiding. Dusseldorp et al., RIVM, 2015.

¹⁸ Website: <https://www.rivm.nl/smog/waarschuwingsgrenzen-en-luchtkwaliteitsindex>

¹⁹ Advies modernisering smogberichtgeving. Hoogerbrugge et al. RIVM, 2015.

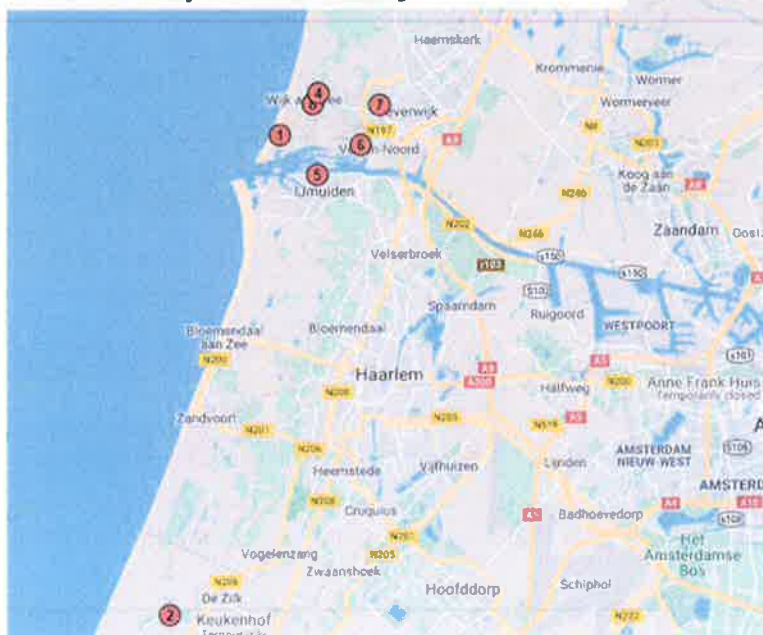
In dit onderzoek is de LKI benut om de luchtkwaliteit te tonen. Dit doen we op basis van alle dagen van 2019 voor fijn stof PM10 concentraties op de meetlocaties in het IJmond gebied en die van twee achtergrondlocaties in De Rijp en De Zilk. Achtergrondlocaties zijn meetstations waar geen industrie in de omgeving aanwezig is. Zie figuur 2.2 voor de meetpunten in de IJmond en figuur 2.3 waarop ook de achtergrondlocaties stations op zijn weergegeven.

Door de LKI te gebruiken en deze te vergelijken met de fijn stof concentraties wordt de luchtkwaliteit op leefniveau inzichtelijk gemaakt op dag- en uurbasis, in tegenstelling tot het jaargemiddelde fijn stofniveau waar normaliter over gerapporteerd wordt in relatie tot wettelijke grenswaarden en WHO advieswaarden. Zo wordt inzichtelijk waar en hoe vaak dagen en uren voorkomen met een slechtere luchtkwaliteit.

Figuur 2.2: Meetpunten van het luchtmeetnet in de IJmond. Wijk aan Zee-Burgemeester Rothestraat (553), IJmuiden-Kanaaldijk (551), Beverwijk West-Creutzberglaan (570), Velsen-Reijndersweg (573), Wijk aan Zee-Bosweg (557), Velsen-Staalstraat (572). Bron: Provincie Noord-Holland.

- 1 GGD- 573 Velsen-Reijndersweg
- 2 LML-444 De Zilk-Vogelaarsdreef
- 3 GGD-556 De Rijk-Oost Dijkje
- 4 GGD-553 Wijk aan Zee-Burgemeester Rothestraat
- 5 GGD-551 IJmuiden-Kanaaldijk
- 6 GGD-572 Velsen-Staalstraat
- 7 GGD-570 Beverwijk-West Creutzberglaan
- 8 GGD-557 Wijk aan Zee- Bosweg

Figuur 2.3. Meetpunten van het luchtmeetnet IJmond en de achtergrondlocatie stations in De Rijk (556) en de Zilk (444).

Om inzicht te krijgen in de luchtkwaliteit op basis van de LKI is gebruik gemaakt van de meetdata uit de datastructuur die is toegelicht in paragraaf 2.2. Daarbij is er voor gekozen om voor fijn stof PM₁₀ een aantal datavisualisaties te maken, omdat voor deze component in de LKI zowel uur- als daggemiddelde concentraties zijn meegenomen en omdat PM₁₀ en daarin aanwezige componenten een goede graadmeter zijn voor de luchtkwaliteit en het optreden van piekbelastingen in de regio IJmond. Daarnaast zijn fijn stofniveaus een belangrijke indicator voor mogelijke gezondheidseffecten. Er zijn verschillende datavisualisaties onderzocht en voorgelegd aan de klankbordgroep met omwonenden en experts. Het doel van de weergaven is om de luchtkwaliteit in relatie tot gezondheid inzichtelijker te maken voor daggemiddelde fijn stof niveaus en uurgemiddelde fijn stofniveaus. In dit briefrapport beschrijven we een drietal mogelijke weergaven en lichten we deze verder toe.

2.3.1 Weergave 1: Aantal uren per klasse voor het uurgemiddelde fijn stof PM₁₀

In tabel 2.1 is weergegeven hoeveel uren in het jaar 2019 het fijn stofniveau in een bepaalde klasse viel. Op basis van de tabel kan je vergelijken hoeveel uren de luchtkwaliteit in de IJmond goed, matig, onvoldoende of slecht is vergeleken met de achtergrondstations. Ook kan je de luchtkwaliteit tussen de verschillende meetlocaties in de IJmond onderling vergelijken.

Zo is bijvoorbeeld goed waar te nemen dat er in Wijk aan Zee en op het meetstation Reijndersweg (dit ligt aan de westzijde van het terrein van Tata Steel) 6348 resp. 5995

uren waren met een fijn stofniveau in de klasse 'Goed', terwijl er in De Rijp 7753 uren in die klasse viel. Ook is direct te zien dat in De Rijp het aantal uren in de klassen 'Slecht', 'Onvoldoende' en 'Matig' veel lager is dan in Wijk aan Zee en op het meetstation Reijndersweg. Dit geeft inzicht in de blootstelling van bewoners aan een bepaalde luchtkwaliteit die in de omgeving van deze meetpunten wonen en in het verschil in luchtkwaliteit tussen de regio IJmond en regio's met weinig tot geen industrie. Een nadeel van dit overzicht is dat je niet ziet hoe deze uren verdeeld zijn over het jaar, of wanneer ze voorkomen.

Meetstation locatie	De Rijp	Wijk aan Zee	IJmuiden	Beverwijk	Velsen-Reijndersweg	De Zilk
Nummer	556	553	551	570	573	444
LKI						
Goed	7753	6348	7101	7246	5995	7717
Matig	710	2278	1450	1214	2228	951
Onvoldoende	10	63	42	29	297	26
Slecht	2	3	3	7	38	2
Zeer slecht	0	1	3	3	19	1
afgekeurd	285	67	161	261	183	63

Tabel 2.1: Aantal uren per klasse LKI voor uurgemiddelde fijn stof PM10, 2019.

De uren die in de klasse 'Zeer slecht' vallen zijn op de meeste meetpunten van 1 januari 2019 en 31 december 2019. Dit werd veroorzaakt door vuurwerk. Dit patroon zie je in heel Nederland. Dit geldt niet voor meetpunt Velsen-Reijndersweg. Op dit meetpunt worden ook op andere dagen fijn stof niveaus gemeten die in de klasse 'Slecht' of 'Zeer slecht' vallen.

2.3.2

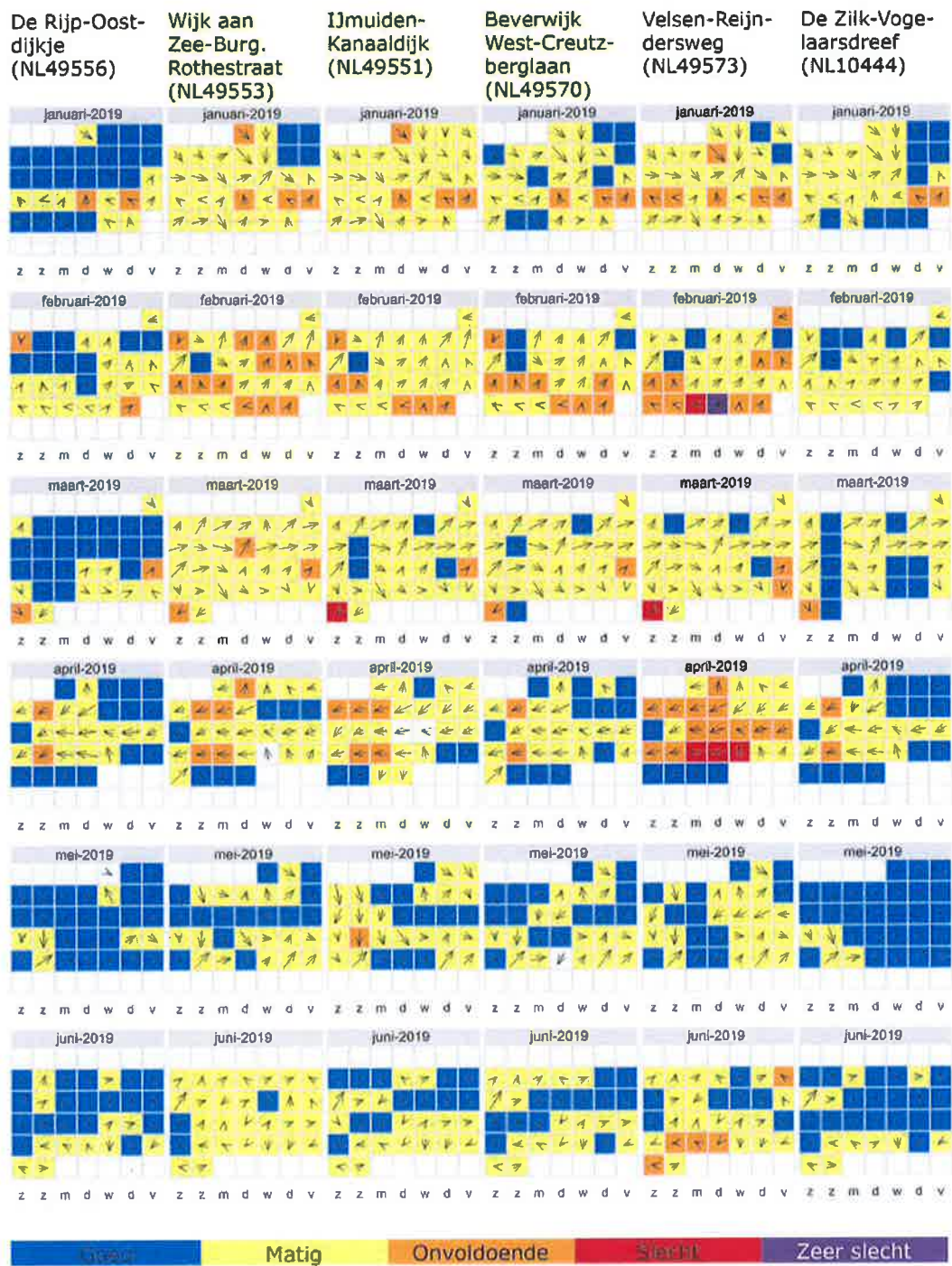
Weergave 2: Kalender met daggemiddelde waarde fijn stof PM10

Figuur 2.4 is een kalenderweergave waarin voor het jaar 2019 met behulp van de LKI kleurencode de **daggemiddelde** waarde voor fijn stof PM10 voor zes meetstations (Wijk aan Zee, IJmuiden, Beverwijk, Velsen-Reijndersweg en de twee achtergrondlocaties De Zilk en De Rijp) is weergegeven. Deze afbeelding beschrijft de gemiddelde dagelijkse blootstelling van de bevolking in de buurt van elk meetstation aan bepaalde concentraties van PM10. Door de LKI kleuren is goed te zien in welke luchtkwaliteitsindex klasse een dag valt en hoe vaak dat voorkomt op de verschillende meetlocaties. Op basis van deze weergave kan de luchtkwaliteit op dagelijkse basis in de IJmond vergeleken worden met de achtergrondstations. Ook kunnen de verschillende meetpunten in de IJmond met elkaar vergeleken worden. Op elke dag is ook met behulp van een pijl de gemiddelde windrichting en windsnelheid op die dag weergegeven. Daarmee kan worden ingezien of de luchtkwaliteit verband houdt met een bepaalde windrichting of windsnelheid.

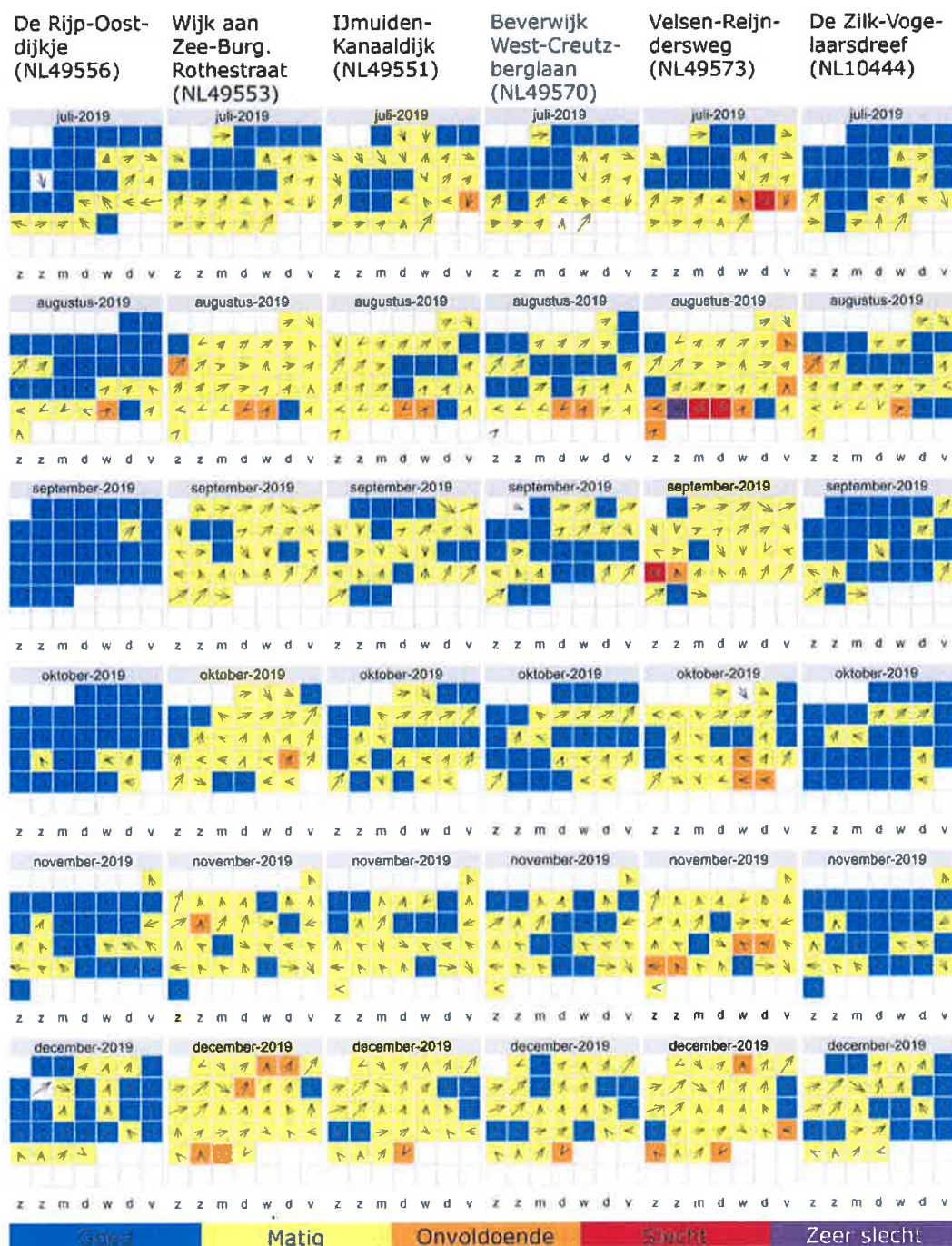
Als bijvoorbeeld op een bepaalde dag de daggemiddelde fijn stof PM10 concentratie bij zowel de meetpunten in de IJmond als op de achtergrondlocaties De Rijp en De Zilk hoog is, is waarschijnlijk de waarde in heel Nederland of een groot gebied hoog. Zoals bijvoorbeeld op 21 april 2019, waar de LKI 'Onvoldoende' is op alle zes de meetstations. De verhoging is zeer waarschijnlijk het gevolg van paasvuren in Duitsland en Nederland.

In de IJmond is met name bij het meetpunt Velsen-Reijndersweg de luchtkwaliteit op dagelijkse basis vaker onvoldoende tot zeer slecht. Dit komt vooral voor bij oostenwind.

Duidelijk is ook dat in De Zilk en De Rijp meer dagen met goede luchtkwaliteit voorkomen dan in de IJmond.

Figuur 2.4 (deel 1). Kalenderweergave LKI klasse daggemiddelde waarde fijn stof PM10, januari-juni 2019.

Figuur 2.4 (deel 2). Kalenderweergave LKI klasse daggemiddelde waarde fijn stof PM10, juli–december 2019.

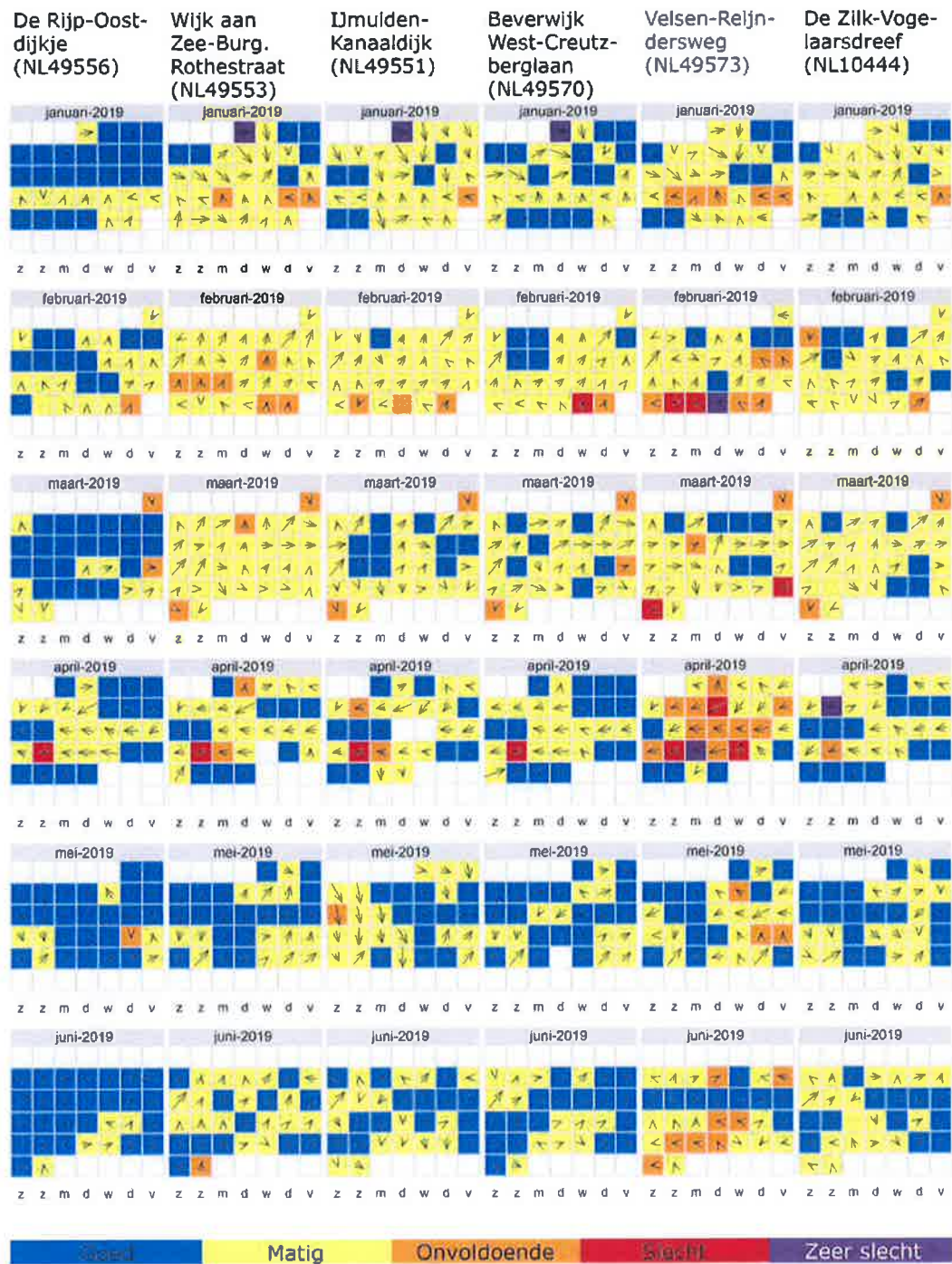
2.3.3 Weergave 3: kalender met hoogste uurgemiddelde waarde voor fijn stof PM10 per dag

Een nadeel van weergave 2 (figuur 2.4) is dat deze geen inzicht geeft in kortere durende pieken van fijn stof. Daarom is weergave 3 toegevoegd (figuur 2.5). Dit is een kalender waarin de hoogste **uurgemiddelde** waarde voor fijn stof PM10 op die dag is weergegeven. Fijn stof PM10 concentraties worden elk uur gemeten (uurgemiddelde waarde). De klasse van de hoogste waarde die op een dag voorkomt is weergegeven met de LKI kleurencode. Deze weergave geeft dus meer inzicht over kortdurende blootstelling aan (pieken in) fijn stofniveaus voor bewoners nabij de meetstations. Net als in weergave 2 zijn de LKI waarden voor zes meetstations (vier in de regio IJmond en twee achtergrondlocaties) weergegeven, evenals de gemiddelde windrichting en windsnelheid tijdens het uur waarop de PM10 concentratie die dag het hoogst was.

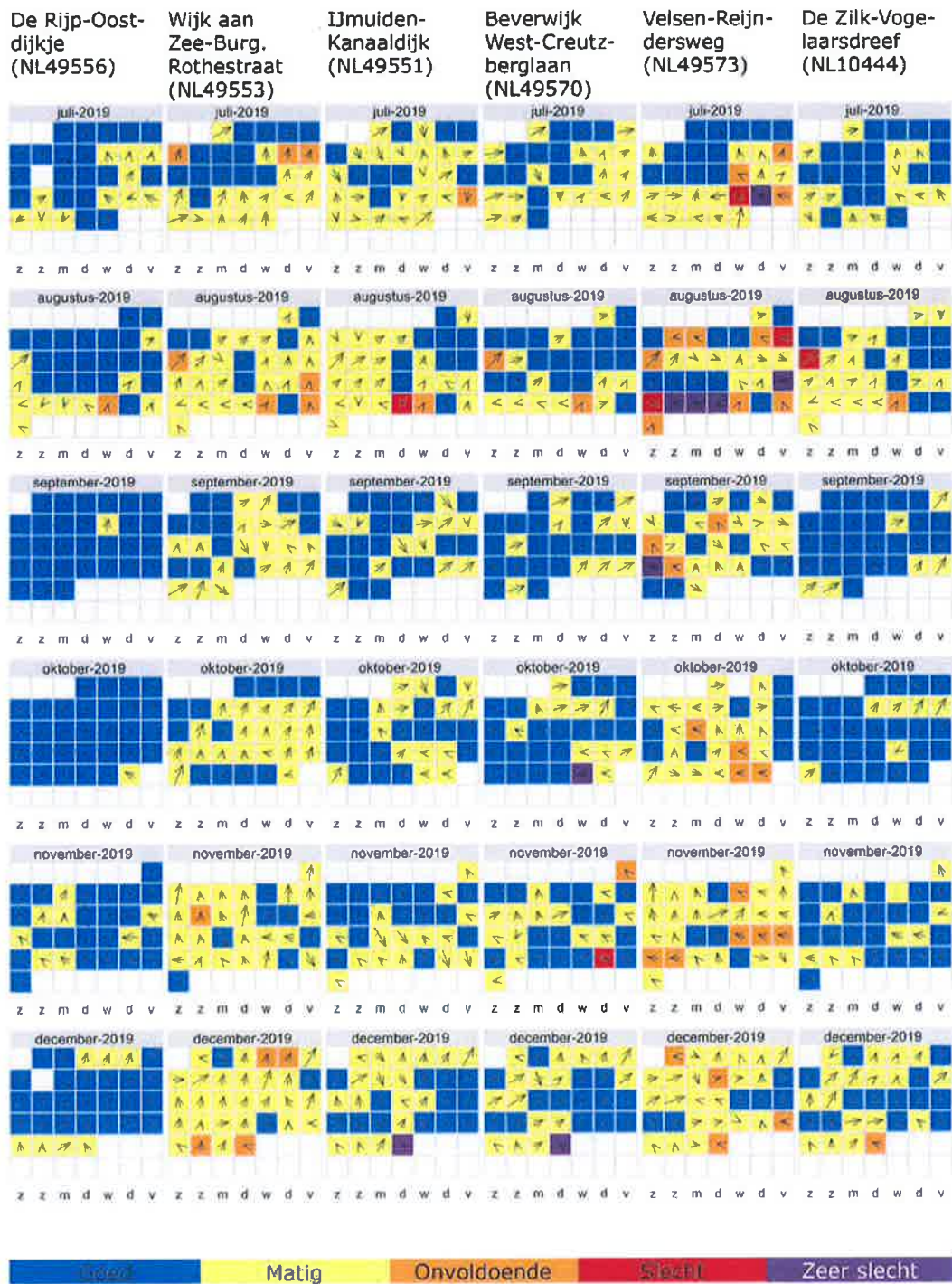
In weergave 3 is bijvoorbeeld duidelijk het effect te zien van het afsteken van vuurwerk rond de jaarwisseling. Op 1 januari tussen 0:00 en 1:00 waren de uurgemiddelde PM10 concentraties op enkele meetstations hoog tot zeer hoog (klassen 'Slecht' en 'Zeer slecht'). Als je dit vergelijkt met weergave 2, waarin de daggemiddelde waarden zijn weergegeven, valt op de daggemiddelde concentraties op 1 januari op enkele locaties in de klasse 'Onvoldoende' vallen en op andere 'Matig'. Het verschil met weergave 2 komt doordat de piekconcentraties vooral vlak na middernacht optreden en de rest van de dag niet. Hierdoor wordt de piekconcentratie van net na middernacht 'weggemiddeld' over de rest van de dag.

Op 21 april zijn zowel de hoogste uurgemiddelde als de daggemiddelde PM10 concentraties op alle meetlocaties hoog (klasse 'Onvoldoende' tot 'Slecht'). De wind kwam die dag uit oostelijke richting. De verhoging is zeer waarschijnlijk het gevolg van paasvuren in onder andere Oost-Nederland en Duitsland.

Op 25, 26 en 27 augustus is de fijn stof PM10 concentratie op meetpunt 573 (Reijndersweg) sterk verhoogd. Die dagen is er een zwakke oostelijke wind. De verhoging is niet waarneembaar op de andere stations, (behalve op meetpunt 551 (IJmuiden) op 27 augustus). De meest plausibele bron ligt dus ten oosten van meetpunt Reijndersweg.

Figuur 2.5 (deel 1). Kalenderweergave LKI klasse van hoogste uurgemiddelde fijn stof PM10 concentratie per dag, januari – juni 2019.

Figuur 2.5 (deel 2). Kalenderweergave LKI klasse van hoogste uurgemiddelde fijn stof PM10 concentratie per dag, juli – december 2019.

In weergave 2 (daggemiddelde waarde voor fijn stofniveau) en weergave 3 (hoogste uurgemiddelde op een dag voor fijn stofniveau) valt op dat er op de meetstations in de regio IJmond, vooral het meetpunt 573 (Reijndersweg), vergeleken met de achtergrondstations, veel meer dagen voorkomen waarin de LKI in de klasse 'Matig' tot 'Zeer slecht' vallen. Dat geldt voor zowel de daggemiddelde als de hoogste uurgemiddelde waarden. Met name bepaalde groepen (kinderen, ouderen, mensen met luchtwegklachten) kunnen hier gezondheidseffecten van ondervinden.

2.3.4 *Beperkingen aan meten en duiden van piekconcentraties*

Niet alle vragen van bewoners van de IJmond in relatie tot 'pieken' (kortdurende verhoogde concentraties van stoffen in de lucht) worden geadresseerd met de gepresenteerde weergaven. Zo geven ze geen compleet beeld van welke specifieke stoffen in de lucht aanwezig zijn tijdens perioden die als ongezond ervaren worden en welke gezondheidseffecten dat tot gevolg kan hebben, terwijl daar wel behoefte aan is. Het onderzoeken van piekbelastingen en deze gezondheidskundig duiden is complex, onder andere om de volgende redenen:

- 1) Er komen veel verschillende stoffen voor in de lucht. Deze stoffen vormen een complex mengsel. Verschillende stofgroepen vragen elk om een eigen manier van 'meten'. In een meetnet wordt een aantal stoffen gemeten, maar lang niet alle stoffen die in de lucht aanwezig kunnen zijn. De stoffen die wel worden gemeten geven een indicatie van de luchtkwaliteit en zijn relevant voor de gezondheid. Dat stoffen niet worden gemeten betekent niet dat ze niet in de lucht aanwezig zijn of dat er geen overlast van is.
- 2) Om een gezondheidseffect te kunnen inschatten is een 'gezondheidskundige waarde' of 'toxicologische referentiewaarde' nodig. Deze waarde geeft aan vanaf welke hoeveelheid stof die iemand inademt bepaalde gezondheidseffecten kunnen optreden. Deze waarde is niet voor alle stoffen in de lucht vastgesteld. Of de waarde gaat uit van een blootstelling op jaarbasis, en niet van pieken die vaak kortdurend zijn (minuten, uren). Dat is bijvoorbeeld het geval voor de meeste metalen. Als er wel een toxicologische referentiewaarde bekend is voor het jaargemiddelde concentratie, kan deze worden gebruikt om een inschatting te maken welke gezondheidseffecten op kunnen treden op basis van jaargemiddelde blootstelling.
- 3) Om een 'piek' goed te kunnen meten, moet je op het juiste moment op de juiste plek met de juiste meetapparatuur aanwezig zijn. In het huidige meetnet kan een piekbelasting worden gemist, omdat de 'wolk' met stoffen zich tussen de meetstations verspreidt, waardoor deze niet goed wordt opgepikt. Ook kan de 'wolk' stoffen bevatten die niet worden gemeten (zie 1). Of de stofwolk trekt snel voorbij (kortdurende piekbelasting van bijvoorbeeld enkele minuten), waardoor deze in een uurgemiddelde of daggemiddelde waarde niet (goed) is terug te zien.
- 4) In de lucht bevindt zich een mengsel van stoffen. Elke stof kan een ander effect hebben op de gezondheid. Welk gevolg zo'n mengsel heeft voor de gezondheid, is weinig over bekend.

3 Acute gezondheidseffecten. Een verkenning door Nivel

Auteurs:

J-P. Zoch, RIVM

J. E. Elberse, RIVM

3.1 Inleiding

In de inventarisatie van vragen en zorgen van omwonenden van Tata Steel zijn acute gezondheidsklachten waaronder hoesten, benauwdheid, irritatie van ogen of zere keel regelmatig benoemd. Hoewel deze klachten vaak na een tijdje weer afnemen of helemaal verdwijnen, ervaren mensen deze acute effecten als vervelend. Ook maken zij zich door deze gezondheidsklachten zorgen over de gezondheid op langere termijn. Er is weinig onderzoek gedaan naar wat voor soort acute gezondheidseffecten voorkomen, hoe vaak bepaalde gezondheidsklachten voorkomen in de IJmond en hoe zich dat verhoudt tot andere gebieden.

In dit hoofdstuk wordt de analyse die het Nivel heeft uitgevoerd, besproken. De korte rapportage van het Nivel is te vinden op hun website [LINK]²⁰. Het Nivel beheert routinematig verzamelde gegevens van een groot aantal Nederlandse huisartspraktijken en heeft ruime ervaring met de analyse en duiding van de gegevens daarvan.

De huisarts vormt de ingang tot de zorg voor mensen die acute gezondheidsklachten hebben, of chronische aandoeningen. De huisarts fungeert als poortwachter naar de specialistische (tweedelijns-)zorg. Huisartsen registreren de gezondheidsklachten van hun patiënten met behulp van uniforme codes, waardoor gegevens tussen huisartspraktijken in Nederland goed kunnen worden vergeleken. Als mensen acute gezondheidsklachten hebben waarvoor ze medische hulp zoeken, zal dit altijd in de eerste lijn bij de huisarts terecht komen. Daarom zijn huisartsgegevens objectief en waardevol voor de evaluatie van met name acute klachten, al moge duidelijk zijn dat mensen niet met alle gezondheidsklachten naar de dokter gaan.

3.2 Aanpak

Een aantal huisartspraktijken in de IJmond (Gemeenten Velsen, Beverwijk, Heemskerk) waren al aangesloten bij de Nivel Zorgregistraties eerste lijn²¹. Daardoor waren gegevens van hun patiënten in de afgelopen jaren al beschikbaar in de database. Daarnaast zijn verschillende huisartspraktijken in de IJmondgemeenten actief benaderd door het RIVM, GGD Kennemerland en Nivel met de vraag of ze bereid waren mee te werken aan dit onderzoek. Dit heeft geleid tot in totaal negen huisartspraktijken waarvan de gegevens zijn opgenomen in de analyses.

Het Nivel heeft verkend of er in de IJmond meer, minder of evenveel acute gezondheidseffecten worden gemeld aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel industrie (controlegebied 'industrie') en regio's met weinig industrie en weinig veehouderij (controlegebied 'platteland'). Dit wordt ook een 'ecologische vergelijking' genoemd. Bij een ecologische vergelijking worden groepen mensen met elkaar vergeleken, niet individuen. Er wordt in deze ecologische vergelijking geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende gemeenten of huisartspraktijken of de afstand van de huisartsenpraktijk tot het Tata Steel terrein. De

²⁰ Gezondheidsproblemen in de regio IJmond: een verkenning. C Balliatsas et al., Nivel, 2021

²¹ <https://www.nivel.nl/nl/nzr/zorgregistraties-eerstelijns>

huisartsendata uit de IJmond wordt als één geheel vergeleken met de huisartsendata uit de twee controle regio's.

Om verschillen tussen de studiebevolking in de IJmond en de twee controlegebieden te berekenen heeft het Nivel 'odds ratio's' gebruikt. Als het getal (de odds ratio) hoger dan 1 is impliceert dit een grotere kans voor inwoners van de IJmond om die acute gezondheidsklacht of chronische aandoening te ervaren vergeleken met de inwoners van het controlegebied. Per klacht of aandoening is voor zowel het controlegebied 'Industrie' als voor het controlegebied 'Platteland' een odds ratio berekend op basis van de huisartsendata.

Door de verkenning van het Nivel wordt inzichtelijk gemaakt hoe vaak verschillende gezondheidsklachten gemeld worden bij de huisarts. Hiermee kunnen geen oorzaak-gevolg relaties getrokken worden. Nivel heeft in haar analyses een breed scala aan acute gezondheidsklachten meegenomen. Daarnaast zijn door het Nivel een aantal chronische aandoeningen meegenomen. Hierbij hebben ze gekeken naar de data van de periode 2013-2019.

3.3 Bevindingen

Het Nivel concludeert dat onder bewoners van de IJmond een relatief groot aantal acute gezondheidsklachten significant vaker aan de huisarts wordt gepresenteerd vergeleken met zowel de controlegroep 'Platteland' als de controlegroep 'Industrie'. De acute klachten hebben betrekking op verschillende orgaan systemen waaronder luchtwegen, maag-darmkanaal, huid/ogen en hart. Deze bevindingen zijn consistent over de zeven studie jaren (2013-2019).

Chronische aandoeningen van het hart, diabetes, en longkanker worden rondom het industriegebied IJmond vaker gediagnosticeerd vergeleken met zowel het controlegebied 'Platteland' als het controlegebied 'Industrie'. Daarnaast wordt ook COPD in de IJmond vaker gediagnosticeerd vergeleken met het controlegebied 'Platteland'. Ook de chronische aandoeningen betreffen meerdere orgaan systemen. Ook deze bevindingen zijn consistent over de zeven studie jaren (2013-2019).

Deze conclusie laat zien dat in de IJmond verschillende acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen vaker gerapporteerd worden bij de huisartsen vergeleken met andere gebieden in Nederland waar geen of andere typen industrie voorkomen. Opvallend hierin is dat ook in vergelijking tot het controlegebied 'industrie' meerdere acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen significant vaker gerapporteerd worden in de IJmond.

In dit onderzoek is een ecologische vergelijking gemaakt. Op basis hiervan kan geen oorzakelijke gevolgtrekking worden vastgesteld. Bij het ontwikkelen van gezondheidsklachten spelen verschillende factoren een rol. Dit zijn factoren uit de leefomgeving. In de IJmond zijn in potentie de aanwezigheid van zware industrie als Tata Steel met daaraan gerelateerde emissies, wegverkeer en scheepvaart van invloed op de gezondheid. Maar ook persoonlijke factoren zoals aanleg, leefstijl en beroep spelen een rol in de ontwikkeling van gezondheidsklachten.

3.4 Gerelateerd gezondheidsonderzoek

In de IJmond is vaker onderzoek gedaan naar de gezondheid. Hierbij is met name gekeken naar chronische aandoeningen en medicijngebruik daarvoor, vaak in relatie tot de afstand van het postcodegebied tot het Tata Steel terrein of belasting door fijn stof. Bijvoorbeeld analyses van huisartsgegevens door het Nivel in 2009 waren gericht op

een aantal verschillende chronische aandoeningen van onder andere de luchtwegen en hart en bloedvaten²². Dit was onderdeel van een RIVM-onderzoek waarin de samenhang tussen emissies, lokale milieukwaliteit en de gezondheid van bewoners was onderzocht²³. Uit dit onderzoek bleek dat de bijdrage van Tata Steel aan de fijn stofniveaus in de lucht zou kunnen leiden tot een lichte verhoging van gezondheidsklachten. Sinds 2011 wordt elke 4 jaar de gezondheidsmonitor IJmond uitgevoerd om te onderzoeken in welke mate de luchtkwaliteit in de IJmond de gezondheid van bewoners beïnvloedt. Dat doet GGD Kennemerland samen met het RIVM. Uit de 2e Gezondheidsmonitor IJmond 2016 bleek dat er naast meer hinder en bezorgdheid er in beperkte mate aanwijzingen zijn gevonden voor een verband van chronische aandoeningen met het wonen in gebieden met luchtverontreiniging afkomstig van de basismetaalindustrie^{24,25}. In 2020 concludeerde GGD Kennemerland op basis van haar kankerincidentie onderzoek dat longkanker in Beverwijk ongeveer 25% vaker voorkomt vergeleken met het landelijk gemiddelde²⁶. De bevindingen van het huidige Nivel-onderzoek laten zien dat longkanker significant vaker door de huisarts wordt gerapporteerd in de IJmond vergeleken met andere regio's. Daarmee ligt de Nivel-analyse in lijn met het onderzoeken van GGD Kennemerland.

In de resultaten beschreven in de rapportage van het Nivel ligt de focus op acute gezondheidsklachten. Uit de inventarisatie van vragen en zorgen van bewoners van de IJmond bleek namelijk dat er, naast vragen over chronische aandoeningen en lange termijn gezondheidseffecten, vragen vaak gaan over acute gezondheidsklachten. Dat is in dit onderzoek voor het eerst op grote schaal geobjectiveerd voor de IJmond. Gebruik van huisartsgegevens is dan ook een belangrijke toevoeging.

²² Ten Veen PMH, Spreeuwenberg P, Visscher S & IJzermans CJ. Gezondheidsproblemen in de regio IJmond, zoals geregistreerd door de huisarts. Utrecht: Nivel, 2009.

²³ Wonen in de IJmond ongezond? Onderzoek naar uitstoot van Corus. M. van Bruggen. RIVM, 2009

²⁴ Gezondheid in de IJmond 2016. Monitor over hinder, bezorgdheid, chronische aandoeningen en medicijngebruik in relatie tot luchtkwaliteit. Samenvattende rapportage. A Oosterlee, R Keuken, I Zandt. GGD Kennemerland 2018.

²⁵ Gezondheid in de IJmond II: Monitoring medicijngebruik 2007-2015. DJM Houthuijs, M Marra, WJ de Vries, JMM Aben, WJR Swart, CMA Schipper. RIVM, 2019.

²⁶ Incidentie en prevalentie van kanker in de regio Kennemerland 2004-2018. A Oosterlee, W Nijbroek. GGD Kennemerland, 2020.

4 Panelstudie acute gezondheidseffecten IJmond: verkenning van de haalbaarheid en opzet

Auteurs:

A. Dusseldorp, RIVM
N. Janssen, RIVM
J. E. Elberse, RIVM

Geraadpleegde experts

G. Hoek, UU/IRAS
S. van der Zee, GGD Amsterdam
R. Keuken, GGD Kennemerland

4.1 Inleiding

In de inventarisatie van vragen en zorgen van bewoners zijn acute gezondheidsklachten waaronder hoesten, benauwdheid, zere ogen of keel regelmatig benoemd. Hoewel deze klachten vaak na een tijdje weer afnemen of helemaal verdwijnen, ervaren mensen deze acute effecten als vervelend. Regelmatig is de vraag gesteld welke invloed de emissies van het Tata Steel terrein hebben op acute gezondheidsklachten.

Het doel van een panelstudie is te onderzoeken hoe de luchtkwaliteit de dagelijkse acute gezondheidseffecten van omwonenden beïnvloedt en welke rol emissies van Tata Steel hier mogelijk in hebben.

Voorgesteld was om het onderzoek in drie fasen uit te voeren, met tussentijds een beslismoment over de haalbaarheid en wenselijkheid van de uitvoering van de volgende fase. De drie fasen zijn:

- I. Haalbaarheidsstudie
- II. Uitwerking van het studieprotocol en voorbereiding van de uitvoering;
- III. Uitvoering en rapportage van het onderzoek.

Dit hoofdstuk beschrijft de aanpak en de uitkomst van de haalbaarheidsstudie (fase 1) van de panelstudie.

4.2 Aanpak

In twee expertbijeenkomsten begin 2021, georganiseerd door het RIVM, zijn de mogelijkheden en keuzen voor een panelstudie besproken. Hoofdonderwerpen daarbij waren:

- Algemene haalbaarheid
- Het onderzoeksgebied
- De onderzoekspopulatie
- De uitkomstmaten
- De te meten stoffen in de lucht.

De overwegingen bij de te maken keuzen worden beschreven in dit hoofdstuk.

4.3 Algemene haalbaarheid

Het doel van de panelstudie is te onderzoeken hoe de luchtkwaliteit de dagelijkse acute gezondheidseffecten van omwonenden beïnvloedt en welke rol emissies van Tata Steel hier mogelijk in hebben.

De experts achten een panelstudie naar acute gezondheidseffecten in relatie tot dagelijkse variatie in luchtkwaliteit in de omgeving van Tata Steel haalbaar. De potentiële te kiezen studipopulatie is naar verwachting groot genoeg om bij de huidige niveaus van luchtverontreiniging in de IJmond eventuele gezondheidseffecten op te kunnen pikken. De benodigde keuzes hiervoor worden hieronder beschreven.

4.4 Opzet van de panelstudie

4.4.1 *Onderzoeksgebied*

Qua onderzoeksgebied heeft het de voorkeur om Wijk aan Zee, IJmuiden en het westen van Beverwijk mee te nemen. Ten eerste leven in dit gebied zorgen over de luchtkwaliteit in relatie tot Tata Steel en mogelijke acute gezondheidseffecten. Daarnaast ontstaat zo een beter beeld van het aandeel van de emissies van verschillende bronnen in het gebied (verschillende bedrijven, scheepvaart), doordat de locaties in verschillende (wind)richtingen ten opzichte van Tata Steel liggen. Tot slot is de potentiële onderzoekspopulatie hiermee groot genoeg, waardoor er meer kans is voldoende deelnemers aan de panelstudie te vinden.

4.4.2 *Onderzoekspopulatie*

Tijdens de inventarisatie van zorgen en vragen in het project 'Grafietregen en gezondheid' zijn vaak zorgen geuit over de gezondheid van kinderen, ouderen, en mensen met luchtwegaandoeningen en hart- en vaatziekten. Het is daarom aan te raden deze groepen onderdeel te laten zijn van de onderzoekspopulatie. Daarnaast is te overwegen volwassenen tot 70 jaar als groep mee te nemen omdat dit een groot deel van de populatie in het onderzoeksgebied betreft.

Uit eerder onderzoek blijkt dat bij mensen met bestaande luchtwegklachten de longfunctie en zelf gerapporteerde gezondheidseffecten worden beïnvloed door de dagelijkse schommelingen in luchtkwaliteit^{27,28}. Daarom raden we aan deze groep evenredig op te nemen in de onderzoeksgroep, naast mensen zonder bestaande luchtwegklachten. Met een korte screeningsvragenlijst over het voorkomen van bestaande luchtwegklachten kan worden bepaald wie binnen welke groep valt. Het is bekend dat astmatische klachten bij ongeveer 10% van de schoolkinderen voorkomt²⁹. Op basis van eerder onderzoek met screeningsvragenlijsten bij volwassenen is de verwachting dat ca 15% tot de groep met bestaande luchtwegklachten behoort¹⁸.

We adviseren om de werving van deelnemers te doen via de gemeenten. Zij kunnen de inwoners in het onderzoeksgebied aanschrijven. Zowel volwassenen als (ouders van) kinderen kunnen zich vervolgens aanmelden en met de screeningslijst kunnen qua aantallen evenwichtige onderzoeksgroepen worden samengesteld. Een tweede optie is om kinderen te werven via scholen. Er zijn rond de 20 scholen in het onderzoeksgebied. Het voordeel is dat het een eenvoudige ingang is. Nadelen zijn dat de scholen vaak al veel gevraagd wordt om medewerking aan onderzoek, dat het kwetsbaar is als een school als geheel niet mee wil doen, en dat je minder invloed op de onderzoekspopulatie hebt omdat je niet graag kinderen uit wil sluiten van deelname (naar aanleiding van de screeningsvragenlijst). Volwassenen kunnen niet goed via een centraal punt worden geworven: Er is een aantal woonzorgcentra in het gebied, maar daar bereiken we alleen de meest kwetsbare ouderen.

²⁷ Acute effects of urban air pollution on respiratory health of children with and without chronic respiratory symptoms. Van der Zee SC, et al. Occupational and Environmental Medicine 1999;56:802-812.

²⁸ Acute effects of air pollution on respiratory health of 50-70 yr old adults. Van Der Zee SC, et al. European Respiratory Journal 2000;15:700-709.

²⁹. Aandoeningen van de luchtwegen. Kindergeneeskunde voor kinderverpleegkundigen. De Jongste JC, J Gerritsen. 2014 Dec 15 : 491-531).

Overige overwegingen/aandachtspunten:

- Per huishouden doet maximaal één persoon mee. Meer personen per huishouden bemoeilijkt de interpretatie.
- Met behulp van de screeningsvragenlijst kunnen deelnemers worden geselecteerd uit huishoudens waar niet wordt gerookt. De uitkomstmaten (zie 4.4.3.) worden namelijk door (passief) roken beïnvloed.
- Bij de groepen met bestaande klachten (de symptomatische groep) moet in het dagboek rekening worden gehouden met medicijngebruik. Gebruik van medicijnen kan invloed hebben op de longfunctiemetingen en klachten. In het dagboek zal het gebruik van medicijnen elke dag worden gerapporteerd.
- Om minder invloed te hebben van omstandigheden die een groot effect kunnen hebben op acute gezondheidseffecten (bijvoorbeeld hitte, griepgolf) kan het onderzoek het beste in twee of meer periodes plaatsvinden zodat een langere totale studieduur wordt gerealiseerd. Elke groep kan daartoe verder in twee delen worden gesplitst. De eerste drie maanden doet de ene groep mee, de tweede drie maanden de andere groep. De gegevens van deze periodes worden gezamenlijk geanalyseerd, waardoor er niet wordt ingeboet op zeggingskracht. De overige analyses worden gedaan per leeftijdsgroep, met sub-analyses voor de symptomatische en de asymptomatische groepen.
- Met een groepsgrootte van 50 mensen per groep (zonder de optionele groepen) voldoet het ruimschoots om voldoende zeggingskracht te hebben.

Advies over te betrekken groepen samengevat:**Meenemen in de studie**

- ✓ Kinderen van 7-11 jaar zonder luchtwegsymptomen (n=50)
- ✓ Kinderen van 7-11 jaar met luchtwegsymptomen (n=50)
- ✓ Volwassenen 70+ zonder luchtwegsymptomen (n=50)
- ✓ Volwassenen 70+ met luchtwegsymptomen (n=50)

Optioneel

- ✓ Volwassenen 18-70 zonder luchtwegsymptomen (n=50)
- ✓ Volwassenen 18-70 met luchtwegsymptomen (n=50)

4.4.3 *Uitkomstmaten*

In studies naar de effecten van luchtkwaliteit op acute gezondheidseffecten worden verschillende uitkomstmaten gebruikt. We bespreken in deze paragraaf deze maten, met hun voor- en nadelen.

Luchtwegklachten/hart-vaatklachten (zelfgerapporteerd)

Bewoners in het gebied geven aan dat ze (of hun kinderen) meer last hebben van gezondheidsklachten zoals hoesten of zere keel, op dagen dat de lucht ongezond lijkt te zijn. Sommigen vertellen dat de klachten s' nachts als ernstiger worden ervaren. Om hier zicht op te krijgen is het dagelijks rapporteren van luchtwegklachten in een panelstudie naar acute gezondheidseffecten een beproefde methode die veel informatie oplevert. De volgende klachten worden vaak gebruikt in een digitale vragenlijst:

- Hoesten
- Neusklachten
- Piepende ademhaling
- Kortademigheid in rust/tijdens inspanning
- Slijm opgeven
- Wakker geworden door luchtwegklachten
- Bronchodilatatorgebruik

➔ **Advies: meenemen in de studie**

Geurhinder

Stank speelt een belangrijke rol in de regio. Om inzicht te krijgen in de geurhinder, en de eventuele samenhang met de luchtwegklachten, zal een standaardvraag over geurhinder worden opgenomen in het dagboek.

→ Advies: meenemen in de studie

Longfunctiemetingen

Longfunctiemetingen kunnen een goed beeld geven van de reactie van de luchtwegen op fluctuaties in de luchtkwaliteit. Er is ervaring met longfunctiemetingen die mensen zelf uitvoeren. Mensen kunnen dit goed thuis doen (na instructie, online indien nodig vanwege corona). Longfunctiemetingen zijn een goede objectieve maat als aanvulling op de zelf gerapporteerde klachten.

→ Advies: meenemen in de studie

Hartfunctiemetingen

Hartfunctiemetingen kunnen niet goed in een thuissituatie worden uitgevoerd. De hartfunctie is daarnaast van veel dingen afhankelijk, zoals inspanning.

→ Advies: niet meenemen in de studie

Cortisol in speeksel

Cortisol is een directe marker voor stress. Het is daarmee een maat voor ervaren stress bijvoorbeeld op dagen dat de luchtkwaliteit als ongezond wordt ervaren. Cortisol kan goed bepaald worden in speeksel. Dat kan eenvoudig afgenomen worden door mensen zelf. Momenteel wordt deze methode gebruikt bij onderzoek naar de effecten van houtrook, volgens een standaardprotocol.

→ Advies: meenemen in de studie als het ervaren van stress een belangrijk onderwerp wordt gevonden. Cortisol is een directere maat dan bloeddruk.

Bloeddrukmetingen

Bloeddruk kan samenhangen met stress, maar is een minder directe maat dan cortisol. Bloeddruk geeft wel een breder beeld van lichamelijke reacties op verschillende stressoren (waaronder luchtverontreiniging), en kan een voorspeller zijn van meer ernstige hart en vaataandoeningen. Het kan goed thuis worden gemeten. Deze maat zal vooral voor de groep 70+ extra informatie kunnen geven over effecten op het hart- en vaatstelsel. Bij kinderen/jonge mensen zijn deze effecten nog niet zo relevant.

→ Advies: meenemen in de studie als verdieping gewenst is op lichamelijke reacties bij 70+

Ontstekingsmarkers

Ontstekingsmarkers (cytokines, interleukines) kunnen een indicatie geven dat er schade is aan het lichaam, bijvoorbeeld door luchtverontreiniging. Het treedt op vooraf aan het optreden van meetbare effecten als verminderde longfunctie. Voordeel zou dus kunnen zijn dat je eerder een resultaat ziet. Een nadeel is dat het voor deelnemers aan de studie niet zoveel zegt (wat betekent het uiteindelijk voor je gezondheid?). Een ander nadeel is dat voor het meten van ontstekingsmarkers in speeksel geen gestandaardiseerd protocol bestaat, het is nog experimenteel.

NO in uitademingslucht

NO in uitademingslucht is ook een ontstekingsmarker. Uit onderzoek tot nu toe blijkt dat er meestal geen eenduidige effecten worden gezien met deze maat³⁰. Daarnaast is deze niet goed dagelijks thuis te meten en duur.

→ Advies: NO in uitademingslucht niet meenemen in de studie.

Advies over de mee te nemen uitkomstmaten samengevat:

Minimaal meenemen in de studie

- ✓ Zelfgerapporteerde luchtwegklachten (dagelijks)
- ✓ Longfunctiemetingen (dagelijks)
- ✓ Geurhinder (dagelijks)

Optioneel

- ✓ Cortisol in speeksel (wekelijks)
- ✓ Bloeddruk (om de paar dagen), bij 70+ groep

4.4.4

Welke componenten in de lucht worden onderzocht

Omwonenden maken zich zorgen over het mengsel van stoffen in de lucht waaraan ze worden blootgesteld. Ze willen graag dat wordt geïdentificeerd welk deel met Tata Steel te maken heeft. In het onderzoek moeten dus stoffen worden meegenomen die hier een indicatie van kunnen geven. We bespreken het nut van het betrekken van een aantal componenten:

PM2.5/PM10 (fijn stof)

Deze deeltjes zijn van belang voor het optreden van dagelijkse luchtwegklachten, en een belangrijke component die wordt uitgestoten door Tata Steel.

→ Advies: Meenemen in de studie.

SO₂

De SO₂ concentraties in de IJmond zijn hoger dan in de stad, maar de concentraties zijn niet dusdanig hoog dat er gezondheidsklachten door worden verwacht.

→ Advies: Optioneel meenemen als indicator voor de emissies van het Tata Steel terrein. Afweging maken of SO₂ en/of metalen het beste kunnen worden meegenomen in de metingen (aansluiten op gekozen meetstrategie).

Fe, Mn

Deze metalen zijn indicatoren voor het mengsel van emissies vanaf het Tata Steel terrein (ook in eerder onderzoek gemeten, zoals in een eerdere panelstudie in het gebied door Dusseldorp et al., 1993³¹). De concentraties van deze metalen hangen ook samen met verkeer maar verspreiden niet zo ver als vanuit de industrie.

→ Advies: Optioneel meenemen als indicator voor de emissies van het Tata Steel terrein. Afweging maken of SO₂ en/of metalen het beste kunnen worden meegenomen in de metingen (aansluiten op de gekozen meetstrategie).

³⁰ Boogaard, et al. Respiratory effects of a reduction in outdoor air pollution concentrations *Epidemiology*, 24 (5), pp. 753-761. 2013

³¹ Associations of PM10 and airborne iron with respiratory health of adults living near a steel factory. A Dusseldorp et al. *Am J Respir Crit Care Med*. 1995 Dec;152(6 Pt 1):1932-9. doi: 10.1164/ajrccm.152.6.8520758.

Ultrafijn stof (UFP)

Er is nog niet zoveel kennis over de (fluctuaties en effecten) van de concentratie UFP. Rondom Schiphol is verkennend onderzoek gedaan³². In 2020 zijn verkennende metingen gedaan in de IJmond³³. Zowel de industrie als de scheepvaart zijn bronnen van UFP in het gebied. Totaal ultrafijn stof (deeltjesaantallen) kan worden gemeten. De onderverdeling naar verschillende fracties is te ingewikkeld en kostbaar voor deze studie, en zou meer een onderzoeksdoel dienen dan vragen van omwonenden beantwoorden.

→ Advies: totaal UFP meenemen in de studie (zonder onderverdeling in fracties)

CO

CO blijkt in verkennende analyses samen te hangen met geuroverlast van het mengsel (zelf is het geurloos). CO kan makkelijk fijnmazig gemeten worden, met sensoren die in de buurt van de deelnemers kunnen worden opgehangen. Dat zou een uitbreiding op bestaande metingen kunnen zijn (de provincie zelf doen ook CO metingen).

→ Advies: meenemen in de studie als geur een belangrijk onderwerp is.

Mee te nemen componenten samengevat

Minimaal meenemen

- PM2,5 en PM10
- Ultrafijn stof (totaal)

Optioneel

- CO
- SO2 en/of de metalen Fe, Mn.

Metingen/modelleren

De genoemde componenten worden gemeten in het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit. Om meer inzicht in de ruimtelijke variatie te krijgen, adviseren we om in de verdere uitwerking van een onderzoeksvoorstel te bepalen waar extra meetpunten zouden moeten komen, en/of modellering een rol zou kunnen spelen om de blootstelling gedetailleerd in kaart te brengen. Modellering van emissies van Tata Steel op uurbasis op adres niveau geeft de meest specifieke karakterisering van blootstelling aan Tata steel emissies. Modellering is alleen zinvol als voldoende bekend is dat het model valide is voor het voorspellen van dagelijkse variatie in verontreiniging.

4.5 Wat zeggen de resultaten?

Het onderzoek zal antwoord geven op de vraag op welke manier acute (zelfgerapporteerde) luchtwegklachten en gemeten longfunctie samenhangen met dagelijkse schommelingen in de luchtkwaliteit. Door op meerdere locaties te meten kan worden aangegeven in welke mate de concentraties van de onderzochte stoffen verhoogd zijn bij wind vanaf het terrein van Tata Steel (vergelijken boven- en benedenwinds). Door meting van stoffen waaraan Tata Steel emissies een grote lokale bijdrage levert en door deelnemers te rekruteren op verschillende plaatsen in het gebied, verwachten we dat het mogelijk is de emissie vanaf het Tata Steel terrein te onderscheiden van luchtverontreiniging-fluctuaties van andere bronnen. Het zal

³² Onderzoek naar de kortdurende gezondheidseffecten van kortdurende blootstelling van ultrafijn stof rondom Schiphol. NAH Janssen et al. RIVM Rapport 2019-0084, 2019.

³³ Verkennende metingen aan ultrafijn stof in het IJmondgebied. EP Weijers, J Vonk. RIVM Rapport 2020-0095, 2020.

waarschijnlijk niet mogelijk zijn om onderscheid te maken tussen de effecten van de verschillende stoffen of tussen de verschillende bronnen op het Tata Steel terrein. Op grond van de studie kan dan ook een inschatting worden gemaakt van de dagelijkse schommelingen in concentratie en respiratoire gezondheid als er geen industriële emissies zouden plaatsvinden. Dit onderzoek gaat alleen over acuut optredende (reversibele) klachten. Het onderzoek geeft geen informatie over gezondheidseffecten op de lange termijn.

5 Afsluiting

In dit briefrapport hebben we tussentijdse resultaten van verschillende onderdelen van het Gezondheidsonderzoek IJmond gepresenteerd:

1. de tussentijdse resultaten betreffende luchtkwaliteit op ervaren (on)gezonde dagen in de IJmond,
2. de resultaten van een verkenning, uitgevoerd door het Nivel, naar acute gezondheidsklachten in de IJmond,
3. het resultaat van de haalbaarheidsstudie om een panelstudie uit te voeren in de leefomgeving nabij het Tata Steel terrein.

In dit hoofdstuk geven we een korte beschouwing van de bevindingen en adviseren we om te werken aan de aanpak van oorzaken om gezondheid te verbeteren.

5.1 Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie

In hoofdstuk 2 zijn op basis van luchtkwaliteit data verschillende weergaven gepresenteerd die inzicht geven in de luchtkwaliteit in relatie tot de luchtkwaliteitsindex (LKI). Door de LKI te gebruiken wordt op leefniveau de fijn stofconcentratie inzichtelijk gemaakt op dag- en uurbasis in tegenstelling tot het jaargemiddelde fijn stofniveau waar normaliter over gerapporteerd wordt in relatie tot wettelijke grenswaarden en WHO advieswaarden. Dit geeft meer inzicht in de luchtkwaliteit en de mogelijke relatie daarvan met acute gezondheidseffecten. Daarnaast geven de verschillende weergaven de mogelijkheid om de luchtkwaliteit tussen de meetpunten op verschillende locaties in de IJmond en twee achtergrond luchtmeetnetstations te vergelijken. De afbeeldingen maken inzichtelijk dat in de IJmond de luchtkwaliteit vaker 'matig', 'onvoldoende' en soms 'slecht' is ten opzichte van de achtergrond meetlocaties. Dit geldt zowel voor de daggemiddelde als uurgemiddelde PM10 fijn stofconcentraties. Dit laat zien dat de IJmond een relatief zwaar belast gebied is.

Jaarlijks wordt over de luchtkwaliteit data in de IJmond gerapporteerd in een datarapport Luchtkwaliteit. Hierin ligt de nadruk op jaargemiddelde concentraties, en vindt er geen gezondheidskundige duiding plaats. GGD Kennemerland heeft eerder geopperd om te overwegen om op basis van de gerapporteerde luchtkwaliteit data een gezondheidsduiding uit te voeren. Hierdoor wordt er integraal gekeken naar milieu- en gezondheidsaspecten. Dit kan gericht zijn op zowel acute gezondheidsklachten als langdurige gezondheidseffecten van bijvoorbeeld fijn stof. Dit zorgt ervoor dat de data over luchtkwaliteit meer betekenis krijgt voor bewoners van de IJmond doordat ze informatie krijgen over hoe de lokale luchtkwaliteit van invloed kan zijn op hun gezondheid. De figuren zoals weergegeven in hoofdstuk 2 kunnen hier onderdeel van zijn. In de gepresenteerde weergaven kan de luchtkwaliteit in de IJmond vergeleken worden met twee achtergrondstations. Het is te overwegen om vergelijkbare weergaven te maken met meetstations in bijvoorbeeld stedelijk gebied, om mensen in staat te stellen de luchtkwaliteit in hun leefomgeving ook te vergelijken met de luchtkwaliteit in stedelijk gebied op dag- en uurbasis.

De inzichten uit de analyses van de luchtkwaliteit met behulp van de data infrastructuur die is opgezet worden momenteel gebruikt om verder onderzoek te doen naar de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van componenten in het IJmond gebied. Dit wordt naar verwachting eind 2021 in een losstaande rapportage beschreven.

5.2 Acute gezondheidsklachten

In dit gezondheidsonderzoek ligt de nadruk op acute gezondheidsklachten. Naar acute gezondheidsklachten is nog weinig onderzoek gedaan in de IJmond. Daarnaast zijn chronische klachten en lange termijn gezondheidseffecten vanuit een gezondheidsperspectief ook belangrijk om te onderzoeken. Dit wordt in verschillende andere onderzoeken opgepakt (zie 1.4 Gerelateerd onderzoek).

- 5.2.1 *Gezondheidsproblemen in de IJmond, een verkenning door Nivel*
 Het Nivel heeft voor acute gezondheidsklachten en een aantal chronische aandoeningen verkend of deze in de IJmond meer, minder of evenveel worden gemeld aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel industrie (controlegebied 'industrie') en regio's met weinig tot geen industrie (controlegebied 'platteland'). De bevindingen laten duidelijk zien dat in de IJmond verschillende acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen vaker gerapporteerd worden bij de huisartsen vergeleken met andere gebieden in Nederland waar geen of andere typen industrie voorkomen. Opvallend hierin is dat ook in vergelijking tot het controlegebied 'industrie' meerdere acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen significant vaker gerapporteerd worden in de IJmond. De bevindingen wijzen op een verhoogde gezondheidslast in de IJmond vergeleken met twee controlegroepen.

Dit onderzoek geeft geen inzicht in oorzaak-gevolg relaties, daar is ander onderzoek voor nodig. Bij het ontwikkelen van gezondheidsklachten, zowel acuut als chronisch, spelen zowel persoonlijke factoren als omgevingsfactoren een rol. Het Nivel doet in haar rapportage een aantal suggesties voor verder onderzoek waarin zowel naar persoonlijke als omgevingsfactoren kan worden gekeken. Voordat vervolgonderzoek wordt gestart is het van belang om vast te stellen wat de wenselijkheid en relevantie van verder onderzoek is. Daarbij zal een afweging gemaakt moeten worden tussen de inspanning, tijd en kosten van zulk vervolgonderzoek in relatie tot wat er al bekend is over de gezondheidslast en leefomgeving in de IJmond uit afgerond en nog lopend onderzoek.

- 5.2.2 *Haalbaarheidsstudie panelstudie*
 In hoofdstuk 4 is de haalbaarheidsstudie voor het opzetten van een panelstudie in de IJmond beschreven. Het doel van de panelstudie zou zijn te onderzoeken hoe de luchtkwaliteit de dagelijkse acute gezondheidseffecten van omwonenden beïnvloedt en welke rol emissies vanaf het Tata Steel terrein hier mogelijk in hebben. De experts achten een panelstudie naar acute gezondheidseffecten in relatie tot dagelijkse variatie in luchtkwaliteit in de omgeving van Tata Steel haalbaar. Hierbij is het advies om qua studiegebied Wijk aan Zee, Beverwijk West en IJmuiden mee te nemen. Als studiepopulatie wordt geadviseerd zowel kinderen met als zonder bestaande luchtwegklachten, als volwassenen 70+ met en zonder bestaande luchtwegklachten mee te nemen. Uit de inventarisatie van vragen en zorgen tijdens het project Grafietregen en gezondheid zijn deze twee doelgroepen regelmatig benoemd. Daarnaast is te overwegen om volwassenen (18-69 jaar) mee te nemen. Als uitkomstmaten dienen ten minste dagelijks zelfgerapporteerde luchtwegklachten, geurhinder en longfunctie meegenomen te worden. Om de acute gezondheidseffecten te relateren aan stoffen in de lucht worden de volgende componenten voorgesteld: fijn stof PM10 en PM2,5, ultrafijn stof en een component dat kan dienen als markerstof voor de emissies van het Tata Steel terrein.

Het is in het kader van het gezondheidsonderzoek nog niet onderzocht of de hogere concentraties van bepaalde stoffen in de lucht (hoofdstuk 2) direct samenhangen met de acute gezondheidsklachten zoals gerapporteerd bij de huisarts (hoofdstuk 3). Een

panelstudie zoals beschreven in hoofdstuk 4 kan daar meer inzicht in geven. Daarnaast geeft een panelstudie meer inzicht in milde acute gezondheidseffecten die niet zichtbaar zijn in huisartsendata, omdat mensen met milde klachten hiermee vaak niet naar de huisarts gaan. De inzichten uit de verkenning van Nivel worden meegenomen om vast te stellen welke acute gezondheidseffecten aanvullend als uitkomstmaat worden opgenomen.

Voorgesteld was om het onderzoek in drie fasen uit te voeren, met tussentijds een beslismoment over de haalbaarheid en wenselijkheid van de uitvoering van de volgende fase. De drie fasen zijn:

- I. Haalbaarheidsstudie
- II. Uitwerking van het studieprotocol en voorbereiding van de uitvoering;
- III. Uitvoering en rapportage van het onderzoek.

Met de resultaten gepresenteerd in dit briefrapport is fase I afgerond. Het is aan de opdrachtgever om te besluiten of een panelstudie nog steeds als wenselijk en relevant wordt beschouwd. Op basis hiervan kan al dan niet worden besloten fase II te starten. In fase II wordt het beoogde onderzoek nader uitgewerkt en voorbereid. De nadruk ligt in deze fase op de inrichting en organisatie van het onderzoek en op de praktische uitvoering van het veldwerk in de IJmond waarvoor met diverse belanghebbenden afspraken nodig zijn. Daarnaast is in fase II een toetsing door een Medisch ethische toetsingscommissie (METC) vereist. Als fase II succesvol wordt afgerond, kan de daadwerkelijke uitvoer van de panelstudie starten (fase III).

5.3 Werken aan de aanpak van oorzaken

Hoewel onderzoek inzicht geeft in de situatie in de IJmond biedt het geen directe oplossing. Met andere woorden: weten hoe de situatie van de leefomgeving is, leidt niet direct tot verbetering van deze leefomgeving. Het inzicht in de acute gezondheidsklachten en de dagelijkse luchtkwaliteit geven wel aanleiding tot verbetering van de leefomgeving.

De IJmond is een zwaar belast gebied. Om gezondheidswinst te behalen is het van groot belang om emissies van verschillende bronnen te verlagen en de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Over de jaren is er een afname van onder andere de fijn stofniveaus in de IJmond³⁴. Dat neemt niet weg dat een verdere daling wenselijk is voor het leefmilieu en gezondheidswinst oplevert voor de inwoners van de IJmond. Fijn stof kent geen veilige ondergrens voor gezondheid³⁵. Bij maatregelen kan gedacht worden aan zowel brongerichte maatregelen als maatregelen voor hoogblootgestelde of hooggevoelige groepen, zoals kinderen of mensen met hart-, vaat of longziekten. Zie ook het Gezondheidsraadadvies 'Gezondheidswinst door schonere lucht'³⁶. Beleidsmatig wordt in Nederland invulling gegeven aan het realiseren van een betere luchtkwaliteit onder andere door middel van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Hierbij zijn gezondheidsindicatoren ontwikkeld waarmee het rijk, provincies en gemeenten hun ambitie om met luchtkwaliteitsbeleid de gezondheid te verbeteren kunnen berekenen³⁷.

Naast het verbeteren van luchtkwaliteit is het wenselijk om Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in de leefomgeving zoveel mogelijk te weren. Het nationale milieubeleid is erop gericht om dit te realiseren. Daarom hebben bedrijven de verplichting om de emissie van ZZS naar de lucht zoveel mogelijk te voorkomen en, als dat niet mogelijk is, de uitstoot tot een minimum te beperken (artikel 2.4 lid 2 van het Activiteitenbesluit Milieubeheer).

³⁴ Datarapport Luchtkwaliteit IJmond. D de Jonge. RIVM, 2020.

³⁵ Website: <http://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-medische-milieukunde-luchtkwaliteit-en-gezondheid/gezondheidseffecten-luchtverontreiniging/luchtkwaliteit-fijn-stof>

³⁶ Gezondheidswinst door schonere lucht. Publicatienummer 2018/01. Gezondheidsraad, 2018.

³⁷ Methodrapport gezondheidsindicatoren: Schone Lucht Akkoord. ME Gerlof-Nijland et al. RIVM, 2019.

De leefomgeving waarin mensen wonen, werken en recreëren heeft invloed op hun gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op het milieu en de gezondheid zo laag mogelijk is. Stank, zichtbaar stof of lawaai geven mensen het gevoel in een vieze, onveilige leefomgeving te wonen. Dit leidt tot hinder en bezorgdheid. De aanwezigheid van deze factoren heeft dus een negatief gezondheidseffect. Aanpak van stank-, stof- en geluidsoverlast kan dus een positief effect hebben op het welzijn van mensen.

Bijlage 1: Overzicht rapporten van RIVM en GGD over luchtkwaliteit en gezondheid in de IJmond in de periode 2004-2020

2020

- [Verkennde metingen aan ultrafijnstof in het IJmondgebied](#). EP Wijers, J Vonk. RIVM, 2020
- [Incidentie en prevalentie van kanker in de regio Kennemerland 2004-2018](#). A Oosterlee, W Nijbroek. GGD Kennemerland, 2020.

2019

- [Inschatting gezondheidsrisico's grafietregen Wijk aan Zee](#). L Geraets, S Schulpen. RIVM, 2019
- [Gezondheid in de IJmond II : Monitoring medicijngebruik 2007-2015](#). DJM Houthuijs, M Marra, WJ de Vries, JMM Aben, WJR Swart, CMA Schipper. RIVM, 2019

2018

- [Gezondheid in de IJmond 2016. Monitor over hinder, bezorgdheid, chronische aandoeningen en medicijngebruik in relatie tot luchtkwaliteit](#). Samenvattende rapportage. A Oosterlee, R Keuken, I Zandt. GGD Kennemerland, 2018
- [Luchtkwaliteit Noord-Holland. Emissiebronnen en mogelijke maatregelen](#). HR de Ruiter, RJM Maas, JMM Aben, WJ de Vries WJ. RIVM, 2018
- [Datarapport Luchtkwaliteit IJmond meetresultaten 2017](#). D de Jonge. GGD Amsterdam, 2018

2017

- [Datarapport Luchtkwaliteit IJmond meetresultaten 2016](#). D de Jonge. GGD Amsterdam, 2017

2016

- [Datarapport Luchtkwaliteit IJmond meetresultaten 2015](#). D de Jonge. GGD Amsterdam, 2016

2015

- [Datarapport Luchtkwaliteit IJmond meetresultaten 2014](#). D de Jonge. GGD Amsterdam, 2015
- [Fijn stof in de IJmond: Samenstelling en gezondheidskundige relevantie](#). NJ Nijhuis, RT van Strien. GGD Amsterdam, 2015

2014

- [Gezondheid in de IJmond. Monitoring medicatieverstrekking in relatie tot luchtkwaliteit](#). CB Ameling CB, ORP Breugelmans, PH Fischer, DJM Houthuijs, M Marra, GJM Velders, JP Wesseling, CMAG van Wiechen. RIVM, 2014

- [Gezondheid in de IJmond. Monitor over hinder, bezorgdheid, chronische aandoeningen in relatie tot luchtkwaliteit.](#) R Overberg, A Oosterlee, R Keuken, I Zandt. GGD Kennemerland, 2014
- PM10 metingen te Zeecroft en Paasdal in Wijk aan Zee. D de Jonge. GGD Amsterdam, 2014

2013

- [Lung cancer risk and past exposure to emissions from a large steel plant.](#) ORP Breugelmans, C Ameling, M Marra, P Fischer, J van de Kasstele, J Lijzen, A Oosterlee, R Keuken, O Visser, D Houthuijs, C van Wiechen. RIVM, 2013
- [Gezondheid in de IJmond : Monitoring medicijngebruik in relatie tot luchtkwaliteit.](#) CB Ameling, ORP Breugelmans, PH Fischer, DJM Houthuijs, M Marra, GJM Velders, JP Wesseling, CMAG van Wiechen. RIVM, 2013

2010

- [Opties voor monitoring gezondheid in de IJmond in relatie tot luchtkwaliteit.](#) CMAG van Wiechen, PH Fischer, M Marra, DJH Houthuijs, R Keuken, A Oosterlee. RIVM, 2010

2009

- [Wonen in de IJmond, ongezond? Onderzoek naar de uitstoot van Corus.](#) M van Bruggen. RIVM, 2009
- [De invloed van Corus op de luchtkwaliteit in de leefomgeving.](#) Deelrapport 1 in de reeks rapporten over de invloed van uitstoot van Corus op de omgeving. E Schols. RIVM, 2009
- [Historische immissies en depositie in de omgeving van Corus.](#) Deelrapport 2 in de reeks rapporten over de invloed van uitstoot van Corus op de omgeving. JPA Lijzen. RIVM, 2009
- [Geografisch patroon van kanker in de IJmond en omstreken.](#) Deelrapport 3 in de reeks rapporten over de invloed van uitstoot van Corus op de omgeving. CMAG van Wiechen. RIVM, 2009
- [Gezondheidsproblemen in de regio IJmond, zoals geregistreerd door de huisarts.](#) PMH ten Veen, P Spreeuwenberg, S Visscher, CJ IJzermans. Nivel, 2009

2007

- Fijn stof in IJmond. TNO, 2007, in opdracht van GGD Amsterdam.
- Incidentie en prevalentie van kanker in de regio Kennemerland. GGD Kennemerland, 2007

2004

- Gezondheidseffecten van luchtverontreiniging door fijn stof in de IJmond. A Oosterlee, RH Keuken, L Staal. GGD Kennemerland/ Hulpverleningsdienst Kennemerland, 2004

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 15 april 2021 17:16
Aan: Sebastian Dinjens; 'a.schoorl@heemskerk.nl'; 'Erol, Haydar'
CC: [REDACTED]

Onderwerp: aanvulling programma 20 april irt RIVM onderzoek (definitieve opzet)
Bijlagen: Aanvullende memo - Uitnodiging regionale bijeenkomst programma Tata Steel 20 april.docx

Beste wethouders,

Hierbij in de bijlage de memo die we samen met de informatie van het gezondheidsonderzoek morgenochtend willen mailen naar de griffies, zodat zij de informatie kunnen delen met de raadsleden.

Het komt er globaal op neer dat we 20 minuten ruimte bieden op de 20ste april om vragen over het gezondheidsonderzoek te kunnen stellen aan het RIVM. Voor de rest van de avond blijft het hoofddoel, de toelichting op het Programma Tata Steel.

Hans van de Vlist zal de avond voorzitten. En we loggen allemaal vanuit huis in op de zoomvergadering. De link volgt nog.

Mochten er nog op of aanmerkingen zijn op de memo dan hoor ik dat heel graag zsm.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Memo voor regionale bijeenkomst over Programma Tata Steel

Eerder nodigden wij u uit voor een digitale regionale bijeenkomst voor gemeenteraadsleden van gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen over het Programma Tata Steel 2020-2050. Deze online bijeenkomst vindt aanstaande dinsdag (20 april 2021) plaats van 20:00-21:30.

Actualiteit RIVM gezondheidsonderzoek

Gisteren (14 april 2021) werden de tussentijdse resultaten van het RIVM gezondheidsonderzoek in de IJmond gepubliceerd. In de bijlage staat een samenvatting van de uitkomsten van het onderzoek, de presentatie en het gehele gezondheidsonderzoek. Op 14 april was er een online toelichting op het rapport waarin ook het RIVM en het Nivel een presentatie gaven over de resultaten. Daarnaast konden mensen via de chat vragen stellen die zoveel mogelijk direct beantwoord werden. Deze toelichting kunt u via de volgende link terugkijken: <https://www.youtube.com/watch?v=jKhQsL-Kwqo&t=1565s>.

Aanvulling opzet bijeenkomst

Gezien deze actualiteit, vinden wij het belangrijk het programma van aanstaande dinsdag aan te vullen. Tijdens de bijeenkomst wordt zoals eerder aangekondigd een presentatie gegeven door de provincie en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) over het Programma Tata Steel 2020-2050.

De drie betrokken wethouders (Haydar Erol van de gemeente Beverwijk, Aad Schoorl van de gemeente Heemskerk en Sebastian Dinjens van de gemeente Velsen) en gedeputeerde Jeroen Olthof van de provincie Noord-Holland zijn aanwezig om met u het gesprek aan te gaan en vragen te beantwoorden.

Daarnaast hebben we het RIVM gevraagd om aanwezig te zijn om vragen te beantwoorden over het gezondheidsonderzoek. De informatie over het onderzoek is in verschillende bijlagen toegevoegd. Verder kunt u de presentatie die zij tijdens de bijeenkomst op 14 april gaven via de hierboven genoemde link terugkijken. Die zullen zij niet herhalen tijdens deze bijeenkomst op 20 april. Zo houden we zoveel mogelijk ruimte over om in te gaan op vragen.

Daarmee is het programma voor de avond als volgt:

20:00 uur	Opening door de voorzitter van de avond Hans van de Vlist <ul style="list-style-type: none"> • Introductie door Sebastian Dinjens, wethouder gemeente Velsen ook namens (Haydar Erol en Aad Schoorl)
20:10	RIVM gezondheidsonderzoek: gelegenheid om vragen te stellen aan [REDACTED]
20:30	Toelichting op Programma Tata Steel <ul style="list-style-type: none"> • Introductie door Jeroen Olthof, gedeputeerde Provincie Noord Holland • Toelichting op definitieve Programma Tata Steel 2020-2050, door Rogier Baars (Provincie Noord Holland) en Erik Petit (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied) • Ruimte voor gesprek en vragen
21:30	Einde

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 12:32
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Actie n.a.v. platform M&G

Hoi [REDACTED]

Naar aanleiding van het platform van gisteren even deze mail. Pak jij het bestuurlijk advies over afhandeling brieven omgeving op? We hebben hier natuurlijk al eerder ambtelijk met elkaar over gesproken. Ambtelijk advies was volgens mij breed in gesprek gaan met deze werkgroep. Eigenlijk wat Sebastiaan ook al opperde. Haydar had de brief overigens even niet scherp, maar bespreekt het vandaag nogmaals in het college. Morgen bespreken wij de uitkomsten hiervan en zorgen wij voor een terugkoppeling richting jou.

En m.b.t. evaluatie BO maak jij een aparte notitie voor volgende week of neem je het mee in je annotatie?

Wij horen het graag,

Groeten [REDACTED]

[Redacted]

Van: [Redacted]
Verzonden: dinsdag 19 januari 2021 20:31
Aan: 'Erol, Haydar'; 'a.schoorl@heemskerk.nl'; Sebastian Dinjens; Marianne Steijn; 'k.rijke@heemskerk.nl'
CC: [Redacted]
Onderwerp: Annotatie BO Industrie en Gezondheid
Bijlagen: Geannoteerde agenda BO Industrie en Gezondheid 20 januari 2021.docx

Beste wethouders,

In de bijlage een annotatie voor het BO Industrie en Gezondheid van morgen.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature block]

Notitie

Aan Wethouders Dinjens, Erol en Schoorl
Van ██████████
Cc Colleges van B&W gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen
Datum 18 januari 2020
Onderwerp Annotatie bij de agenda van het Bestuurlijk Overleg Industrie & Gezondheid van woensdag 20 januari 2021

Agendapunten met annotatie in blauw

- *Deze annotatie is opgesteld ten behoeve van het BO Industrie & Gezondheid op 20 januari aanstaande;*
- *De wethouders Dinjens, Erol en Schoorl (primussen) nemen namens respectievelijk de gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk deel aan dit bestuurlijk overleg;*
- *De wethouders Rijke en Steijn zijn vanuit hun verantwoordelijkheid voor de portefeuille gezondheid nauw betrokken en nemen deel aan het Bestuurlijk Overleg als het onderzoek van het RIVM geagendeerd is;*
- *Waar er in het BO formele besluitvorming door de gemeenten wordt gevraagd zal dit via de lijnen van de colleges plaatsvinden.*

1 Opening en mededelingen

- *Dit BO is extra ingepland in verband met het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit.*

2a Concept-verslag van het Bestuurlijk overleg Industrie & Gezondheid van 3 december 2020 (bijgevoegd, ter bespreking)

Het voorstel is om het verslag vast te stellen.

- *Geen opmerkingen over het verslag.*

2b Termijnagenda (bijgevoegd, ter bespreking)

- *De gedachte achter de termijn agenda is hier lang lopende onderwerpen in op te nemen, zodat duidelijk is op welk moment deze in het BO besproken worden.*

3 Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond en omgevingsoverleg (bijgevoegd, ter bespreking)

- *Het oplegmemo vraagt om een akkoord op het 'definitief concept programma Gezondheid en Luchtkwaliteit', zodat het ter besluitvorming aangeboden kan worden aan de colleges van B&W van de gemeenten Beverwijk, Velsen en Heemskerk en aan het college van GS. Het stuk zoals dat er nu ligt en de stappen die de afgelopen periode genomen zijn (waaronder de overleggen met de omgeving en met de raad in december) zijn complimenten waard. Er is heel veel gebeurd. Tegelijkertijd is het nu nog wat vroeg om akkoord te geven op dit concept. Vanuit de OD IJmond is er ambtelijk nog geen verdere afstemming geweest over de mate waarin alle input vanuit het omgevingsoverleg, raadssessies, bestuurlijke input en feedback vanuit het fysieke domein is doorgevoerd in deze laatste versie. Daarvoor is een ambtelijke, inhoudelijke sessie nog wenselijk. Vooral samen met OD IJmond en de GGD zodat ook de punten ten aanzien van het fysieke domein en gezondheid voldoende geborgd worden in het stuk. Dat geeft ons tevens de tijd om de laatste versie af te stemmen met het fysieke domein binnen de gemeente, aangezien het niet alleen gaat om gezondheidsmaatregelen.*
- *Er wordt gewerkt aan een tabel waarin de reacties die zijn opgehaald tijdens het omgevingsoverleg en tijdens het gesprek met de raden worden opgenomen (a la de tabel bij het Programma Tata Steel). Dit wordt ook verspreid onder de deelnemers. In het oplegmemo wordt wel naar een concept hiervan verwezen, maar die zit niet bij de stukken,*
- *Vanuit Beverwijk is ambtelijk aangegeven dat de algehele planning om het Programma begin april 2021 in de Raad te bespreken te krap is. Vooral omdat na de vaststelling van het concept nog een inspraakperiode gepland staat van 6 weken. Beverwijk stelt voor om de planning wat op te schuiven naar mei.*
- *Het Programma is een gezamenlijk stuk en de Provincie is mede vaststeller. Toch is de rol van de Provincie beschreven in een apart hoofdstuk en dit bestaat uit al bestaande maatregelen. Tijdens het vorige BO werd besproken om dit hoofdstuk te integreren in de overige hoofdstukken.*
- *Zoals afgesproken heeft Jeroen Olthoff het concept in GS besproken. Daar bleken collega's het wel wat lastig vinden om een programma vast te stellen dat voornamelijk over gemeenten gaat. Goed om Jeroen te vragen hoe hij verwacht hiermee om te gaan. En welke aanpassingen nodig zijn om die twijfel bij GS weg te nemen. Kanttekening daarbij is dat bij grotere aanpassingen wel bekeken moet worden hoe haalbaar dit is voor de ODIJ (binnen de planning).*
- *Bij de inleiding staat het ook op deze manier beschreven: "Het betreft een pakket aan maatregelen waar de IJmondgemeenten in de meeste gevallen direct invloed op hebben. Ook de provincie Noord-Holland heeft in haar Omgevingsvisie uitgangspunten geformuleerd die aansluiten op de thema's in dit programma en is actief betrokken bij het tot stand komen van dit programma".*
- *Bij de genoemde maatregelen staat beschreven wat er gedaan kan worden om de gezondheid en luchtkwaliteit te verbeteren. Maar de vervolgvraag, hoe de partijen de maatregelen gaan uitvoeren wordt niet omschreven, terwijl de genoemde maatregelen vaak wel investeringen van de betrokken partijen vraagt. In hoeverre is dit afgestemd met alle betrokken partijen en waar moet de uitwerking van de maatregelen terugkomen?*
- *Bij sommige onderwerpen, zoals 'stimulering deelvoertuigen', staat aangegeven hoe een enkele IJmond gemeente hiermee omgaat, in dit geval gemeente Velsen. Het is wenselijk om dan voor alle gemeenten aan te geven hoe zij hiermee omgaan. (Bovendien zijn deze teksten gekopieerd en soms vanuit de gemeenten geschreven, dit moet nog aangepast worden).*

- *Ter achtergrondinformatie is het goed om te weten dat OD IJmond de afgelopen maanden een zeer strakke planning heeft gehad. Maar de tijdsdruk komt de kwaliteit niet altijd ten goede en geeft ook juist de gemeenten weer te weinig tijd om binnen de gestelde deadlines gedegen feedback te geven.*
- *Graag benadrukken tijdens het BO dat de inspraakperiode echt een proactieve houding vereist van de betrokken partijen. Het Programma zou niet alleen ter inzage aangeboden moeten worden, maar er zal ook proactief inspraak gevraagd moeten worden van inwoners. Daarbij willen we inwoners breder benaderen dan bij het laatste omgevingsoverleg.*

4 RIVM Gezondheidsonderzoek (bijgevoegd, ter informatie)

- *Ter informatie is een brief bijgevoegd van het RIVM over de planning (en het effect van corona daarop).*
- *Voor het volgende BO wordt een communicatiestrategie over het gezondheidsonderzoek voorbereid. De provincie en het RIVM zijn trekker, maar de gemeentelijke communicatiecollega's worden ook betrokken.*

5 Actualiteiten dossier Tata Steel (bijgevoegd, ter bespreking)

Toelichting: Presentatie Omgevingsoverleg bewoners- en ondernemersorganisaties bijeenkomsten (en voor bijeenkomst bezorgde ouders): vragen en aanvullingen ter vergadering

- *In het vorige BO is besproken dat er ook in de IJmond nog een sessie met de gemeenteraden wordt georganiseerd over het programma Tata Steel. Hiervoor volgt nog een datum. Ook is afgesproken dat Jeroen hiervoor uitgenodigd wordt.*
- *De presentatie zoals bijgevoegd kan ook voor deze sessie met de raden benut worden. Wel moet de presentatie voor de verschillende doelen elke keer wat aangepast worden, dat geldt ook voor het gesprek met de omgeving.*
- *Een vergelijkbare sessie heeft met PS al plaatsgevonden. Goed om Jeroen te vragen hoe dit is gevallen.*
- *Goed ook om in de presentatie het verwachtingenmanagement duidelijk te maken. Het programma is al vastgesteld, die gaat niet meer aangepast worden. Belangrijk is ook om mee te nemen hoe we de verschillende belanghebbenden op de hoogte gaan houden van de uitvoering.*
- *In de presentatie zou nog iets meer achtergrond mogen zitten, wat hebben we al bereikt nu dit programma er ligt en hoe zien de komende jaren eruit? Het vereist nu behoorlijk wat voorkennis.*
- *In de presentatie zijn dilemma's opgenomen. We hebben begrepen dat dit bij de bespreking met PS goed werkte. Voor de raden is het wel van belang om wat te herformuleren. De dilemma's kunnen meer geformuleerd worden vanuit het perspectief van de inwoner. Waar maken zij zich zorgen over? Bijvoorbeeld in plaats van 'meer vragen dan mogelijk is' naar 'de zorgen van inwoners zijn breed, maar we hebben niet overal invloed op'.*

6 Rondvraag & sluiting

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 15 februari 2021 17:36
Aan: 'Erol, Haydar'; 'a.schoorl@heemskerk.nl'; Sebastian Dinjens; Marianne Steijn; 'k.rijke@heemskerk.nl'
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Annotatie BO Industrie en Gezondheid
Bijlagen: Geannoteerde agenda BO Industrie en Gezondheid 17 februari 2021.docx

Beste wethouders,

In de bijlage de annotatie voor het BO Industrie en Gezondheid van woensdag 17 februari. We bespreken deze voor tijdens het PHO Industrie en Gezondheid, ook op woensdag van 13:30 – 14:30. Op één punt volgt nog een nazending voor het BO, de annotatie op dat punt volgt ook later, als de stukken compleet zijn.

Tijdens het Platform Milieu en Gezondheid van afgelopen week kwam al even ter sprake dat [REDACTED] mijn werkzaamheden in dit dossier over gaat nemen. Zij zal aanstaande woensdag ook bij het BO en het PHO aansluiten.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

Notitie

Aan Wethouders Dinjens, Erol en Schoorl
Van [REDACTED]
Cc Colleges van B&W gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen
Datum 15 februari 2021
Onderwerp Annotatie bij de agenda van het Bestuurlijk Overleg Industrie & Gezondheid van woensdag 17 februari 2021

Agendapunten met annotatie in blauw

- *Deze annotatie is opgesteld ten behoeve van het BO Industrie & Gezondheid op 17 februari aanstaande;*
- *De wethouders Dinjens, Erol en Schoorl (primussen) nemen namens respectievelijk de gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk deel aan dit bestuurlijk overleg;*
- *De wethouders Rijke en Steijn zijn vanuit hun verantwoordelijkheid voor de portefeuille gezondheid nauw betrokken en nemen deel aan het Bestuurlijk Overleg als het onderzoek van het RIVM geagendeerd is;*
- *Waar er in het BO formele besluitvorming door de gemeenten wordt gevraagd zal dit via de lijnen van de colleges plaatsvinden.*

1 Opening en mededelingen

- *Vanaf deze vergadering vervangt [REDACTED] als secretaris.*

2a Concept-verslag van het Bestuurlijk overleg Industrie & Gezondheid van 20 januari 2021 (bijgevoegd, ter bespreking)

Het voorstel is om het verslag vast te stellen.

- *Bij de termijnagenda meldde de ODNZKG de vorige keer het volgende: 'N.a.v. meldt [REDACTED] (OD NZKG) dat bij het volgende BO de leden mondeling worden geïnformeerd over de voortgang van het klachtenloket Tata van de OD NZKG.'*
Dit komt nu niet terug op de agenda. Goed om naar te vragen bij punt 3 van de agenda.
- *Over Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit (punt 3 in verslag): Het verslag is niet helemaal ondubbelzinnig. Er staat bijvoorbeeld dat ook vanuit gemeenten gesproken is over een 'oplegger'. Dat klopt niet. Daarbij is de conclusie (3^e alinea, pagina 3) ook niet zo duidelijk als in het overleg zelf. Er werd echt afgesproken om een visiestuk op te stellen. Om zoveel mogelijk verdere discussie over vorm te vermijden, juist belangrijk om dit goed vast te leggen.*

- *Bij punt 5 in het verslag werd afgesproken om de leden van het Omgevingsoverleg een voortgangsbericht te sturen. Check: is dit gebeurd?*

2b Termijnagenda (bijgevoegd, ter bespreking)

- *De gedachte achter de termijn agenda is hier lang lopende onderwerpen in op te nemen, zodat duidelijk is op welk moment deze in het BO besproken worden.*

3 Actualiteiten dossier Tata Steel (mondeling)

Doel van de bespreking is om een aantal actualiteiten te delen, zoals:

- terugkoppeling bestuurlijk overleg programma Tata Steel;
 - aankomende dialoog met bewoners , ondernemers over het programma Tata Steel;
 - publicatie rapport Randstedelijke Rekenkamer.
- *Tijdens het platform Milieu en Gezondheid van 10 februari werd gesproken over het verzoek van de ODNZKG aan de ODIJ om een reactie op het concept besluit over het aanbrengen van rookgascondensatie van Hoogoven 6.*
 - *De ODIJ heeft dit verzoek ontvangen op 1 februari en op 4 februari was er een overleg over. Tijdens dit overleg werd aangegeven dat het besluit waarschijnlijk begin maart gepubliceerd zou worden.*
 - *Gezien dit korte tijdsbestek tot publicatie, en de noodzaak om de onderliggende informatie en onderzoeken goed te beoordelen is het waarschijnlijk niet mogelijk om te reageren voor de publicatie. Een reactie zou dan dus via een officiële brief moeten verlopen na publicatie van het besluit.*
 - *Achtergrondinfo: Tata Steel heeft in 2014 een systeem van rookgascondensatie aangebracht bij Hoogoven 7 en dit systeem is sinds januari 2015 in werking. Deze maatregel resulteert in een nul-emissie van stoffen via de lucht, omdat alle componenten die vrijkomen uit de hoogovenslak bij Hoogoven 7 via een systeem met water worden afgevoerd. Tata Steel geeft in haar aanvraag aan dat deze maatregel, tezamen met aanpassingen van en maatregelen bij verschillende andere installaties, geleid heeft tot een sterke afname van de geuremissie en de geurhinder in de omgeving. Tata Steel verzoekt daarom om de verplichting tot het aanbrengen van rookgascondensatie in de granulatieschoorsteen van Hoogoven 6 te laten vervallen. Tegen het ontwerpbesluit is er door de IJmond gemeenten een zienswijze ingediend op 4 september 2018. In het conceptbesluit ontvangen op 4 februari 2021 is een reactie gegeven op deze zienswijze.*

Advies: *Aangeven dat wij waarderen aan de voorkant te worden betrokken bij het concept besluit, maar dat gezien de korte periode tot het definitieve besluit de kans op enkel een reactie via de officiële procedure waarschijnlijk is. Dit is niet in overeenstemming met de wens om op te treden als één overheid. Daarvoor zouden we voor publicatie van het besluit juist goed met elkaar in gesprek moeten.*

- *Betreft het aankomende omgevingsoverleg over het Programma Tata Steel: goed om te bevestigen dat dit nu digitaal plaatsvindt en niet nogmaals opgeschoven wordt (is tijdens vorige BO wel zo besproken).*
- *Betreft het Randstedelijk Rekenkamerrapport: Het is jammer dat de gemeenten niet geïnformeerd zijn over het verschijnen van dit rapport voordat het openbaar werd. Hiervoor heeft de provincie (ambtelijk) excuses aangeboden. Tijdens het platform Milieu en Gezondheid van 10 februari is afgesproken om een volgend platform met een memo van de ODIJ het stuk nog inhoudelijk te bespreken. Waar zitten kansen en bedreigingen? Dit kan aanleiding zijn om in het volgende BO ook nog het stuk inhoudelijk te agenderen vanuit de gemeenten.*

4 RIVM Gezondheidsonderzoek (mondeling, indien van toepassing)

Het eerste overleg met het RIVM vindt plaats in de week van 15 februari.

- *Tijdens het vorige BO werd afgesproken om in het BO van april terug te komen op de communicatie rond het RIVM onderzoek. Wat komt wanneer naar buiten en hoe informeren we de omgeving daar goed over? Dit is ook zo opgenomen op de termijnagenda die tijdens dit BO voorligt.*

5 Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit (zie bijlage 3 concept 'Onze visie op Gezondheid & Luchtkwaliteit in de regio IJmond')

Doel van de bespreking is om reactie te geven op het concept 'Onze visie op Gezondheid & Luchtkwaliteit in de regio IJmond'. Het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit IJmond zal redactioneel worden aangepast en nog verder worden aangescherpt naar aanleiding van reacties van gemeenten. In het bestuurlijk overleg worden verder afspraken gemaakt over de verwerking van deze reactie en worden beide documenten per mail nog een laatste keer voorgelegd aan de leden van het bestuurlijk overleg, om daarna vrij gegeven te worden voor besluitvorming.

Toelichting: naar aanleiding van het bestuurlijk overleg van 20 Januari heeft de OD IJmond het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit aangescherpt en het concept 'Onze visie op Gezondheid & Luchtkwaliteit in de regio IJmond' opgesteld. Dit in nauwe afstemming met gemeenten, provincie Noord-Holland, OD NZKG en de GGD Z- Kennemerland. Betrokken partijen hebben daarbij aangegeven dat zij het visiedocument als een overkoepelend stuk beschouwen, waarin de visie omschrijft welke gezamenlijke ambities partijen hebben voor de regio IJmond, gericht op gezondheid & luchtkwaliteit. Het visiedocument is geen oplegger van het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit, maar verwijst er wel naar, evenals naar het programma Tata Steel en andere reeds vastgestelde programma's en visies. De volgende stap is dat het document aangeboden wordt ter besluitvorming aan de provincie Noord-Holland (GS) en IJmondgemeenten. Het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit wordt ter besluitvorming aangeboden aan gemeenten, waarbij zij het voornemen hebben om hier een raadsbesluit van te maken, dat nog voor het zomerreces wordt voorgelegd.

Situatie:

In het vorig bestuurlijk overleg is besloten om een visiestuk toe te voegen aan het Programma G&L. In afstemming met provincie NH, OD NZKG, OD IJmond, GGD en de gemeenten is het bijgevoegde visiestuk opgesteld. Het visiestuk dient als overkoepelend stuk bij het Programma G&L.

Vanuit het perspectief van de gemeenten zijn er nog enkele opmerkingen te plaatsen tav het visiestuk:

- Het visiestuk is algemeen en vooral op proces gericht. Er zit nog te weinig inhoud (visie) in. Dit komt mede doordat de provincie ambtelijk aangaf niet een te sterke link met het concept programma Gezondheid en Luchtkwaliteit te willen. Tegelijkertijd is dit het enige dat we samen met de provincie vast gaan stellen. En daarvoor is het nu qua inhoud te mager.
- Er moet meer inhoud wat betreft ambities toegevoegd worden. Bijvoorbeeld door de 5 thema's uit het programma te benoemen met de gezamenlijk visie daarop. In het concept programma staat hiervoor bij ieder thema al een stukje tekst. In het vorige BO werd afgesproken om de stukken visie uit het concept programma te halen en samen te voegen tot één visiestuk. Dat de provincie nu ambtelijk de link met het programma niet te sterk wil maken is daarmee ook niet zoals het in het BO afgesproken is.
- Qua opbouw lijkt het goed om een aantal inhoudelijke ambities te benoemen (de thema's uit het concept programma) met de visie daarop inhoudelijk uitgewerkt. De punten die onder 1 t/m 4 staan in de concept visie staan, zijn dan meer uitgangspunten voor hoe we dit aan willen pakken.
- De link met het Programma G&L moet specifiekere benoemd worden. Nu wordt er alleen naar verwezen als onderdeel van alle andere programma's. Maar het programma G&L is een uitvloeisel van het visiestuk.
- Bovendien staat er niet specifiek in het visiestuk genoemd dat het Programma G&L daadwerkelijk door de Provincie wordt ondersteund. De Provincie is van mening dat zij nu niet meer deelnemen aan het Programma G&L. Mogelijk kan er nog een adviserende rol worden genoemd. Zij zullen dus enkel het visiestuk vaststellen. Het lijkt goed om de provincie voor het programma G&L wel ook als belangrijke samenwerkingspartner te zien en te benoemen. Ook omdat het programma hangt onder het visie stuk. Daar moet dan ook iets over het optreden als één overheid in naar voren komen. Anders verdelen we het onder het visiestuk toch weer in 'aparte hokjes'.
- De weging tussen gezondheid en andere belangen (met name economisch) komt in het visiestuk meer naar voren en is algemener opgesteld dan in het Programma G&L. In het Programma G&L staat als 'ambitie': 'En daarmee moet in de IJmond de balans doorslaan naar een betere luchtkwaliteit en een gezondere leefomgeving'. Deze ambitie komt niet terug in het visiestuk en is omgevormd tot een meer neutrale stelling: 'Daarbij streven wij gezamenlijk naar een balans tussen het economisch belang van de regio IJmond en het belang van een gezonde en veilige leefomgeving'. Belangrijk is ook dat deze ambitie aansluit op de ambitie zoals opgenomen in het Programma Tata Steel.
- Het Programma G&L is breder dan alleen Tata steel. Het Programma Tata Steel wordt nu wel benoemd in het overzicht, maar het visiestuk mist nog een duiding over de relatie tussen de twee Programma's. De inwoner mist dan uitleg wat nu in welk programma wordt belegd, vooral wat betreft Tata.

6 E-nose netwerk (zie bijlage 4, kwartaalrapportage nazending, zie bijlage 5, stand van zaken pilot ENoses IJmond, zie bijlage 6 planning eNoses IJmond)

Als bijlage is een kort memo toegevoegd, dat is opgesteld door de provincie Noord-Holland en een stand van zaken weergeeft van de pilot in de regio IJmond.

Doel van deze bespreking is om de leden van het bestuurlijk overleg te informeren over de stand van zaken van de pilot ENoses in de IJmond en hen eventueel aandachtspunten mee te laten geven ten behoeve van de evaluatie. We verwachten dat het bestuurlijk overleg in april gebruikt wordt om eerste inzichten in de evaluatie te bespreken.

Het voornemen is dat op 15 februari de kwartaalrapportage ENoses wordt gepubliceerd. Dit wordt een nazending per mail.

- *Een stuk wordt nagezonden. Annotatie op dit punt volgt wanneer de stukken compleet zijn.*

7 Rondvraag & sluiting

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 30 april 2021 10:14
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Beantwoording vragen n.a.v. online bijeenkomst RIVM onderzoek
Bijlagen: QA verdeeld n.a.v. webinar 14-04.xlsx

Hoi [REDACTED]

Hierbij de laatste versie van de beantwoording. Wanneer denken jullie een reactie van de IJmondbestuurders te hebben?

Paar dingen:

- Ik wacht op paar punten nog op reactie OD NZKG. O.a. beantwoording vraag "voorzorgsbeginsel" (daarom specifiek die rood). Maar met oog op reces kunnen jullie deze versie vast naar de wethouders sturen, OD punten en voorzorgsbeginsel toch meer op vlak provincie/Jeroen Olthof.
- Heb nog een paar kleine wijzigingen gedaan her en der (tekstueel) in gemeente antwoorden, maar allemaal niet noemenswaardig. Alleen antwoord op vraag over meten in basisschool heb ik meer in aangepast (daarom even rood gemaakt). Nu is dat congruent met tekst in brief en beantwoording op andere plekken.
- Desondanks over vraag meten in scholen: Beantwoording zit nu in stramien van dit RIVM onderzoek, in die zin klopt het. Echter, de vragenstellers zijn volgens mij op zoek naar antwoord op vraag of er in scholen wordt gemeten, los van dit RIVM onderzoek. Ik denk dat het goed is om er nog een keer naar te kijken en nagaan of die vraag kan worden beantwoord. Gaat u nu metingen in de scholen doen, los van wat er wel of niet onder de 300 vragen valt? Laat ik verder aan jullie, het is een suggestie.
- Met publicatie moeten we duiden dat we niet letterlijk iedere chatopmerking beantwoorden maar het hebben samengevat in een aantal vragen. De tekst die we daarvoor gaan gebruiken op site bij publicatie staat hieronder, kunnen jullie aan de bestuurders meegeven.

Begeleidende tekst bij publicatie

Op 14 april 2021 gaven de provincie, gemeenten, het RIVM en het Nivel een toelichting op het RIVM-briefrapport 'Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond'. Bij deze digitale sessie is door de toehoorders een groot aantal vragen gesteld via de chatfunctie. Een groot deel van deze vragen is tijdens de digitale sessie reeds beantwoord door aanwezige bestuurders en de betrokkenen van het RIVM en het Nivel.

Tijdens de sessie is toegezegd dat alle gestelde vragen naderhand ook schriftelijk nog beantwoord zouden worden. Bijgaand vindt u de vragen en een uitgebreide reactie daarop. Omdat een groot aantal vragen gelijkluidend was of overlap kende, zijn deze vragen gegroepeerd en gebundeld naar de huidige set. Het kan dus voorkomen dat u uw vraag niet in letterlijke vorm terug ziet. Mochten er naar aanleiding van deze lijst vragen en antwoorden nog vragen bestaan, dan kunt u contact opnemen via rivmonderzoek@noord-holland.nl.

Groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

GEMEENTEN

Uit de chat (niet publiceren)

Ik mis een duidelijke brief/communicatie vanuit de gemeenten aan inwoners. Wat kan/moet ik vermijden, hoe kan ik snel zien wat de luchtkwaliteit is, waar meld ik overlast? Wat zijn directe gevolgen? Meer informatie naar de inwoners van (in mijn geval) Beverwijk en Wijk aan Zee zou prettig zijn. Wat moeten wij als inwoners doen of laten afhankelijk van de luchtkwaliteit?"

Met al deze bevindingen (en alle voorgaande onderzoeken en rapporten) lijkt de woonbestemming en recreatiebestemming van de omgeving rondom Tata-steel sterk in het geding. Kan hier nog wel worden gewoond? Kan een kind bij de noordpier gewoon met z'n zonnebrandlichaam in het zand rollen?

Belang van het kind dient leidend te zijn in beslissingen van (semi-)overheid wettelijk mbt veiligheid, Zorgplicht nakomen aan kinderen.

Bewoners eisen bescherming van hun kinderen!

Ik woon hier met een gezin van kleine kinderen: gewetensvraag, maar moeten wij niet verhuizen? Is het Onze inwoners en kinderen natuur en dieren mogen geen proefkonijnen meer zijn van onderzoek naar de Mensen klagen hier niet snel. Dat wordt hier niet gewaardeerd. Klagers moeten verhuizen is een veelgehoorde Voor het leven van onze kinderen is geen alternatief. Tata heeft zich aan te passen hieraan. Het RLI heeft in september 2019 een advies uitgebracht mbt een gezonde leefbare leefomgeving hier. Stroomtoeristen (dagjesmensen uit het hele land) komen naar de Metropoolregio en onze kusten en dat groeit met het jaar volgens het RLI en is niet te stoppen. Sinds ruim 20 jaar hebben we een bloeiende strandindustrie hii de Zorg ondertussen dat de verkeerstroomen minder worden. Er is hier een stapeling van ZZS-stoffen en overbelasting van de leefomgeving. en houdt vergroening niet tegen.

Wat gaat de overheid nu doen?

Wat vind u ervan dat de gemeente Beverwijk maanden de tijd neemt om de ventilatie in de school van Wijk aan zee te verbeteren? Nu moeten de ramen open om te ventileren, ook met 'foute' windrichtingen en pieken in emissies. We kunnen kinderen nu dus]niet veilig naar school laten gaan"

Kan er in de komende tijd ook de luchtkwaliteit worden gemeten op alle scholen in de omgeving binnen en buiten? Of is dat al gedaan? Zo ja, waarom is dit niet in een aparte paragraaf opgenomen in het onderzoek?

Scheepvaartverkeer valt onder het IMO hier kan lokaal weinig aan gedaan worden. Amsterdam doet iets dmv goedkoopere ligplaats bij gebruik van schone brandstof. De huidige situatie valt niet meer te vergelijken met voorgaande jaren waar roetuitstoot bij het manoeuvreren nog veelvuldig voorkwam. Dit was echter toegestaan.

Overig, geen vraag

Panelstudie is haalbaar technisch, maar ethisch niet. Deze studie had allang en ook gelijktijdig gestart kunnen worden. Kinderrechten worden geschaad. In meldingen in stofmelder staan ook tijdens de pieken van de stank van de kookfabriek details mbt lichamelijke klachten zoals hoesten, hoofdpijn. Ook op het milieuplatform IJmond te vinden.

gemeenten

gemeenten

gemeenten
gemeenten
gemeenten
gemeenten
gemeenten
gemeenten
gemeenten
gemeenten

gemeenten

gemeenten
gemeenten

gemeenten

Te beantwoorden en publiceren vraag

Hoe weet ik wat de luchtkwaliteit is en wat is het eigen handelingsperspectief van bewoners bij slechte luchtkwaliteit?

Waar kan ik overlast melden?

Kunnen wij en onze kinderen nog wel veilig wonen en recreëren in de IJmond?

Wat gaan de gemeenten doen aan andere bronnen van luchtverontreiniging zoals verkeer?

Wat wordt er gedaan aan luchtmetingen op scholen en aan de ventilatie van de basisschool in Wijk aan Zee?

Kan er in de komende tijd ook de luchtkwaliteit worden gemeten op alle scholen in de omgeving binnen en buiten? Of is dat al gedaan? Zo ja, waarom is dit niet in een aparte paragraaf opgenomen in het onderzoek?

Hoe vaak zijn op basis van het Havenreglement 2021 sancties opgelegd voor het manoeuvreren van schepen waarbij roet wordt uitgestoten?

Antwoord op website

In de IJmond staat een luchtmeetnet met vaste luchtmeetstations met hoogwaardige meetapparatuur. Onder meer fijn stof, geur (waterstofsulfide/H₂S en zwaveldioxide/SO₂), stikstofoxiden (NO/NO₂) worden doorlopend gemeten. De gegevens van de verschillende meetstations zijn continu in te zien op de website van luchtmeetnet.nl. Voor informatie over luchtkwaliteit en gezondheid en eerdere onderzoeken over dit onderwerp kunt u terecht op de website van de GGD. Ook worden hier suggesties gegeven voor maatregelen die u zelf kunt nemen op dagen van slechte luchtkwaliteit. Bij (eventuele) vragen over de gezondheid kunt u contact opnemen met GGD Kennemerland.

Specifiek voor Tata Steel kan dat op de website van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Voor Tata Steel is er een apart formulier. Er wordt gewerkt aan een app om het melden van overlast door Tata Steel eenvoudiger te maken.

Overlast door andere bedrijven of oorzaken kunt u melden bij de Omgevingsdienst IJmond en/of uw gemeente.

Uit de resultaten van dit RIVM rapport hebben deskundigen niet de conclusie getrokken dat het niet veilig is om te wonen en te recreëren in de IJmond. De provincie en de gemeenten delen de zorgen van de bewoners van de IJmond over hun gezondheid en zien deze bevestigd in de resultaten van dit onderzoek. Dit toont eens te meer aan dat werken aan een gezonde leefomgeving een belangrijke en urgente opgave is in de IJmond. Als overheid werken wij hard aan een veilige woon- en leefomgeving.

Er vinden in de IJmond emissies naar de lucht plaats als gevolg van industrie, wegverkeer, overige bedrijven, scheepvaart en woonomgeving. De bijdragen van deze bronnen zijn ten opzichte van de emissies van Tata Steel klein, echter is het belangrijk om ook voor deze bronnen een extra inspanning te leveren om de gezondheid en luchtkwaliteit in de IJmond te verbeteren. De gemeenten Beverwijk, Velsen en Heemskerk, geadviseerd door GGD Kennemerland en Omgevingsdienst IJmond (ODIJ), zetten zich in nauw overleg in op een gezamenlijk programma gezondheid & luchtkwaliteit. Het programma richt op de intensivering van beleid en maatregelen binnen gemeentelijke bevoegdheden op het gebied van industrie en bedrijvigheid, woon- een leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart. Het programma wordt naar verwachting in mei 2021 voorgelegd aan de colleges van Beverwijk, Heemskerk en Velsen waarna deze ter inspraak zal worden gelegd.

Goede ventilatie en een gezond binnenklimaat zijn ook in schoolgebouwen belangrijk. Scholen dienen uiteraard goed te ventileren en hiermee te voldoen aan de Bouwbesluit-eisen. De basisschool de Vrijheit voldoet aan de gestelde normen in het Bouwbesluit. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de ventilatie in het schoolgebouw. In de school in Wijk aan Zee zijn CO₂ meters aanwezig. Als de waarde bij de 1.000 PPM komt (een rood lampje gaat branden) dan zet de leerkracht de ramen open om te ventileren.

De onderzoeksopzet van het RIVM is gebaseerd op ongeveer 300 vragen van bewoners die zijn gesteld naar aanleiding van de zogenoemde grafietregens. Een deel van de vragen is beantwoord met het project "Grafietregen en gezondheid". Om de nog openstaande vragen te beantwoorden heeft het RIVM een onderzoeksopzet gemaakt in drie clusters die weer bestaan uit acht onderdelen.

Onderdeel van de onderzoeksopzet is een stofdepositie onderzoek. Er wordt daarbij niet in de school gemeten. Op de website van het RIVM staat uitgelegd hoe de meetpunten stof geselecteerd zijn. Rond de zomer van 2021 verwacht het RIVM dit deel van het gezondheidsonderzoek dat ziet op stofdepositie te kunnen opleveren. Voor het meten van de luchtkwaliteit wordt gebruik gemaakt van de bestaande meetpunten, waaronder de Banjaerd in Wijk aan zee. Dit geeft een indicatie van de luchtkwaliteit in de nabijheid van het schoolgebouw.

In het jaar 2021 zijn er geen sancties opgelegd aan (zee)schepen voor roetuitstoot bij manoeuvreren.

Link

[Melden overlast OD NZKG](#)

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 23 juni 2021 07:49
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Concept notitie aanbevelingen deelrapport Tussentijdse resultaten
gezondheidsonderzoek IJmond.
Bijlagen: Concept notitie aanbevelingen deelrapport Tussentijdse resultaten
gezondheidsonderzoek IJmond..docx.docx

Goedemorgen collega's,

Nar aanleiding van ons overleg met de GGD en het RIVM over het eerste deelrapport hebben wij bijgevoegde notities voor onze bestuurders opgesteld. Zie debijlage. Graag jullie reactie op de notitie. Als jullie hem hebben bekeken, kunnen we hem daarna voor input voorleggen aan de GGD.

Groeten [REDACTED]

 Veilig verstuurd via Zivver
Bekijk in de Zivver-app

Memo

Aan college van B & W
Van [REDACTED]
Cc
Datum 28-6-2021
Onderwerp Tata Steel

Inleiding

Op 25 mei was er een 'Benen op Tafel sessie' over Tata Steel. Doel was met elkaar te bepalen welke rol de gemeente Velsen wil en kan spelen in de actuele ontwikkelingen rond Tata Steel. Het aanscherpen van de kernboodschap en opstellen van een communicatiestrategie kwam er als belangrijke actie uit naar voren. Er ligt een concept/ voorzet (zie aparte bijlage). We [REDACTED] vernemen graag of daar nog aanvullingen en/of aanscherpingen op zijn en of de actie op deze wijze goed is opgepakt. Graag melden we daar ook bij dat het een levend document is en blijft, wat aangepast kan worden naar gelang het onderwerp en de situatie.

Wat is er verder gedaan met de input uit de sessie van 25 mei?

- Het overzicht van de verschillende overleggen die een relatie hebben met Tata Steel is aangevuld (zie bijlage 1 in de memo).
- Er is bij het Rijk (EZK en I&W) aangegeven dat de IJmond ook bestuurlijk vertegenwoordigd wil zijn in het nieuwe Tata Steel overleg wat is opgericht. De bestuurders zijn echter pas 1 keer bij elkaar geweest en daarna niet meer. Als eerste stap is nu afgesproken dat er een directeur namens de IJmond op korte termijn zitting neemt in de stuurgroep (dat is op directie niveau). Daarvoor gaan we op dit moment na welke directeur vanuit de IJmond gemeenten daar het beste zitting in kan nemen.

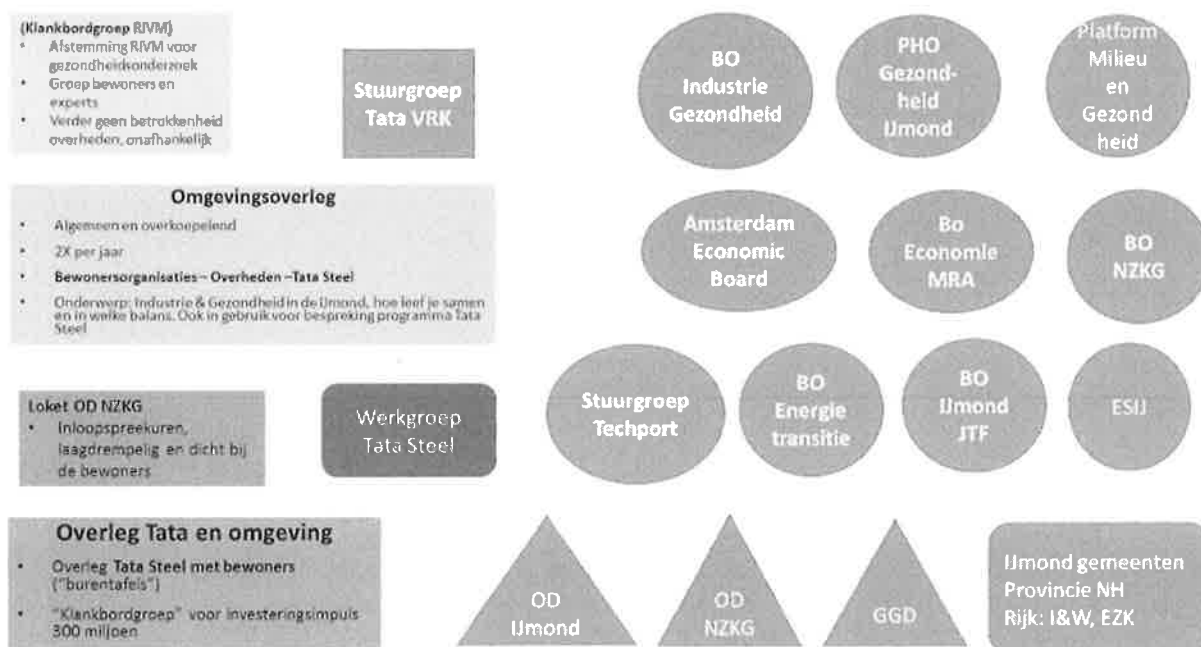
Wat zijn op dit moment de laatste actuele ontwikkelingen?

- Er wordt een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar het beste plan voor vergroening Tata Steel. Dat is toegezegd door EZK n.a.v. het in ontvangst nemen van het FNV plan voor het verduurzamen van Tata Steel. Steeds meer partijen laten weten dat ze achter dit plan staan, in hoeverre het echt realistisch is moet dus nog blijken.
- Ondertussen worden de voorbereidingen voor de eerdere plannen voor CO₂ afvang voorgezet (om geen vertragingen op te gaan lopen). Zo heeft de Provincie besloten om de provinciale coördinatie regeling toe te passen voor het project Everest.
- Het concept Cluster Energie Strategie NZKG is gereed. Daarin is ook rekening gehouden met de verschillende mogelijke plannen voor verduurzaming van Tata Steel.
- Staatssecretaris Stientje van Veldhoven is samen met Jeroen Olthof op bezoek gegaan bij Wijk aan Zee en in gesprek gegaan met diverse belangen en bewonersorganisaties, de burgemeester van Beverwijk was daar namens de IJmond als toehoorder bij aanwezig.

- Er is een nieuwe bewonersgroep opgestaan die zich de "middenmoot" noemt.
-
- Tata Steel UK en Tata Nederland gaan splitsen (de aanvraag voor splitsing is op 28 juni bij de centrale ondernemingsraad van Tata Steel Nederland ingediend).
- Op 8 juli is een Kamerdebat over de toekomst van Tata Steel
- De uitkomsten van de 2^e verkenning van het RIVM onderzoek worden kort na de zomer verwacht.

Bijlage 1: Overzicht overleggen irt Tata Steel

Notitie

aan	:	Wethouder H. Erol
van	:	[REDACTED]
datum	:	17 juni 2021
onderwerp	:	- Aanbevelingen Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond
Doel:	:	Besluitvorming

Aanleiding

in 2018/2019 zorgden de zogenoemde grafietregens, afkomstig van Tata Steel, voor toename van zorgen in de IJmond, met name in Wijk aan Zee. De provincie Noord-Holland heeft het RIVM op dat moment gevraagd onderzoek te doen naar deze grafietregens. De vragen en zorgen van omwonenden van Tata Steel waren echter breder dan alleen de grafietregens.

Een deel van die vragen is beantwoord met het project 'Grafietregen en gezondheid', dat in de eerste helft van 2019 is uitgevoerd. Daarnaast is een deel van vragen, op basis van bestaande kennis, beantwoord. De nog openstaande vragen heeft het RIVM samen met een klankbordgroep van inwoners en experts in kaart gebracht. Op basis daarvan is het *Onderzoeksvoorstel naar aanleiding van opdracht grafietregen en gezondheid* geformuleerd.

Op 15 oktober 2019 heeft het RIVM, op basis van het Onderzoeksvoorstel naar aanleiding van opdracht grafietregen en gezondheid, de opdracht gekregen om te starten met een voorbereidend "basisonderzoek" in de IJmond. In maart 2020 heeft het RIVM samen met de klankbordgroep van inwoners en experts advies uitgebracht over de invulling van het vervolgonderzoek. De provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten hebben dit advies in april 2020 overgenomen en het RIVM opdracht gegeven om verder onderzoek te doen.

Halverwege april 2021 is het eerste deelrapport, te weten briefrapport 'Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond' van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), door het RIVM is opgesteld. Het rapport is aan deze memo toegevoegd. In de tweede helft van 2021 volgen nog twee deelrapporten. Een deelrapport ziet op depositie (neerslag van stof in de leefomgeving) en het andere deelrapport ziet op het onderdeel "Luchtkwaliteit en inhaleerbare fractie op ervaren (on)gezonde dagen" waarmee door bron- en patroonherkenning wordt getracht verder inzicht te krijgen in de bijdragen van verschillende emissiebronnen aan de concentraties van stoffen in de lucht die mensen kunnen inademen.

Het briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond 'bestaat uit drie onderdelen:

- Tussentijdse resultaten luchtkwaliteit op ervaren (on)gezonde dagen
- Acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen in de IJmond (Nivel studie)
- Haalbaarheidsstudie panelstudie (dagboekonderzoek)

Over de oorzaken van de gezondheidsklachten laat het briefrapport zich niet uit. Het RIVM geeft aan dat bij het ontwikkelen van gezondheidsklachten verschillende factoren een rol spelen.

In het briefrapport worden naar aanleiding van de onderzoeken aanbevelingen gedaan, waarover besluitvorming moet plaatsvinden. Dit geldt zowel voor de provincie Noord-Holland als voor de IJmondgemeenten. In deze notitie wordt advies voor besluitvorming voorgelegd.

Aanbevelingen

1. *Het inzichtelijk maken van de piekbelasting in de IJmond*

Er zijn verschillende systemen en databronnen waarin gegevens over de luchtkwaliteit in de IJmond worden verzameld. Daardoor zijn die gegevens niet altijd eenvoudig te combineren voor analyses en rapportages. Om dat te verbeteren is in samenwerking met GGD Amsterdam een datastructuur opgezet met beschikbare meetdata uit het luchtmeetnet. Het doel van de weergaven is om de luchtkwaliteit in relatie tot gezondheid inzichtelijker te maken voor daggemiddelde fijn stof niveaus en uurgemiddelde fijn stofniveaus. In het rapport zijn enkele weergaven opgenomen die binnen de huidige dataverwerking geïmplementeerd zou kunnen worden.

Argumenten voor:

- Het opnemen van een weergave brengt het voordeel met zich mee dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de luchtkwaliteit is geweest op de verschillende dagen.
- Het geeft de mogelijkheid om de luchtkwaliteit over de jaren te monitoren (is er verbetering zichtbaar). De data over de luchtkwaliteit krijgt hiermee meer betekenis voor de inwoners.

Argumenten tegen:

- Het betreft gegevens achteraf en het is geen waarschuwingssysteem voor inwoners.
- Niet alle vragen van bewoners van de IJmond in relatie tot 'pieken' (kortdurende verhoogde concentraties van stoffen in de lucht) worden beantwoord in de opgezette datastructuur. Zo geven ze geen compleet beeld van welke specifieke stoffen in de lucht aanwezig zijn tijdens perioden die als ongezond ervaren worden en welke gezondheidseffecten dat tot gevolg kan hebben, terwijl daar wel behoefte aan is.

2. *Acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen in de IJmond (Nivel studie)*

Het Nivel heeft voor een breed scala aan acute gezondheidseffecten en een aantal chronische aandoeningen verkend of deze in de IJmond meer, minder of evenveel worden gepresenteerd aan de huisarts, vergeleken met regio's in Nederland met evenveel industrie (controlegebied 'industrie') en regio's met weinig tot geen industrie (controlegebied 'platteland'). Nivel beveelt in haar analyse aan om de gezondheid van bewoners langdurig te monitoren. Deels gebeurt dit in de GGD Gezondheidsmonitor, maar die gegevens worden maar eens per vier jaar verzameld.

Argumenten voor

- Acute gezondheidsklachten worden nog niet gemonitord.
- Door het monitoren van acute klachten kan er beter aangesloten worden bij de beleving/bewustwording van de inwoners.
- Je kan monitoren of de genomen acties vanuit onder het programma Tata Steel en programma gezondheid en Luchtkwaliteit op langere termijn het gewenste effect bij de leefomgeving oplevert.
- Aan de hand van de resultaten kan er gericht gesprekken worden aangegaan met inwoners.
- Aan de hand van de uitkomsten van de monitor kunnen er beleidsmatig prioriteiten gesteld worden in onder andere de uitwerking van de gezondheidsnota en de opgestelde programma's.
- In het collegeprogramma is volksgezondheid en milieu opgenomen. Een gezonde leefomgeving begint bij een schonere lucht.
- Het college kan met deze inspanning laten zien dat zij de gezondheid belangrijk vinden en zich hier, naast de huidige inspanningen/onderzoeken, extra voor wil inspannen.

Argumenten tegen

- Om conclusies te kunnen trekken, moet er aandacht zijn voor onder andere:
 - o Het monitoren van huisartsen gegevens moet met regelmaat gerapporteerd worden. En bij voorkeur langs gebeurtenissen betreffende milieufactoren. Eens per vier jaar is onvoldoende.
 - o Tijdsinterval bij registratie van acute klachten kan lastig zijn. Het hangt van de individu af wanneer hij/zij naar de huisarts gaat. Persoonlijke en omgevingsfactoren spelen hierin ook een rol.
 - o Om sterkere conclusies te trekken is een koppeling van de data aan socio economische factoren en blootstellingen van industriële en andere emissies wenselijk.
- Het monitoren van deze gegevens zegt niet direct iets over de oorzaak-gevolg relatie.
- Het monitoren, onderzoeken en eventueel uitkomsten implementeren vergt extra ambtelijke capaciteit en financiën.

3. *Panelstudie onder omwonenden (dagboekonderzoek)*

Het RIVM geeft aan dat een studie onder omwonenden meer inzicht zou kunnen geven of er een verband is tussen de luchtkwaliteit en de acute gezondheidsklachten. Omwonenden zouden hiervoor langere tijd in een dagboek kunnen bijhouden op welke dagen zij bepaalde klachten hebben. Als uitkomstmaten dienen ten minste dagelijks zelf gerapporteerde luchtwegklachten, geurhinder en longfunctie meegenomen te worden. Met een panelstudie kan je de samenhang van de acute klachten en de hogere concentraties van bepaalde stoffen in de lucht in kaart brengen. Met als aanbeveling Wijk aan Zee, IJmuiden en het westen

van Beverwijk als onderzoeksgebied aan te wijzen en kinderen, ouderen, en mensen met luchtwegaandoeningen en hart- en vaatziekten als onderzoekspopulatie.

Argumenten voor

- Meer inzicht in de acute klachten.
- Geur wordt niet meegenomen in het lopende gezondheidsonderzoek. Het voordeel is dat bij een panelstudie ook geur meegenomen kan worden.
- Je kan meer inzicht krijgen in de geurbeleving en het bepalen van de stress (koppelen van geuroverlast aan eventuele gezondheidseffecten)
- Je kan iets zeggen over de handelingsperspectieven bij verschillende stoffen.
- Het is wel persoonsgericht i.v.m. metingen van een lichaam (zoals longfunctiemetingen).
- In het collegeprogramma is volksgezondheid en milieu opgenomen. Een gezonde leefomgeving begint bij een schonere lucht.
- Het college kan met deze inspanning laten zien dat zij de gezondheid belangrijk vinden en zich hier, naast de huidige inspanningen/onderzoeken, extra voor wil inspannen.

Argumenten tegen

- Je kan een causale relatie trekken met Tata Steel. Het is echter niet gericht op bronherleiding van Tata Steel
- De uitkomsten leveren niet per se nieuwe inzichten op, waar concreet, vanuit de verantwoordelijkheden/ bevoegdheden, op gehandeld kan worden.
- Je kan het niet gebruiken voor het aanpassen van de WHO advieswaarden. Het kan wel de urgentie van het verbeteren van de leefomgeving benadrukken.
- Het RIVM schat dat de kosten van een panelstudie richting 3,5 ton gaat. Dit is exclusief middelen voor implementatie van de onderzoeksresultaten/ aanbevelingen.
- In de begroting 2021 zijn geen financiële middelen beschikbaar voor een eventueel vervolgonderzoek. De raad moet financiële middelen beschikbaar stellen. Ook vergt dit ambtelijke capaciteit en capaciteit van de GGD, wat niet is opgenomen in de huidige werkzaamheden van de GGD.
- De klankbordgroep is verdeeld over het uitvoeren van een onderzoek. De ene helft mist de causale relatie en het is aan langdurig onderzoek, waarbij dagelijks een beroep wordt gedaan op de onderzoekspopulatie (zoals longfunctiemetingen). De klankbord groep is bang dat een panelstudie vertragend kan werken in het verbeteren van de leefomgeving. De klankbordgroep heeft uitgesproken dat ze graag acties zien die zichtbare verbetering van de leefomgeving opleveren in plaats van vervolgonderzoeken.

Advies

Gelet op het bovenstaande met betrekking tot:

- de rollen,
- de bevoegdheden,
- de verantwoordelijkheden
- het financiële component,
- en het reeds lopende brede gezondheidsonderzoek,

wordt geadviseerd om de aanbevelingen zoveel mogelijk mee te nemen in de reeds lopende onderzoeken/monitors en opgestelde programma's. Waarbij er oog blijft voor de omgeving en er gebruik gemaakt wordt van een klankbordgroep/participatietraject:

- *Het inzichtelijk maken van de piekbelasting in de IJmond*
Advies: Onderzoeken of het advies van het RIVM meegenomen kan worden in het jaarlijkse Datarapport Luchtkwaliteit IJmond en welke eventuele extra financiële middelen hiervoor beschikbaar gesteld moeten worden. (ODIJmond)
- *Acute gezondheidsklachten en chronische aandoeningen in de IJmond (Nivel studie)*
Advies : Tijdens de evaluatie van de GGD Gezondheidsmonitor onderzoeken of de monitor uitgebreid kan worden qua inhoud en frequentie en welke financiële consequenties dit heeft. (GGD en IJmondgemeenten).
- *Panelstudie onder omwonenden (dagboekonderzoek)*

Advies: Het advies is om op dit moment geen panelstudie uit te voeren en de uitkomsten van het lopend RIVM Gezondheidsonderzoek af te wachten.

In de tussentijd kan het college zich richten op het zoveel mogelijk versterken van de verschillende gemeentelijke beleidsprogramma's.

Hiernaast blijven de IJmondgemeenten met de Provincie samen werken aan de uitwerking van het Programma Tata Steel. Zo blijven we in gesprek met het Rijk en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over:

- de vraag of vanuit gezondheidskundig oogpunt de huidige normstelling en regelgeving wel voldoet in een gebied zoals de IJmond met cumulatie van stoffen en piekbelasting;
- het mogelijk maken van aanvullende maatregelen om tot een merkbaar gezondere leefomgeving te komen in de IJmond.

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 28 juni 2021 17:03
Aan: [REDACTED]
[REDACTED]
Onderwerp: concept stukken voor college 6 juli mbt Tata Steel
Bijlagen: Memo college 6 juli vervolg na sessie Tata Steel 25 mei.docx; Concept communicatiestrategie Velsen Tata Steel-voor college 6 juli 2021.docx

Goedemiddag

Hierbij in de bijlage de memo met concept communicatiestrategie over Tata Steel die we (op verzoek van het college) willen agenderen voor 6 juli as.

Als jullie nog aanvullingen of opmerkingen hebben hoor ik dat graag uiterlijk morgen (dinsdag), zodat ik het woensdag vroeg in de ochtend aan kan leveren bij [REDACTED]

@ [REDACTED] wil jij vooral kijken of alles klopt wat er nu staat over de rol van Velsen in de communicatiestrategie?

Bedankt alvast!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Concept – bespreekstuk –

Communicatiestrategie gemeente Velsen in relatie tot Tata Steel

Inleiding en afbakening

Vraag college: scherp de kernboodschap Tata Steel aan en maak een communicatiestrategie. Bekijk daarbij hoe en wanneer we daarin als gemeente (pro)actief kunnen communiceren richting inwoners.

Deze communicatiestrategie richt zich vooral op de communicatie met inwoners, waarbij de media mede als middel worden ingezet om deze inwoners te bereiken. De communicatiestrategie kan als basis dienen voor een eventueel nog te ontwikkelen lobbystrategie.

Kernboodschap Tata Steel

We gebruiken als basis onderstaande kernboodschap. Naar specifieke omstandigheden wordt deze aangepast.

Tata Steel IJmuiden is belangrijk voor Velsen. Ruim honderd jaar staalindustrie heeft voor grote economische groei gezorgd, in Velsen en ver daarbuiten. Velsen is de thuishaven van de staalindustrie en onderdeel van onze identiteit.

Hoewel de luchtkwaliteit in de IJmond de afgelopen jaren steeds verder verbetert, veroorzaakt de staalindustrie overlast en nadelige gezondheidseffecten voor onze inwoners. Wij willen werken aan een gezonder, duurzamer en veilig Velsen, waar ook voldoende werk is. Daarin is ook plaats voor Tata Steel. Maar alleen als de nadelige effecten op de gezondheid en de leefomgeving zoveel mogelijk teruggedrongen worden. Dat is van het allergrootste belang. Voor de huidige inwoners van Velsen én voor toekomstige generaties.

We stimuleren energietransitie, verduurzaming en reductie van CO₂ en stikstof in Velsen, de IJmond en daarbuiten. Dat moet wat ons betreft sneller dan het nu gaat. In dat kader omarmen we alle initiatieven om sneller stappen te kunnen maken. Daar zijn technologische innovaties voor nodig bij de staalindustrie, ook om op lange termijn economisch levensvatbaar te blijven. Daarom doet Velsen een appél op Tata Steel om fors in nieuwe technieken te blijven investeren, en op Den Haag en Brussel voor ondersteuning om dat mogelijk te maken.

Communicatiestrategie

Om de doelen te bereiken (duurzamer Tata Steel, minder overlast, gezondere lucht, een economisch gezond en leefbaar Velsen en vertrouwen inwoners herwinnen), stellen we de volgende communicatiestrategie voor:

- Gebruikmaken van een basiskernboodschap en deze per situatie aanscherpen (ontwikkelingen volgen elkaar snel op waardoor de kernboodschap van vandaag morgen al niet meer passend kan zijn of aangevuld moet worden vanwege een specifieke situatie).
- In de communicatie meebewegen op de golven van de actualiteit, alleen communiceren als er een haakje is en binnen de rol die Velsen heeft. Proactief waar het moet, reactief waar het kan.

- Laten zien dat we menen wat we zeggen.
- Erkennen en delen van de zorgen die leven in de samenleving.
- Altijd transparant zijn.
- Betrokken bestuurders laten zien.
- Elke schijn van beïnvloeding tegengaan. Het moet duidelijk zijn dat Tata Steel geen enkele invloed uitoefent op beleid en rapporten.
- Openstaan voor alle geluiden uit de samenleving (positief en negatief).
- In gesprek blijven met de inwoners.
- Eigen rol steeds scherp neerzetten en alert blijven op dat beeld.
- Nieuwe informatie proactief naar buiten brengen (wanneer dat binnen rol gemeente past).
- Tata Steel aansporen zelf beter te communiceren (proactiever, empathischer, gericht op inwoners en omgeving, meer uitleggen wat ze al wel doen).
- Als overheden met één mond blijven praten, ieder in zijn eigen rol.
- Alle ontwikkelingen omarmen die voor duurzaamheid, minder overlast en een gezondere leefomgeving gaan, zonder er meteen inhoudelijk op in te gaan.
- Bij alle ontwikkelingen en maatregelen rondom Tata Steel staat gezondheid voor Velsen voorop.

Actueel beeld

De ontwikkelingen rondom Tata Steel volgen elkaar in rap tempo op. Op 14 mei jl. presenteerde FNV een plan waaruit blijkt dat Tata Steel IJmuiden veel sneller de CO₂-uitstoot en overlast voor de omgeving kan verminderen. Op 19 mei deed Bénédicte Ficq namens 1.100 inwoners en acht stichtingen aangifte tegen Tata Steel. Op 19 juni sloot ook Dorpsraad Wijk aan Zee zich aan bij deze aangifte. Medewerkers van Tata Steel IJmuiden beginnen zich meer te roeren, zowel in positieve als in kritische zin. Op 21 juni bracht staatssecretaris Van Veldhoven een bezoek aan Wijk aan Zee en op 8 juli debatteert een commissie van de Tweede Kamer over Tata Steel.

Daarnaast komt er een onafhankelijke commissie van wetenschappers die gaat beoordelen op welke manier Tata Steel het best de milieuproblemen kan aanpakken. Het onderzoek moet aantonen of de stap van opslag van CO₂ onder de zeebodem (waar Tata Steel subsidie voor ontvangt) kan worden overgeslagen.

Kortom, veel ontwikkelingen waarbij de discussie zich steeds meer richting Den Haag verplaatst.

Daarnaast ligt de focus bij de directe overlast vooral op Wijk aan Zee. Hier komen ook de meeste belangengroepen vandaan (Frisse Wind.nu, Stichting IJmondig, Dorpsraad Wijk aan Zee). Dit is ook zichtbaar in de media. Wijk aan Zee staat in relatie tot Tata Steel IJmuiden het meest in de aandacht. Daarnaast treedt provincie Noord-Holland als vergunningverlener en toezichthouder op de voorgrond als het gaat om Tata Steel. Het aantal persvragen over Tata Steel dat de laatste periode binnenkomt bij Velsen is beperkt.

Ook is de zichtbare onrust onder inwoners in Velsen/IJmuiden minder dan in Wijk aan Zee. Op social media is een verharding van de discussie zichtbaar, met voor- en tegenstanders van Tata. Opvallend hierbij is dat in de IJmuidense Facebookgroepen het sentiment grotendeels pro-Tata is. Ook wordt er een zelfcorrigerend vermogen zichtbaar: onder aanvoering van een inwoner van Wijk aan Zee staat er een 'milde beweging' op die de verharding in de discussie wil tegengaan en het echte gesprek nastreeft.

Input communicatiestrategie Velsen

Communicatiestrategie Programma Tata Steel

Provincie Noord-Holland heeft een communicatiestrategie opgesteld voor het programma Tata Steel 2020-2050. Deze strategie dient als kapstok voor provincie, IJmondgemeenten en OD NZKG. De overheden spreken met één mond, inzoomend op de eigen rol. Het is daarom belangrijk dat de communicatiestrategie en de kernboodschap voor Velsen aansluit bij deze overkoepelende strategie.

Rol Velsen

Als gemeente is Velsen verantwoordelijk voor het gezondheidsbeleid, inclusief wat de aanwezigheid van stoffen/uitstoot betekent voor de gezondheid van bewoners. Daarnaast heeft de gemeente adviesrecht bij vergunningen Tata Steel, gaat de gemeente over welzijn en inkomen, economisch beleid en in samenwerking met de VRK crisiscommunicatie bij incidenten en ongevallen. Ook staat de gemeente van alle overheden het dichtst bij de inwoners.

De gemeente is verantwoordelijk voor de volksgezondheid van inwoners, maar kan niet direct ingrijpen bij Tata Steel IJmuiden wanneer er overlast en/of gevaar voor de volksgezondheid optreedt. Daarom is het van belang om samen op te trekken met provincie en Rijk. Gemeente moet blijven benoemen dat gezondheid voorop staat voor Velsen bij alle stappen die worden genomen rondom Tata. Ook belangrijk om rol en de (on)mogelijkheden daarbij te blijven benoemen.

Naast de rol van Velsen richting inwoners heeft de gemeente ook een rol richting Provincie, Den Haag, Tata zelf en andere partijen die van belang zijn rond Tata Steel IJmuiden. Die rol is soms formeel (adviesrecht bij vergunningen Tata Steel en inspraak) en soms informeel. Het is van belang om te bepalen welke rol Velsen hierbij inneemt. Het gaat dan in feite om een lobbystrategie. Op 8 juli is er bijvoorbeeld een commissievergadering van de Tweede Kamer over Tata Steel. Dat kan een moment zijn om als Velsen te lobbyen in Den Haag (maatregelen gezondheid, maar ook energietransitie en duurzaamheid). Lobby vraagt wel om een eigen strategie en aanpak die aansluit bij de communicatiestrategie en kernboodschap voor inwoners. De uitvoering van de communicatiestrategie kan hierbij ondersteunend zijn aan een lobbystrategie.

Er is momenteel afstemming met de Provincie over de lobby. Het is wenselijk om zoveel als mogelijk met één overheidsmond te spreken. Het principe van elkaar wederzijds versterken in de lobbyactiviteiten wordt ook door de provincie gedeeld. De contacten zijn in dat kader de afgelopen periode fors aangehaald. Deze basis moet de komende periode worden uitgebouwd en leiden tot een gedeelde lobbyaanpak waarbij provincie en gemeente elkaar versterken.

Overwegingen en risico's:

- Als gemeente balans zoeken in verantwoordelijkheid. Rolzuiver blijven en niet op stoel van anderen gaan zitten.
- Om proactief te communiceren, moet er wel een haakje zijn (niet zomaar gaan roepen).
- Situatie is soms onvoorspelbaar, communicatie blijft daarom ook maatwerk per situatie. In dat kader strategie en kernboodschap op hoofdlijnen maken die dienen als leidraad. Deze kunnen per situatie worden aangescherpt.
- Tata moet vooral ook zelf communiceren wat wel en niet goed gaat. Gemeente kan daar dan bij aanhaken. We moeten niet voor Tata gaan spreken.

- Zorgen dat toon communicatieboodschap past in het Umfeld van de heersende mening en het sentiment op dat moment. Dit betekent niet dat we er helemaal in mee hoeven te gaan, maar we moeten er wel rekening mee houden.
- De discussie over Tata Steel verhardt. We zien echter ook dat er inwoners opstaan die oproepen om op een normale en respectvolle manier in gesprek te blijven.
- Als gemeente moeten we ook oog hebben voor inwoners die niet klagen, geen overlast ervaren, bij Tata werken en er financieel afhankelijk van zijn. Diezelfde mensen lopen ook gezondheidsrisico's en als gemeente zijn we verantwoordelijk voor volksgezondheid dus we hebben op dat gebied ook verantwoordelijkheid voor mensen die geen overlast ervaren. We hebben als gemeente oog voor alle meningen, want we zijn er voor alle inwoners.
- Te (pro)actief in communicatie geeft risico om te veel apen op de eigen schouder te nemen en daar vervolgens op aangesproken worden. We moeten niet op de stoel gaan zitten die niet van ons is. Dat wekt verwachtingen die we niet kunnen waarmaken.
- Ander risico: wel veel zeggen en uiteindelijk weinig kunnen doen. Als je veel zegt, ben je er ook van en denken mensen dat je er als gemeente wel wat aan kunt doen.
- Gemeente heeft inhoudelijk geen standpunt over de bedrijfsvoering van Tata Steel (en diverse plannen om Tata te verduurzamen). Dat is aan het bedrijf en de experts. Voor gemeente is het vooral van belang dat Tata Steel snel verduurzaamt, de overlast voor de inwoners vermindert en de lucht gezonder wordt.
- Bij Tata blijven aandringen communicatie te verbeteren (straalt nog te weinig empathie uit en maakt niet goed duidelijk dat er nog steeds hoogwaardig innovatief staal wordt geproduceerd).
- Het is van belang één breed afgesproken route/koers met elkaar te bepalen. Zodat iedereen weet waar hij/zij aan toe is. De nieuw opgerichte werkgroep Tata Steel van het Rijk is daar een belangrijke schakel in.
- Het gesprek over de toekomst van Tata en de maatregelen die nodig zijn, staat duidelijk op de agenda en vindt steeds meer op landelijk niveau plaats. Dat is ook de plek waar het past, gezien de maatregelen die er nodig zijn en de voorstellen die nu de revue passeren. Als gemeente in de rol blijven die ons hier past; we moeten er iets van vinden, maar we hebben concreet slechts beperkt invloed (lobby, advies en inspraak).

Bijlage: Achtergrondinformatie voor de communicatiestrategie

Het dilemma

Al meer dan 100 jaar wordt er staal geproduceerd in de IJmond. Begonnen als Hoogovens, later Corus, en nu als Tata Steel is de enorme fabriek, indrukwekkend gelegen bij de duinen en dicht tegen Wijk aan Zee aan, van belangrijke economische waarde voor de IJmond. Er werken 9000 mensen, en indirect zijn er meer dan 30.000 gezinnen afhankelijk van Tata Steel voor hun inkomen. Tegelijkertijd zorgt Tata Steel voor overlast in de omgeving. Stof, stank, uitstoot, geluid. Zowel continu als incidenteel. Er komen meer gezondheidsproblemen in de regio voor dan elders in Nederland en er komen veel klachten over de fabriek. De klachten over Tata Steel vinden veel weerklank in de media, zowel regionaal als landelijk. Een aantal van de direct omwonenden voelen zich onveilig, heeft zorgen over hun gezondheid en twijfelt aan de mate van bescherming die de overheden hen kunnen bieden. Tegelijkertijd is er in de wijde regio ook veel trots op en gehechtheid aan de staalproductie in de IJmond. Zo vormen zich drie hoofdgroepen in de regio. Mensen die Tata Steel vooral zien als veroorzaker van overlast en ziekte, mensen die Tata Steel zien als een belangrijke toevoeging in de regio en mensen die betrekkelijk neutraal staan, maar door beide signalen beïnvloedbaar zijn.

Beeld over Tata Steel

Als bedrijf in Indiase handen voelt Tata Steel heel groot en machtig en ook onbereikbaar voor de omwonenden. De communicatie van Tata Steel is uitgebreid op het gebied van de bedrijfsontwikkeling en beperkt op het gebied van incidenten. De communicatie door Tata Steel over incidenten en overlast is beperkt. Daarnaast wordt gebrek aan empathie met de inwoners ervaren in de communicatie door Tata Steel. Hierdoor wordt het bevoegd gezag door de media en de bevolking vaak aangesproken als er iets mis gaat. Dat brengt de overheden soms in een lastig parket, waarbij het gevaar op de loer ligt dat je over de acties van Tata Steel moet communiceren. Tata Steel voelt minder van de regio dan Corus en Hoogovens vroeger. Het mediabeeld lijkt weer te geven dat de situatie in de IJmond verergert, terwijl we tegelijkertijd zien dat de luchtkwaliteit in de IJmond de afgelopen 10 jaar is verbeterd, onder andere door scherper toezicht van de overheid en investeringen die Tata Steel, ook onder druk van de toezichthouders, heeft gedaan.

Beeld van de omgeving over de overheden

In de ogen van een deel van de omwonenden is het beeld ontstaan dat de overheid aan de leiband van Tata Steel liep en dat leverde bij kritische omwonenden groeiend wantrouwen op in de overheid als toezichthouder. Er ontstond een beeld van de overheid als een "tandeloze tijger". Hoewel provincie Noord-Holland vergunningverlener en toezichthouder is voor Tata Steel wordt ook naar gemeente Velsen gekeken als overheid en vestigingsplaats van Tata Steel IJmuiden. De grafietregens van 2018 en 2019 versnelden dat proces. Het wantrouwen van de samenleving in de overheid als toezichthouder kwam scherp aan de oppervlakte. De provincie als bevoegd gezag, samen met de OD NZKG als uitvoerende instantie, en de IJmondgemeenten schreven met het Programma Tata Steel 2020-2050 en het uitvoeringsprogramma een langjarig en fors beleid, gericht op een schonere, gezondere en veilige IJmond. Gemeente Velsen is in zekere mate een 'tandeloze tijger' als het gaat om directe invloed op Tata Steel. Velsen is geen vergunningverlener voor Tata Steel en houdt ook geen toezicht. Tegelijkertijd is Velsen wel verantwoordelijk voor de volksgezondheid van haar inwoners. Door mee te schrijven aan

het programma Tata Steel 2020-2050, lobby richting provincie en Den Haag, zienswijzen in te dienen waar mogelijk kan Velsen invloed uitoefenen.

Beeld samenleving

In de directe nabijheid van Tata Steel, met name in Wijk aan Zee, is het sentiment sterk gericht tegen Tata Steel en de vervuiling. Alhoewel niemand direct zegt dat Tata moet sluiten, vindt men wel dat er per direct moet worden opgetreden tegen de sterk vervuilende en overlast gevende onderdelen van het bedrijf, zoals bijvoorbeeld Kookfabriek 2 en Hoogoven 6. Er zijn diverse groeperingen die zich bezighouden met Tata Steel in de omgeving, zoals de stichting IJmondig, Frisse Wind en de dorpsraad van Wijk aan Zee. Mensen hebben het gevoel dat ze de overheid voortdurend aan de jas moeten trekken om op te komen voor hun zaak.

In de bredere omgeving (Velsen, Beverwijk, IJmuiden, Heemskerk) is het sentiment meer gericht op de economische waarde van Tata Steel voor de regio (als werkgever). Dat neemt niet weg dat er onder deze groepen ook bezorgdheid over de gezondheidsrisico's rond Tata Steel heerst of kan gaan heersen.

Duiding belangengroepen:

[Redacted text block containing multiple lines of blacked-out information]

Rollen overheden

Europese Unie: Normstelling (BREF's/BBT's, Reach/ZZS).

Rijksoverheid: toezichthouder (I&M, ILT), economisch beleid (EZK), normstelling nationaal (activiteitenbesluit, nationale BBT's etc.), nationaal beleid (milieukader, Schone Lucht Akkoord), verduurzaming/CO₂ (Klimaatakkoord)

Provincie Noord-Holland: bevoegd gezag milieuvergunning, toezichthouder. Wat komt er bij Tata Steel vandaan en wat vinden we daar van terug in de omgeving? Verder Programma gezonde leefomgeving, regionaal economisch beleid en duurzaamheidsbeleid en -ambities.

Omgevingsdienst NZKG: Vergunningverlener, toezichthouder en handhaver Tata Steel namens de provincie Noord-Holland. Klachtenloket en doorgaans eerste aanspreekpunt van de overheid voor bewoners m.b.t. Tata Steel.

IJmondgemeenten: gezondheidsbeleid, inclusief wat de aanwezigheid van stoffen/uitstoot betekent voor de gezondheid van bewoners. Welzijn en inkomen, economisch beleid, dichtst bij de inwoners, crisiscommunicatie bij incidenten en ongevallen.

GGD: Gezondheidskundig adviseur gemeenten, periodieke gezondheidsmonitor IJmond (inwoners kunnen er terecht met vragen over gezondheid).

Omgevingsdienst IJmond: Vervult vanuit gemeenten adviesrol op bepaalde vergunningen die de OD NZKG verstrekt voor Tata Steel. Verder VTH uitvoering gemeentelijke taken.

Veiligheidsregio Kennemerland: Optreden bij crisis en incidenten, crisiscommunicatie. Namens de IJmondgemeenten

[Redacted]

Van: [Redacted]
Verzonden: woensdag 14 april 2021 17:50
Aan: Sebastian Dinjens; [Redacted]
Onderwerp: DEF DEF versie woordvoeringslijn RIVM
Bijlagen: Woordvoeringslijn RIVM-Sebastian - DEFDEF.docx

Hoi,

Bijgaand de allerlaatste en definitieve versie woordvoeringslijn met aantal kleine aanpassingen na laatste overleg met Sebastian.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Woordvoeringslijn Sebastian – gezondheidsonderzoek RIVMBLOK 1 (na Jeroen Olthof)

- Goedenavond allemaal.
- Mijn naam is Sebastian Dinjens, wethouder van de gemeente Velsen.
- Ik ben hier vanavond namens de gezamenlijke IJmondgemeenten. Dus ook namens mijn collega wethouders Haydar Erol van Beverwijk en Aad Schoorl van Heemskerk.
- Wij maken ons in de IJmond al langer zorgen over de impact van industrie, scheepvaart, wegverkeer én een staalfabriek op onze gezondheid.
- Dat is waarom we vorig jaar het RIVM opdracht hebben gegeven nader onderzoek te doen.
- En de uitkomsten van deze tussenrapportage bevestigen dat dit niet voor niets is.
- Want ze onderschrijven onze zorgen en die van inwoners.
- Daarom zijn wij blij en is het heel goed dat dit onderzoek er nu is.
- Het was nodig om te onderbouwen wat inwoners al langer aangeven.
- En dat staat nu zwart op wit.
- Het lijkt met goed dat we nu eerst een toelichting krijgen op de uitkomsten van het gezondheidsonderzoek.

BLOK 2 (voor Jeroen Olthof)

- Graag bedank ik zowel RIVM als NIVEL voor dit onderzoek en de heldere uitleg.
- We hebben net confronterende conclusies en resultaten gehoord.
- Dat we hier niet dezelfde luchtkwaliteit hebben als op het platteland wisten we wel.
- De IJmond is een zwaar belast gebied. Dit komt door de uitstoot van industrie, weg- en scheepvaartverkeer. De aanwezigheid van Tata Steel in dit gebied heeft hierin onmiskenbaar een aandeel. De IJmond is de enige plek in Nederland met een staalfabriek en onderscheidt zich hiermee van andere industriegebieden in Nederland.
- Nu zien we dat er in de IJmond ook in vergelijking met andere industriële gebieden significant meer gezondheidsklachten zijn.
- Dat vind ik (en ook mijn collega's uit Beverwijk en Heemkerk) heel zorgwekkend.

- Waar dat nou precies door komt, kunnen we op basis van dit onderzoek niet zeggen.
- Wat wel duidelijk is, is dat het anders moet, want wat we nu doen is niet voldoende en het gaat hier wel om de gezondheid van onze inwoners.
- Die gezondere IJmond moet er dus komen.
- Daar hebben alle inwoners van onze mooie gemeenten recht op.
- We lopen echter wel tegen de grens aan van wat wij als lokale overheden kunnen doen.
- Hiermee geef ik graag het woord aan de heer Olthof.

VOOR BEANTWOORDING VRAGEN:

- We moeten de komende tijd de juiste maatregelen op de juiste plek te nemen.
- Want die gezondere IJmond moet er komen.
- Daar hebben alle inwoners van onze mooie gemeenten recht op.
- Ik wil ook realistisch zijn. Kunnen we als gemeenten nu direct concrete maatregelen nemen die morgen effect hebben? Nee, is het eerlijke antwoord.
- De situatie zoals die nu is, is in tientallen jaren zo gegroeid. Dat hebben we niet in tien dagen veranderd. De industrie, waaronder Tata Steel, hoort ook bij de IJmond.
- Het dilemma dat vaak wordt gesteld over gezondheid en economie voelen wij ook. Maar dat zijn twee belangen die niet tegenover elkaar moeten staan. Gezondheid en werkgelegenheid zijn allebei heel belangrijk, het is dus en-en.
- Zoals ik eerder zei: er moet nu wel wat gebeuren om de gezondheid van onze inwoners te beschermen.
- Daarvoor is het ongelooflijk belangrijk dat er ook op andere niveaus acties komen.
- Met deze resultaten in de hand doen we namens onze inwoners dan ook een sterk appèl op het Rijk. Het moet anders. Om dat voor elkaar te krijgen hebben we Den Haag nodig.
- We vragen van hen dat er strakkere regelgeving komt waarop gehandhaafd kan worden. Voldoen aan de wettelijke normen betekent niet dat er ook sprake is van een gezonde leefomgeving.
- Er wordt nu gehandhaafd op jaargemiddelden, maar daardoor kijken we niet naar piekbelasting van stoffen in de lucht. En dat is wel waar inwoners veel klachten van ervaren. Dat laat dit onderzoek zien. Voor een betere gezondheid is dus meer nodig en moeten we ook kijken naar de opeenstapeling van de effecten van milieubelastende activiteiten.
- De vraag is of vanuit gezondheidskundig oogpunt de huidige normstelling en regelgeving wel voldoet in een gebied als de IJmond.

- Als gemeenten (en provincie?) lopen we tegen de grens aan van wat we kunnen doen binnen onze bevoegdheid.
- Daarom trekken we nu samen met de provincie aan de bel bij het kabinet.

Vragen aan Rijk:

- Stel normen op voor Zeer Zorgwekkende Stoffen en cumulatie (opeenstapeling).
- Perk (waar mogelijk) de piekbelasting verder in.
- Actualiseer BREF's.
- Neem (te ontwikkelen) kennis over de effecten van ultrafijnstof mee in milieu- en gezondheidsbeleid.
- Maak u sterk voor een norm voor elementair koolstof.
- Geef een vervolg aan onderzoek geluid.

Achtergrondinformatie

Wat doen we als gemeenten

1. Binnen onze bevoegdheden en kaders blijven wij ons inzetten op o.a. de uitvoering van het Programma Tata Steel 2020-2050, het (nog vast te stellen) Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit en de uitvoering van het SLA.;
2. Samen met de provincie verzoeken wij Tata Steel met klem om de aangekondigde investering van 300 miljoen te concretiseren en zo spoedig mogelijk tot uitvoering te brengen. Maatregelen moeten op korte termijn tot merkbare positieve effecten leiden voor de leefomgeving;
3. Samen met het Rijk en andere betrokkenen voeren wij de bredere discussie over de vraag of vanuit gezondheidskundig oogpunt de huidige normstelling en regelgeving wel voldoet in een gebied zoals de IJmond met cumulatie van stoffen en piekbelasting;
4. Wij doen samen met de Provincie een oproep aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat om aanvullende maatregelen mogelijk te maken om tot een merkbaar gezondere leefomgeving te komen in de IJmond.

Concreet voor gemeenten

- Behalve het bevorderen van de gezondheid, zijn we als gemeente ook verplicht om onze inwoners te beschermen tegen externe (milieu)factoren. We willen allemaal een schonere lucht, gezond drink- en zwemwater en geen geluidsoverlast ervaren. Bij veel milieuaspecten is de gemeente controlerend. De Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en Noordzeekanaal-gebied (ODIJ-NZKG) fungeert in die zin als onze handhaver op het gebied van milieuwetgeving.
- Met het in november 2020 vastgestelde Programma Tata Steel 2020-2050 werken we, samen met de provincie, aan het zoveel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. Speerpunten zijn: gezondheid in beeld, versterken vergunningsverlening, toezicht en handhaving, op weg naar een schonere en duurzame staalproductie en in gesprek met de omgeving.

- De OD NZKG heeft een bijbehorend Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022 opgesteld waar de provincie 2,8 miljoen euro extra voor heeft uitgetrokken. Dit bestaat uit verschillende acties. Zo is de beoordeling van de inventarisatie uitstoot Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in volle gang, waarbij de Inspectie Leefomgeving & Transport (IL&T) om advies is gevraagd. De OD NZKG houdt scherp toezicht en treedt strenger op. Bijvoorbeeld bij de Kookfabrieken en naar aanleiding van het incident met zwarte sneeuw in februari. Een uitgebreide voortgangsrapportage over het programma Tata Steel 2020 – 2050 volgt later dit jaar.
- De IJmondgemeenten werken samen met de Provincie, de Omgevingsdienst IJmond/NZKG en de GGD aan het programma Gezondheid en Luchtkwaliteit IJmond. Met dit (nog vast te stellen) programma zetten de IJmondgemeenten zich in op het verbeteren van de gezondheid en luchtkwaliteit in de IJmond, door het nemen van concrete maatregelen op het gebied van industrie en bedrijvigheid, woon- een leefomgeving, mobiliteit en scheepvaart.
- Ook werken de gemeenten aan de Regionale nota gezondheidsbeleid 2021-2028 “Samen gezond in Kennemerland”. De landelijke gezondheidsvraagstukken zijn hierin vertaald naar de lokale situatie door het vastleggen van ambities en prioriteiten binnen de eigen regio aangevuld met eigen extra ambities. Doel is het bevorderen van de gezondheid van de inwoners van de gemeenten en het stimuleren van een gezonde leefstijl. In de Regionale nota geven we onder andere aandacht aan de gezondheid van onze inwoners, te denken valt aan een groene omgeving, een omgeving die stimuleert tot bewegen, een gezond gewicht, het verkleinen van gezondheidsachterstanden, een rookvrije generatie, stoppen met roken en vitaal ouder worden. Uitgangspunten: Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Positieve Gezondheid kan onderverdeeld worden in zes onderdelen: lichamelijk welbevinden, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, sociaal maatschappelijk participeren en dagelijks functioneren.
- Met ondertekening van het Schone Lucht Akkoord (SLA) en jaarlijkse vaststelling van een uitvoeringsplan daarbij, streven we naar een vermindering van de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide door (weg)verkeer, mobiele werktuigen, landbouw, scheepvaart, industrie en huishoudens tot het niveau van de WHO-advieswaarden in 2030.
- Als IJmondgemeenten blijven we vergunningen toetsen en handhaven binnen onze wettelijke bevoegdheden en kaders.
- WHO norm als uitgangspunt nemen: In 2030 is de IJmond een gezondere leefomgeving dan de IJmond was in 2020. De luchtkwaliteit voldoet aan de WHO-advieswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof in 2030.
- Samenwerking: We bundelen de krachten van de gezamenlijke overheden door als één overheid te opereren, met name richting industrie en de omgeving. De IJmond gemeenten blijven in het bestuurlijk overleg met provincie Noord-Holland, de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG), de Omgevingsdienst IJmond en de GGD Kennemerland zich inzetten op de samenwerking. Via dit overleg blijven wij elkaar informeren over de ontwikkelingen, kaders en verantwoordelijkheden en maken waar nodig (aanvullende) afspraken.

Q&A